PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, SREDA, DNE 28. FEBRUARJA 1962 ● LETO IV. ● ŠTEVILKA 58 ● CENA 20 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 6. OKTOBRA 1944 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JANEZ VIPOTNIK
ODGOVORNI UREDNIK FRANC ŠETINC

PRVA IZDAJA

HUDA NESREČA V BANOVIĆIH

Po prvih poročilih se je smrtno ponesrečilo 54 rudarjev, 120 pa pa so jih rešile reševalne ekipe

BANOVICI, 27. febr. (Tanjug). Ko je danes ob eni popoldne upravnik jaška »Radina« v premogovniku »Tito« v Banovićih hodil po rudniških rovih, je bilo na videz vse v redu. Šele ko je odhajal, je zaslišal v jašku močno eksplozijo, po kateri so se med drugim podrli tudi betonski oporniki. Takoj se je raznesla vest, da je bilo v jašku 180 rudarjev.

V Tuzli in drugih mestih tuzlanskega področja so mobilizirali vse zdravnike in zdravstveno osebje za reševanje zasutih rudarjev v Banovićih. Tuzlanska bolnišnica je prek krajevne radijske postaje nujno pozvala ljudi, naj prostovoljno dajo kri. Tudi predstavniki republiškega sekretariata za notranje zadeve so pohiteli v Banoviće, da ugotove vzroke nesreče.

Reševalne ekipe so napele vse sile in tako so do 18. ure rešile kakih 120 rudarjev. Ekipe so prinesle iz jaška tudi 51 mrtvih rudarjev, vtem ko so trije umrli v tuzlanski bolnišnici, tako da je število do 18. naraslo na 54. Pogrešajo samo še nekaj rudarjev in upravnika priročnega skladišča.

V Banovićih, Tuzli, Lukavcu in drugih krajih tuzlanskega bazena je zavladala žalost in vznemirjenost spričo doslej največje nesreče v tuzlanskem bazenu. V teh krajih so nocoj izobesili na pol droga zeleno-črne rudarske in državne zastave.

Vzrok nesreče še ni dokončno ugotovljen. Po prvi domnevi je eksplodiral metan, po drugi pa priročno skladišče razstreliva v jašku.

Sožalje predsednika Tita

BEOGRAD, 27. februarja (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal kolektivu premogovnika »Tito« v Banovićih naslednjo brzojavko:

»Pretresen zaradi vesti o hudi nesreči v premogovniku Banovići globoko sočustvujem z vami v bolečini, ki vas je prizadela. Ob tej veliki nesreči pošiljam vašemu kolektivu in družinam ponesrečenih rudarjev izraze najiskrenejšega sožalja.«

Sarajevo, 27. febr. (Tanjug). Sredi popoldanskega dela IV. plenuma CK ZK BiH je prišla pretresljiva novica, da se je v rudniku rjavega premoga v Banovićih zgodila huda nesreča, v kateri je izgubilo življenje več kot 50 rudarjev. Sekretar Centralnega komiteja Djuro Pucar je predlagal, naj plenum konča delo, in pozval vse člane, da z enominutnim molkom počastijo spomin ponesrečenih rudarjev.

Na predlog Djura Pucarja je Plenum rudniku rjavega premoga v Banovićih poslal naslednjo brzojavko:

»Med zasedanjem našega plenuma smo zvedeli za veliko nesrečo, ki je doletela vaš kolektiv in ki je terjala smrt toliko rudarjev. Z veliko bolečino pošiljamo vašemu kolektivu in vsem družinam ponesrečenih rudarjev naše iskreno sožalje«.

Beograd, 27. febr. (Tanjug). — Svetozar Vukmanović-Tempo, predsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, je poslal nocoj kolektivu rudnika rjavega premoga v Banovićih naslednjo brzojavko:

»Globoko nas je pretresla nesreča, ki je doletela vaš kolektiv in iztrgala iz vrst neutrudnih rudarjev banoviškega premogovnika »Tito« toliko dragocenih življenj. Sprejmite v imenu Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije izraze naše globoke bolečine in iskrenega sožalja! Bodite prepričani, da sočustvujejo v tem trenutku z vami in z družinami ponesrečenih vsi naši delovni ljudje in da se bo tudi tokrat pokazala solidarnost jugoslovanskega delavskega razreda, ko bo treba ozdraviti rane, ki vam jih je prizadejala današnja nesreča.«

Afriški ekonomisti na razgovoru z odborniki okrajnega in občinskega ljudskega odbora Kranj. Foto: S. Busić

Morilska kampanja OAS

Teroristi vlamljajo v podjetja in banke v južni Franciji in Alžirliji – V prihodnjih dneh napovedujejo sporočilo o zasedanju Nacionalnega sveta

TRIPOLIS, 27. febr. Agencija AP je zvedela iz dobro poučenih alžirskih krogov v Tripolisu, da bo peto izredno zasedanje Nacionalnega sveta alžirske revolucije, ki se je začelo prejšnji četrtek v Tripolisu, končano verjetno danes. Začasni alžirski parlament naj bi danes zaključil razprave o priporočilih za prenehanje sedemletne alžirske vojne, ki so jih sestavili na nedavnih alžirsko-francoskih pogajanjih.

Agencija pripominja, da sporočilo o zasedanju Nacionalnega sveta ne bo objavljeno prej, preden ne bodo člani Sveta zapustili libijskega ozemlja. Sodijo, da bo to sporočilo morda objavljeno v Tunisu, sedanjem sedežu začasne alžirske vlade, in sicer čez dan ali dva.

Doslej niso prišle v javnost nobene podrobnosti o razpravah Nacionalnega sveta v Tripolisu in tudi ne o vsebini osnutka sporazuma o prenehanju alžirske vojne in razglasitvi alžirske neodvisnosti.

Marseilles, 27. febr. (Reuter). V zadnjih 24 urah so oboroženi ljudje v več mestih južne Francije naropali približno 320.000 novih frankov. Trije zakrinkani moški so napadli blagajnika na marseillski železniški postaji in ukradli 220 tisoč frankov. V tem mestu so vdrli tudi v neko draguljarno in ukradli za kakih 19.000 frankov nakita. V Bordeauxu so vlomili v banko in naropali 80.000 frankov, v Cannesu pa so oboroženi napadalci ukradli nekemu človeku na cesti 4000 frankov. Sodijo, da gre za dejanja pripadnikov OAS.

Alžir, 27. febr. (AP). Pripadniki ultraške terористične organizacije so tudi danes napadali alžirske prebivalce. Samo dopoldne so na ulicah mesta Alžira ubili tri ljudi, deset pa so jih ranili. Ubili so jih s streli v hrbet, vpričo številnih mimoidočih, ki so se v paničnem strahu razbežali.

Teroristi so tudi vlamljali v podjetja in banke. Samo v Oranu so naropali kakih 210.000 novih frankov.

Zaradi čedalje hujše terористične dejavnosti so alžirski poštarji začeli petdnevno stavko. Poštarji zahtevajo, da jih zaščitijo pred teroristi, ki jih vsak dan napadajo in jim odvzemajo denarne pošiljke.

Tajna terористična organizacija je danes javno priznala, da so njeni člani včeraj izvedli pogrom proti alžirskim prebivalcem. V javnem sporočilu terористov je povedano, da so ubiti ljudje dozdevno pripadniki alžirskega osvobodilnega gibanja.

AP pa poroča, da je med ubitimi tudi 83-letni starec ter več dečkov.

Teroristi so tudi objavili, da se bo tudi v prihodnje nadaljevala njihova »gonja smrti« proti »muslimanskim upornikom«.

Evropski lastniki trgovin in velikih družb so danes dopoldne razglasili dveurno stavko. Med stavko so bile trgovine in podjetja zaprta. Francoski lastniki so objavili, da so s tem hoteli omogočiti vsem državljanom, da gredo na določene kraje in podpišejo peticijo z naslovom »Jaz sem Francoz«.

Nekateri francoski prebivalci Alžira so zahtevali od policije zaščito pred čedalje hujšim terorjem OAS. Samo včeraj so na ulicah Alžira našli dve trupli brez glav. Sodijo, da so se pripadniki terористične organizacije maščevali ljudem, ki so se uprli njihovemu izsiljevanju.

Rio de Janeiro, 27. febr. (AP). Delegacija začasne alžirske vlade je iz glavnega mesta Čila prispela v Rio de Janeiro. Delegacija potuje po južnoameriških državah. Med 14-dnevnim obiskom v Braziliji se bo delegacija razgovarjala z brazilskimi političnimi osebnostmi in predstavniki sindikatov.

PROBLEM MIROLJUBNEGA IZKORIŠČANJA VESOLJA

Optimizem v OZN

Opazovalci sodijo, da je precej možnosti za uspešno delo odbora OZN – Zanimiva razprava v ameriškem senatnem odboru

NEW York, 27. febr. (Tanjug.) Na sedežu OZN upajo, da bo delo odbora OZN za miroljubno izkoriščanje vesolja, ki se sestane 19. marca, uspešno. Upanja temeljijo na uradnih sovjetskih in ameriških izjavah, še posebno pa na brzojavkah, ki sta jih izmenjala Kennedy in N. Hruščev ob Glennovi uspešni poti okrog Zemlje.

Šef sovjetske delegacije v OZN Valerijan Zorin je včeraj na tiskovni konferenci ponovil, da je Sovjetska zveza pripravljena sodelovati z ZDA in drugimi članicami OZN pri miroljubnem izkoriščanju vesolja. Zorin je tudi izrazil upanje, da bo odbor sestavil delovni program, ki bo koristen za vse članice OZN.

Odbor je bil ustanovljen pred tremi leti, vendar doslej ni delal zaradi nesoglasij med velesilami. Nesoglasja so bila odstranjena šele na XVI. zasedanju OZN, ko sta ZDA in Sovjetska zveza s skupnim predlogom odboru omogočili, da je krenil z mrtve točke.

Iz Washingtona poročajo, da je senatni odbor za raziskovanje vesolja začel proučevati vladni predlog za ustanovitev zasebne korporacije za javni satelitski komunikacijski sistem. S sateliti naj bi uredili vse probleme telefonskih, radijskih in televizijskih stikov po vsej Zemlji. ZDA pa še vedno nimajo dovolj močnih raket, ki bi satelite dvignile na potrebno višino. Če bi bili sateliti na pravi višini, bi bili po mnenju strokovnjakov trije popolnoma dovolj. Glede na današnjo zmogljivost ameriških raket na bi jih za takšen komunikacijski sistem potrebovali več sto.

Afriški ekonomisti v Kranju

Kranj, 27. febr. Skupina afriških ekonomistov je danes dopoldne prispela iz Zagreba v Kranj, kjer so se na Okrajnem ljudskem odboru razgovarjali s predsednikom okraja Jakobom Ženom ter nekaterimi občinskimi in okrajnimi odborniki o gospodarskih in komunalnih vprašanjih. — Zatem so si afriški ekonomisti ogledali tovarno Iskro in se zanimali za upravljanje podjetja. Predsednik OLO Jakob Žen je priredil za afriške ekonomiste kosilo v restavraciji Park v Kranju. Popoldne so si afriški gospodarstveniki ogledali tovarno čevljev Planiko in proti večeru odpotovali v Koper.

KONGRES LJUDSKE MLADINE HRVATSKE

Razvijati razne oblike šolanja

ZAGREB, 27. febr. (Tanjug). Z razpravo o referatu predsednika CK LMH Srečka Bijelića »Naloge mladih v razvoju socializma« se je danes dopoldne nadaljeval šesti kongres Ljudske mladine Hrvatske, ki se je začel včeraj v navzočnosti nad 800 delegatov.

Glavna tema razprave, v kateri so sodelovali delegati iz Karlovca, Vinkovcev, Daruvara, Zadra in drugih okrajev Hrvatske, je bila, kako oživiti dejavnost kmečke in delavske mladine, ki živi v komunah z nerazvito industrijo. Govorniki so opozarjali na pomanjkanje zadostnega števila ustreznih šol, v katerih bi se usposabljali mladi ljudje za vključevanje v gospodarska podjetja in kmetijska gospodarstva.

Na kongresu so izrazili mnenje, da bi bilo treba v podjetjih in kmetijskih organizacijah ustanoviti strokovne seminarje in uvajati druge oblike šolanja mladih ljudi, da bi skupaj s starejšimi tovariši čimveč prispevali k razvoju kolektivov. V zvezi z ideološko izobrazbo je večina delegatov opozarjala na potrebo po individualnem delu ob nadaljnjem izpopolnjevanju oblik, kakor so ljudske in delavske univerze, študentovski centri, klubi mladine itd.

PRED OBJAVO FRANCOSKO-ALŽIRSKEGA SPORAZUMA

Počasen razplet

DOPIS IZ PARIZA

PARIZ, 27. febr. Ker je vse še zavito v koprene skrivnosti, slonijo domneve pariških komentatorjev o nadaljnjem razpletu alžirske drame zgolj na domnevah. Vendar se te domneve opirajo vsaj na napovedi iz pisarn pristojnih ministrstev. V pričakovanju sporočila iz Tripolisa napovedujejo tale približni vrstni red dogodkov:

Sestanek francoskih in alžirskih delegatov (ki bi bil na predlog Pariza v dvorcu Chane, blizu francoske prestolnice, na predlog Alžircev pa na francosko-švicarski meji) bi se lahko začel približno 5. marca. Sporazum o prenehanju bojev bi lahko podpisali okrog 7. marca (Ben Belo in njegove tovariše bi v tem primeru takoj izpustili in bi že istega dne odpotovali iz dvorca Aunoy v Maroko). De Gaulle naj bi po televiziji govoril francoskemu narodu in hkrati naslovil posebno poslanico na parlament. Takoj nato, morda že v marcu, bi v Franciji razpisali referendum, na katerem bi ljudstvo odobrilo francosko-alžirski sporazum.

To so napovedi. Uradni krogi so zadržani, toda sodeč po nedeljski de Gaullovi izjavi, da je »možno, da bo prihodnje dni končana boleča preizkušnja«, so v bistvu optimisti.

Francosko vlado čaka zdaj predvsem problem, kako ohraniti red. Vlada sodi, da

Nadaljevanje na zadnji strani

SEJA UPRAVNEGA ODBORA ZVEZNE INDUSTRIJSKE ZBORNICE

Kako pospešiti industrijsko proizvodnjo

V razpravi je sodeloval tudi sekretar ZIS za industrijo Danilo Kekić

BEOGRAD, 27. febr. (Tanjug). Upravni odbor Zvezne industrijske zbornice je obravnaval danes vzroke, ki so v določeni meri zavirali razvoj industrijske proizvodnje v začetku letošnjega leta. Odbor je ugotovil, da je v januarju industrijska proizvodnja narasla v primerjavi z januarjem lanskega leta za 8 odstotkov, kar je še vedno pod predvidevanji zveznega družbenega plana.

Večina predstavnikov proizvajalcev meni, da je razmeroma slab start industrije v letošnjem letu predvsem posledica neenakomerne in neredne preskrbe gospodarskih organizacij z materialom. V razpravi je bilo rečeno, da je redno preskrbo z reprodukcijskim materialom v veliki meri zavirala neekspeditivnost Narodne banke. Določanje in izdajanje generalnih dovoljenj se je začelo šele pred nekaj dnevi.

Ker je predvideno povečanje industrijske proizvodnje odvisno predvsem od vskladitve preskrbe z repredukcijskim materialom s potrebami podjetij, je bilo v razpravi rečeno, da bi morali mnogo bolj kakor doslej uporabljati domač reprodukcijski material.

Večina govornikov v razpravi je opozorila na potrebo po hitrejši specializaciji in kooperaciji med podjetji, zlasti v strojni, elektro — in motorni industriji ter v drugih panogah proizvodnje visoke stopnje obdelave. Dejstvo je na primer, da je med 189 podjetji strojne industrije samo 24 specializiranih proizvajalcev. Razen tega je bilo v razpravi rečeno, da mnoga podjetja izdelujejo vsevprek, čeprav je znano, da že imamo podjetja, ki iste proizvode izdelujejo bolje in ceneje.

Na počasnejše naraščanje proizvodnje je med drugim vplivala nelikvidnost podjetij zaradi pomanjkanja obratnih sredstev. Brodarstvo na primer je dolžno ladjedelnicam približno tri milijarde. Najnovejši ukrepi, ki smo jih delno že in ki jih bomo še uveljavili, bodo vsekakor vplivali na zboljšanje likvidnosti v gospodarstvu.

Po prehodnih podatkih so industrijska podjetja izvozila v januarju približno za 11 milijard deviznih dinarjev raznih proizvodov. Čeprav je to za blizu 26 odstotkov več, kakor v januarju lanskega leta, izvoz še vedno ni dosegel planskih predvidevanj. V primerjavi z januarjem lanskega leta je najbolj narasel izvoz strojev, električnih proizvodov in prevoznih sredstev. Na povečanje izvoza bi znatno vplivalo še tesnejše sodelovanje med proizvajalci in zunanjetrgovinskimi podjetji.

Upravni odbor Zvezne industrijske zbornice je

Nadaljevanje na zadnji strani

Podpredsednika začasne alžirske vlade Ben Belo, ki je zaprt v graščini d'Aunoy blizu Pariza, je zadnje dni obiskalo več vidnih maroških diplomatov, med temi tudi maroški veleposlanik v Parizu Serkani, ki ga je spremljal maroški minister za trgovino in indbustrijo Jundi. Po obisku pri Ben Beli je dal veleposlanik izjavo za tisk (na slikj zgoraj). Foto: Tanjug

POSKUS ATENTATA NA JUŽNOVIETNAMSKEGA PREDSEDNIKA

Bombe na Diemovo palačo

Predsedniško palačo sta napadli dve letali, od katerih je bilo eno sestreljeno, drugo pa je pristalo v Pnom Penhu – Ngo Din Diem in družina nepoškodovani – Komentar »Pravde« o položaju v Južnem Vietnamu

SAJGON, 27. febr. Ob napadu dveh južnovietnamskih letal na palačo južnovietnamskega diktatorja Ngo Din Diema so v Sajgonu objavili uradno sporočilo, ki pravi, da sta dve lovski letali tipa »AT-6«, ki sta ju pilotirala kapetan Pam Fu Kok in poročnik Ngien Van Ku, davi ob sedmih in pet minut po tukajšnjem času napadli predsedniško palačo v Sajgonu. Napad je trajal dvajset minut. Letali sta obstreljevali poslopje in izstrelili na desno krilo poslopja štiri rakete.

Ngo Din Diemu in članom njegove družine kot tudi njegovim bližnjim sodelavcem se ni nič zgodilo. Le desno krilo palače je hudo poškodovano. Sporočilo pripominja, da letali nista vrgli na palačo nobene napalm bombe, kakor so prej poročale tuje agencije.

Uradno sporočilo potrjuje, da so eno izmed letal sestrelili in ujeli pilota Fam Ku Koka. Drugo letalo je po napadu odletelo proti zahodu.

Na področju Sajgona je bil red obnovljen ob osmih. Vojska in policija nadzirata položaj na vsem področju mesta.

AP poroča iz Pnom Penha, da je na letališče Pečentong ob osmih po letalnem času priletelo eno izmed letal, ki sta davi napadli predsedniško palačo v Sajgonu. Agencija, ki se sklicuje na poučene kroge v laoški prestolnici, pripominja, da je pilot letala nepoškodovan in da so ga takoj po pristanku aretirali.

Po zadnjih vesteh, ki jih objavlja Reuter, sta bila ob davišnjem letalskem napadu ubita dva človeka, 16 ljudi pa je bilo ranjenih. Med ubitimi je tudi neki ameriški dobavitelj.

Kakor povedo poročila, gre za letala »Skyraider« ameriške proizvodnje. Američani so takšna letala uporabljali v drugi svetovni vojni, v zadnjih letih pa so jih dali nekaj Ngo Din Diemu kot pomoč za vojaške operacije proti južnovietnamskemu osvobodilnemu gibanju Vietkong.

Reuter poudarja, da je današnje bombardiranje tretji poskus po letu 1954, da bi ubili južnovietnamskega diktatorja. AP navaja mnenje washingtonskih funkcionarjev, ki na osnovi poročil iz Sajgona sklepajo, da je današnje bombardiranje »osamljen incident, ne pa široka zarota z namenom, da bi vrgli Diema«.

AP prenaša sporočilo južnovietnamske časopisne agencije, da so Ngo Din Diemove čete »popoln gospodar položaja«. Uveljavili so vse varnostne ukrepe — je nadalje rečeno v sporočilu — vsa letalska oporišča pa so v pripravljenosti. Agencija pripominja, da bodo »v vseh katoliških, budističnih in protestantskih cerkvah širom po državi molitve v zahvalo bogu, da je rešil predsednika in republiko. Molitve bodo priredili na zahtevo parlamenta.«

Po vesteh agencij je položaj v Sajgonu zdaj »miren in normalen«. Pripominjajo pa, da je sajgonsko letališče od davi zaprto za civilni letalski promet. O tem so že obvestili letališča v Tokiu, Manili, Singapuru in drugih mestih. Telegrafske in telefonske zveze s Sajgonom delujejo v redu, vendar iz Sajgona v Tokio po bombardiranju ni bil odposlan noben telegram in nobeno telefonsko sporočilo.

Moskva, 27. febr. (TASS). Današnja »Pravda« objavlja članek o širjenju ameriške vojaške intervencije v Južnem Vietnamu. V članku je rečeno, da »nova serija agresivnih dejanj ame-

Nadaljevanje na zadnji strani

● WASHINGTON

Nobelov nagrajenec dr. Herman Müller, profesor genetike na univerzi v Indiani (ZDA), je izjavil, da bo človeštvo še 2000 let trpelo zaradi dosedanjih atomskih poskusov. Zastavnik ugovarja trditvam vladne agencije za atomsko energijo in trdi, da se bodo eksplozije atomskih in vodikovih bomb poznale tako, da bodo prihajali na svet fizično šibkejši ljudje, ki bodo bolj občutljivi za bolezni.

● LEOPOLDVILLE

Po izjavah potnikov, ki prihajajo v glavno mesto Konga Leopoldville iz belgijske kolonije Ruanda Urundi, je v teku kampanja za to, da bi beli prebivalci odpotovali še pred razglasitvijo neodvisnosti, to je pred 1. julijem tega leta. Izvedelo se je, da so vsi sedeži v letalih iz Usumbure v Evropo razprodani in da ženske in otroci Ruando Urundi že zapuščajo.

● RANGUN

Enote burmanske armade so prejšnji teden ubile 15 karenskih upornikov v južni Burmi. V operacijah so vladne enote ujele tudi enega izmed upornških voditeljev. Med operacijami v jugovzhodni Burmi so se vladne čete spopadle z upornškim odredom, ki je štel 400 mož. V spopadu so tudi ranili 20 upornikov in zaplenili znatne količine orožja in dokumentov. Boj je bil okrog 60 km od Pegue.

● OSLO

Norveški zunanji minister Halvard Lange je včeraj zavrnil predlog, da bi države osrednje in severne Evrope ustanovile brezatomsko cono. Izjavil je, da »vlada v sedanjih okoliščinah ne more sodelovati v dogovorih, ki bi lahko oslabili varnost zahodnega sveta«. Predlog za brezatomsko cono je dala Švedska. Lange je to izjavil v okviru parlamentarne razprave o zunanji politiki.

Vesoljske in zemeljske perspektive

»Prvi ameriški strokovnjaki so že v Moskvi, da bi s sovjetskimi kolegi proučili skupno izstrelitev pleade umetnih satelitov, ki naj bi nam omogočili, da bomo lahko gledali direkten televizijski prenos olimpijade iz Tokia...« To vest so polni zadovoljstva sporočili v Londonu, ki se resno prizadeva, odkar je ostal ob strani v vesoljski tekmi, da bi prišlo do čim bolj tesnega »vesoljskega« sodelovanja med ZDA in ZSSR.

Druga vest iz prav istih virov pa pravi, da namerava Kennedy čez en mesec predlagati Sovjetom konkretno sodelovanje za polet na Luno...

Seveda so te optimistično zastavljene novice samo svetla stran celote, ki se imenuje »odnosi Vzhod—Zahod«. Kakšna je podoba celote pa se danes, ko so mimo prva vzhičenja spričo Glennovega poleta, znova sprašuje mednarodna javnost, ki je izpostavljena igri pozitivnih in negativnih šokov.

Zamenjava »zračnega« špijona Powersa za »klasičnega« vohuna Abela je nedvomno potrdila, da obstaja na obeh straneh velike šahovnice želja, da postane igra manj dramatična in manj hrupna. Dinamični zet premiera Hruščeva Adjubej in njegova soproga Rada sta z obiskom v Beli hiši to samo potrdila, povabilo tiskovnemu šefu Kennedyjevega kabineta Selingerju, naj obišče Adjubeja (in seveda tudi sovjetske voditelje) v Moskvi, pa je odprlo bolj neposreden kanal med Belo hišo in Kremljem. Tudi sovjetsko-ameriški sporazum za kulturno sodelovanje in prisrčne čestitke Hruščeva ob Glennovem uspehu ter sovjetska ponudba za »vesoljsko« sodelovanje z Ameriko so samo elementi obojestranske želje, za nekaj stopinj približati temperaturo medsebojnih odnosov normali...

Burja okrog Nemčije, ki nas je proti koncu lanskega leta glodala do kosti, se je nekako stišala in jo je čuti od časa do časa v sporadičnih sunkih; bolj zato, da se na Nemčijo ne pozabi kot za to, da bi karkoli prevrnila. Vsiljuje se nam celo paradoksen zaključek, ki ga seveda nobena izmed prizadetih strani ne bo javno priznala: berlinski zid, naj bo grozljiv kakor že hoče, vpliva kot stabilizator. Nemčiji vzhodno od njega je vlil občutek stabilnosti status quo, Nemčiji zahodno od njega pa je razblinil utvaro o tem, da bi se dalo s pritiskom in silo karkoli »osvobajati«. Sovjetska nota Adenauerju, ki je v njej sovjetski premier predlagal, naj se »dve največji državi v Evropi« bilaterno začneta pogovarjati o nemškem vprašanju, pa je, vsaj zdi se tako, nekoliko otopila arogantno ost bonnske diplomacije; ne morda zato, ker bi bil Bonn pripravljen na novo verzijo Rapalla, marveč zato, da bi nevsiljivo ustvaril takšen videz pri zaveznikih...

V to dolgo in s hvalevredno potrpežljivostjo pripravljeno vzdušje relativnega zatišja je kanila kaplja s konkretno vsebino: konferenca za razorožitev v Ženevi...

Potek »črkarske« pravde okrog tega, ali naj pridejo v Ženevo zunanji ministri ali šefi vlad in držav, ki se je razvnela med Moskvo na eni ter Washingtonom in Londonom (Pariz nastopa kot tretji v četvorici) na drugi strani, je znan. Toda ta pravda nas je iz morda pretiranega optimizma, doseženega s sorazmeroma cenenimi sredstvi, postavila spet na realna tla vsakdanje stvarnosti.

Razorožitev je imperativ, ki ima prednost pred vsemi drugimi problemi, prenehanje atomskih poskusov pa je na prvem mestu razorožitvenega problema. Vsi se tudi strinjajo, da se je treba začeti razoroževati. Kako to storiti pa je vprašanje, ki se je treba o njem sporazumeti; da je sporazum sinteza dveh ali več nasprotujočih stališč in ne zmaga enega stališča nad drugim, pa je zapisano na prvih straneh abecedarja o realistični politiki.

Če se bloka prepirata zaradi ravni konference je to nemara znamenje, da v vsebini svoje politike ni nihče pripravljen popuščati. Potemtakem je trenutno optimistično vzdušje na relaciji Vzhod—Zahod bolj odraz neformalnega priznanja status quo kakor pa vsebinska sprememba v dosedanji blokovski politiki.

Čeravno je to napredek v primerjavi z dosedanjo hladno vojno, pa bi bilo vendarle zgrešeno, če bi si pri tem zapirali oči pred neizpodbitnim dejstvom, da je prav blokovska metoda obravnavanja mednarodnih problemov latentno žarišče hladne vojne.

M. Š.

Japonska sindikalna delegacija pri Vukmanoviću

Beograd, 27. febr. (Tanjug). Predsednik Centralnega sveta ZSJ Svetozar Vukmanović je sprejel davi člana delegacije Generalnega sveta sindikatov Japonske, urednika sindikalnega glasila »Sohio« Hidroši Vakabajašija in tokijskega sindikalnega voditelja Tatsuo Nakagavo, ki sta v nedeljo prispela v Beograd. Dopoldne sta japonska sindikalna funkcionarja obiskala urbanistični zavod Beograda in kmetijski kombinat »Beograd«.

Portugalske kolonialne oblasti preganjajo Tanganjičane

Dar Es Salam, 27. febr. (Tanjug). Notranji minister Tanganjike Kambona je izjavil, da so portugalske oblasti v Mozambiqueu povečale teror in da preganjajo Tanganjičane. Portugalske kolonialne oblasti terorizirajo Tanganjičane zato, ker neodvisna Tanganjika podpira osvobodilne sile Mozambiquea.

Zaradi represivnih ukrepov portugalskih oblasti je Tanganjičanom, živečim na področju, ki meji na Mozambique, onemogočen prehod čez reko Ruvumi. Doslej so ribiči in kmetje z obmejnih področij lahko odhajali tudi na svoja posestva, ki so na drugem bregu omenjene reke.

Včeraj je odprl ljubljanski gostinski šolski center v ljubljanskem hotelu Bellevue tradicionalno razstavo kuharskih izdelkov in pogrinjkov. Učenci gostinskega šolskega centra razstavljajo šestnajst menujev slovenske, srbske ter mednarodne kuhinje. Razen tega si obiskovalci lahko ogledajo okusno urejen francoski bife, ki naj bi ga imela vsaka boljša restavracija, prikazana pa je tudi uporaba zmrznjene zelenjave v gostinstvu. Za pogrinjke, ki so na razstavi, so dobili učenci gostinskega šolskega centra na nekaterih tekmovanjih več nagrad. Foto: S. Busić

ZAHODNA NEMČIJA

Revanšistična kampanja

Organizacija nemških beguncev je začela z gonjo proti temu, da bi Zahodna Nemčija uradno priznala mejo Odra-Nisa

BONN, 27. febr. (Tanjug.) Organizacije nemških beguncev iz nekdanjih vzhodnih pokrajin rajha so začele kampanjo proti temu, da bi se Zahodna Nemčija »uradno odrekla poljskim področjem vzhodno od Odre in Nise«. Predsednik Zveze beguncev, krščansko-demokratski poslanec Krüger, in funkcionarji organizacij iz Šlezije, vzhodne Prusije in Pomeranije so zahtevali, da jih sprejme kancler Adenauer in se razgovarja z njimi.

Ob tej priložnosti so zahtevali tudi, naj vlada »zajamči, da njeni organi ne bodo proučevali, kaj šele objavljali predlogov o ureditvi nemškega vprašanja, s čimer bi na sramoten način izdali interese beguncev«.

Predstavniki zahodnonemške vlade pa niso hoteli dati nobene izjave, ki bi kazala, da se nameravajo odreči revanšističnim zahtevam po bivših področjih rajha, marveč zastopajo prav tezo, da bi bilo treba ta področja izročiti Zahodni Nemčiji, skupaj s področjem DR Nemčije.

Povod za novo revanšistično kampanjo begunske organizacije je bilo pisanje zahodnonemškega lista »Die Welt«. Ta list je objavil uvodnik, v katerem je rečeno, da »neki visoki uradnik, ki ga dostikrat omenjajo, propagira nemško-sovjetsko spravo za vsako ceno« in »priporoča v ta namen, naj bi priznali sedanjo mejo na Odri in Nisi, sprejeli predlog o sprejemu dveh nemških držav v OZN in akceptirali demilitarizacijo zahodnega Berlina in njegovo politično ločitev od Zahodne Nemčije«. Takšne izjave pripisujejo zahodnonemškemu veleposlaniku v Sovjetski zvezi Krollu.

Proti Krollu se je izrekla tudi Socialnodemokratska stranka. — Podpredsednik stranke Wehner je obtožil veleposlanika, da »ni dorasel temu, da bi prodrl v ozadje sovjetske zunanje politike«.

Rehabilitacijski center za alžirske ranjence

Tunis, 27. febr. (Tanjug). Generalna sekretarka Jugoslovanskega Rdečega križa dr. Olga Milošević je danes slovesno izročila alžirskim strokovnjakom rehabilitacijski center v Nasenu, v katerem je od otvoritve do danes delala jugoslovanska medicinska ekipa. V tem rehabilitacijskem centru se je pod nadzorstvom zdravnika Djordja Stojanovića in fizioterapevta Miše Jovančevića zdravilo v letu dni 200 alžirskih ranjencev, od katerih se jih je 80 popolnoma pozdravilo in so se vrnili v bojne vrste osvobodilne vojske.

Ob izročitvi rehabilitacijskega centra v upravljanje alžirskim strokovnjakom, je bila akademija, ki so se je udeležili alžirski, jugoslovanski in tunizijski zdravniki.

Rehabilitacijski center v Nasenu je prva nacionalna zdravstvena ustanova, ki jo popolnoma samostojno upravljajo alžirski zdravniki in drugi zdravstveni strokovnjaki. Center je v celoti opremil Jugoslovanski Rdeči križ, medtem ko so se zdravniki in strokovnjaki, ki zdaj delajo v njem, šolali v Jugoslaviji.

Proizvodnjo hitreje prilagajati trgu

Okrajni ljudski odbor Maribor sprejel resolucijo o družbenem in gospodarskem razvoju v letu 1962

MARIBOR, 27. febr. Danes sta oba zbora OLO Maribor na skupni in na ločenih sejah sprejela resolucijo o družbenem in gospodarskem razvoju okraja Maribor v letošnjem letu. Predlog resolucije, ki ga je podal podpredsednik OLO Lojze Grobelnik, predvideva na osnovi dosedanjih sprememb v gospodarskem sistemu in njegovega nadaljnjega izpopolnjevanja v letošnjem letu hitrejši in skladnejši družbeni in gospodarski razvoj ob nadaljnjem povečevanju produktivnosti in izvoza ter poglabljanje delavskega in družbenega upravljanja.

Upoštevajoč nekatere nove investicije, je računati, da se bo povečala družbena proizvodnja v okraju za 10 do 11 odstotkov, delež družbenega sektorja gospodarstva pa bo dosegel v skupnem družbenem proizvodu že 89 odstotkov.

V prizadevanjih za povečanje dohodka se bodo morale gospodarske organizacije hitreje prilagajati trgu, zlasti pa povečevati izvoz, ki naj bi porastel v primerjavi z letom 1961 za okoli 31 odstotkov.

Investicijska vlaganja v osnovna sredstva bodo predvidoma presegla 15 milijard dinarjev ali za 19 odstotkov več kot lani. Od tega bo vloženih 9.5 milijarde v družbeni standard, predvsem v gradnjo stanovanj, kar pomeni povečanje za 16 odstotkov.

Po nakazanem razvoju v posameznih panogah opozarja predlog resolucije, da bo za uresničitev podanih smernic nujno med drugim zagotovitev skladno gibanje potrošnje s proizvodnjo.

V razpravi so odborniki dopolnili resolucijo z nekaterimi predlogi. Med drugim so opozorili na izredno slabo vzdrževanje cest v mariborskem okraju.

Glede na tendence po integraciji proizvodnje, na potrebo večje kooperacije in drugih oblik združevanja v proizvodnji, ki naj teče vzporedno z decentralizacijo upravljanja, bo nujno pospešiti avtomacijo in uvedbo mehanografije. Upostaviti je treba tako izpopolnjeno evidenco, da bodo kolektivi in družba lahko sproti analizirali gospodarska gibanja. Glede na to naj bi v okraju ustanovili zavod za ekonomijo in mehanografijo, ki bi pomagal gospodarskim organizacijam uvajati sodobno knjigovodstvo.

Prav tako se kaže potreba za integracijo na področju blagovnega prometa, ki ga je mogoče uspešno organizirati le z veleblagovnicami in velikimi trgovskimi hišami.

Obsežne naloge, ki jih postavlja resolucija pred gradbeno operativo, terjajo med drugim uvajanje metod, ki so v svetu že znane, pa se pri nass še niso uveljavile. Predvsem velja to za stanovanjsko graditev, ki se bo lahko razvijala uspešno le s serijsko graditvijo stanovanj. To pa terja kontinuirano delo in čvrst gradbeni plan, pravočasno rešitev lokacij, ki so potrebne operativi, zagotovitev minimalnih stanovanjskih standardov in dodelitev sredstev gradbeni operativi, ki gradi stanovanja za prodajo.

Odborniki so opozorili še na potrebo okrepitve vloge komunalnih bank pri dodeljevanju obratnih sredstev in njihov vpliv na gospodarjenje v okraju, na vzgojo kadrov in razširitev znanstveno raziskovalnega dela, ki je važen pogoj za razvoj mariborske industrije. **(jp)**

Ljubljanska škofija postala nadškofija

Ljubljanski škof dr. Anton Vovk je bil danes sprejet na komisiji za verska vprašanja. Ob tej priliki je obvestil komisijo, da je papež Janez XXIII povzdignil ljubljansko škofijo v nadškofijo, škofa dr. Antona Vovka pa v nadškofa.

Letos pričakujemo več tujih turistov

Ljubljana, 27. febr. (Tanjug). Sodeč po doslej sklenjenih pogodbah slovenskih turističnih agencij z agencijami v drugih deželah je pričakovati, da bo letošnji obisk tujih turistov večji od lanskega, ko je bil dosežen v tem pogledu rekord. Na povečanje turističnega prometa bo vplivalo izenačenje turističnega tečaja dolarja s tečajem v blagovnem prometu, nadalje olajšave glede našega vizuma ter znižanje penzionskih cen, o katerih so bili pravočasno obveščeni domači in tuji interesenti.

Vozniki – varujte se poledice!

Ljubljana, 27. febr. Danes ponoči je skoraj po vsej Sloveniji snežilo; vendar pa zapadli sneg ne ovira prometa. Vse glavne ceste so prevozne, promet je nekoliko otežkočen le na cesti Bovec—Trenta. Ker pa se je sneg čez dan pričel taliti, je zelo verjetno, da bo ponoči zmrznil in bo vožnja z motornimi vozili zlasti v jutranjih urah nevarna. Tam pa, kjer snega ni bilo, je nevarnost poledice. Zato naj vozniki motornih vozil vozijo počasi in previdno.

Največ snega je zapadlo na Komni, t. j. 120 cm, sicer pa so snežne razmere take: Bohinj 26 cm, Bled 13 cm, Pokljuka 80 cm, Tamar 100 cm, Planica—Rateče 54 cm, Kranjska gora 40 cm, Vršič 105 cm, Ribniška koča 100 cm, Maribor 10 cm, Murska Sobota 5 cm, Celje 11 cm, Krvavec 60 cm, Ljubljana 13 cm in Postojna 8 cm.

SARAJEVO — V Bosni in Hercegovini računajo, da bodo letošnjo pomlad zasejali doslej največje površine v organizirani proizvodnji, in sicer s hibridno koruzo kakih 50.000 ha oziroma nad 50 % več kakor lani, z industrijskimi rastlinami — sladkorno peso, sončnicami in sojo pa kakih 13.200 ha. Začele so se že tudi priprave na sklepanje pogodb o pridelovanju zelenjave, zlasti v Hercegovini, kjer so družbena gospodarstva že sklenila pogodbe za dobavo 5500 ton razne zelenjave.

MARIBOR — Tovarna »Himo« bo izvozila do konca marca na Poljsko tisoč 65-litrskih hladilnikov. Pogodbo o tem je sklenilo beograjsko zunanjetrgovinsko podjetje »Jugoelektro«. Lani je ta tovarna izvozila na Poljsko tudi tisoč 65,litrskih hladilnikov, ki so šli na polj trgu zelo hitro v promet.

SKOPJE — V zadnjih štirih dneh je bilo v Skopju 10.000 novih primerov lahke gripe. Najbrž je obolenj še več, ker se nekateri bolniki niso obrnili na zdravnike, marveč se zdravijo sami doma. Gripa se je razširila tudi na druga mesta Makedonije. Število obolenj dan za dnem narašča. Zato so v Bitolju, Prilepu, Štipu, Kavadaru in v še nekaterih drugih mestih zaprli osnovne in srednje šole.

SPLIT — Tradicionalne karnevalske svečanosti bodo letos v Splitu od 3. do 10. marca. Na njih bo sodelovalo več tisoč maskiranih posameznikov in skupin. Glavni karnevalski sprevod bo v soboto, 10. marca, ko pričakujejo večje število domačih in tujih turistov, med njimi tudi skupine gostov iz Benetk, ki se bodo pripeljali s potniško ladjo »Jugoslavija«.

SARAJEVO — Davi, nekaj minut po šesti uri, so aparati seizmološke postaje v Sarajevu zabeležili šibkejši potres, katerega središče je bilo oddaljeno od Sarajeva kakih 45 km.

»LE JOUR« O POLITIKI LIBANONA

Sodelovanje z vsemi arabskimi državami

Osnutek zakona, ki določa pogoje za vključevanje Libanoncev v politične stranke

BEJRUT, 27. febr. (AFP). Bejrutski list »Le Jour« se v današnji številki zavzema za to, da bi Libanon ostal nevtralen v sporih, ki razdvajajo arabske države.

List komentira nedavni obisk generalnega sekretarja Arabske lige Hasune v Bejrutu in piše, da »se ne more nič dobrega roditi iz politike medsebojnega obtoževanja, pač pa lahko to samo prepreči napredek v gospodarskem razvoju in družbeni obnovi. Zato mora biti Libanon previden in mora vzdrževati prijateljske stike z vsemi arabskimi državami brez izjeme.«

Bejrutski tisk objavlja danes vladni osnutek zakona, ki določa pogoje za vključevanje Libanoncev v politične stranke. Osnutek zakona, ki ga bodo predložili parlamentu, prepoveduje vsem članom razpuščenih ali prepovedanih združenj, da jim kakorkoli pomagajo ali delajo zanje. Člani stranke, ki bi bila z zakonom razpuščena, se pet let ne smejo pridružiti nobeni drugi stranki. Stranka, ki bi bila razpuščena zaradi zločina proti državni varnosti, lahko predloži prošnjo za ponovno delovanje šele čez pet let.

Vse politične stranke, ki jim je dovoljeno delovati, morajo po vladnem osnutku predložiti notranjemu ministrstvu seznam svojih članov, prepis letnega proračuna in končno letno finančno bilanco.

Estetika v proizvodnji

Pred posvetovanjem Zveze likovnih umetnikov uporabne umetnosti

Beograd, 27. febr. (Tanjug). Uveljavljanje industrije umetnosti in iskanje pravega mesta uporabnemu umetniku v procesu sodobne proizvodnje bosta glavni temi posvetovanja, ki ga priredi Zveza likovnih umetnikov uporabnih umetnosti Jugoslavije 2. marca v Novem Sadu.

Ta nova zvrst umetnosti se je začela pri nas razvijati leta 1958, čeprav industrija oziroma gospodarstvo v celoti šele zadnje čase posvečata večjo pozornost sodelovanju umetnikov v oblikovanju proizvodov. Šele zdaj strokovna poklicna organizacija uporabnih umetnikov v sodelovanju z gospodarskimi faktorji odkriva velike možnosti, da dobimo kader strokovnjakov, tako imenovanih industrijskih umetnikov, ki bi prispevali k širšemu uvajanju industrijske estetike v proizvodnjo.

V Jugoslaviji je zdaj blizu 700 uporabnih umetnikov. Toda komaj kakih 50 je hkrati strokovnjakov za industrijsko umetnost. Edino mesto, kjer se ta vrsta umetniških ustvarjalcev lahko šola, je novi odsek fakultete za arhitekturo v Ljubljani, ki je sprejel lani po krajšem poskusnem delu kakih 80 študentov.

Nedavno je bil sprožen tudi predlog o ustanovitvi visoke šole za izobraževanje industrijskih umetnikov. Na posvetovanju v Novem Sadu bodo proučili pogoje za ustanovitev nove poklicne organizacije, ki bi se ukvarjala s problemi in statusom industrijskih umetnikov.

Priprave za tržaški velesejem

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 27. febr. (Po telefonu.) Čeprav nas ločijo še obilni trije meseci od otvoritve letošnjega tržaškega mednarodnega velesejma, se njegovo vodstvo že zelo intenzivno pripravlja nanj. Novi predsednik velesejma Giovanni Suttora je v Milanu na tiskovni konferenci zainteresiral za velesejem italijanske industrialce, prihodnji petek pa bo obiskal Ljubljano in Zagreb.

Spremljala ga bosta predsednik tržaške Trgovinske zbornice Caidassi in predsednik tržaške federacije Jugoslovansko-italijanske trgovinske zbornice Vatta. Vsi trije bodo s slovenskimi in hrvaškimi gospodarskimi predstavniki razpravljali tudi o letošnji ljubljanski gospodarski prireditvi »Alpe-Adria«.

Poleg Jugoslavije in Avstrije se je za tržaški velesejem prijavilo doslej še 11 držav. Med osrednjimi prireditvami velesejma bo prez dvoma XI. mednarodna razstava lesa, na kateri bodo sodelovale: Jugoslavija, Avstrija, Romunija, Gana, Madagaskar in Brazilija. Posebni dnevi bodo posvečeni posameznim državam - udeleženkam, med njimi bo prvič tudi »afriški dan«, na katerem bodo sodelovale nekatere nove neodvisne afriške dežele, ki jim hoče Trst posvetiti vso pozornost.

Statistični podatki za letošnji januar kažejo, da je bil trgovinski in industrijski promet skozi tržaško luko za okrog 30.000 ton višji kot v januarju lani. (Celotni lanskoletni promet je dosegel 5.17 milijona ton). Za februar pa se pričakuje precejšen padec prometa zaradi dolgotrajne stavke pristaniških delavcev. Vsa dosedanja pogajanja, pri katerih posreduje tudi poveljnik tržaškega pristanišča, še vedno niso rodila uspeha, tako da so delavci stavkali tudi to noč od 17. ure včeraj do 8. ure danes zjutraj. Trenutno so pogajanja prekinjena in sindikalni predstavniki čakajo, da jih ravnateljstvo Javnih skladišč povabi na nadaljevanje razgovorov.

Končno je treba omeniti še prelepo novo argentinsko desettisočtonsko ladjo »Lago Trifu«, ki je že nekaj dni v tržaškem pristanišču in ki je bila zgrajena v Splitu. Včeraj je bil na ladji svečan sprejem ob priliki prvega obiska ladje v Trstu.

Manj ugodne gospodarske vesti pa prihajajo iz Gorice, kjer je pokrajinski svet ugotovil nekatere nepravilnosti poslovanja državnih funkcionarjev, ki nadzorujejo upravo goriške proste cone. Posledica je bilo imenovanje komisarske uprave za goriško trgovinsko zbornico. Ukinitev takega nenormalnega položaja zahtevajo sedaj pokrajinski svetovalci KPI z istočasno okrepitvijo nadzorstva nad upravnim odborom proste cone. **D. F.**

Kuba bo zahtevala Guantanamo

Key West (Florida), 27. febr. (Reuter). Havanski radio je objavil, da je premier Fidel Castro obvestil sovjetsko vlado, da bo Kuba zahtevala, naj ZDA izpraznijo vojaško oporišče Guantanamo, ki je na kubanskem ozemlju.

Kakor je objavil havanski radio, je premier Castro v noti Sovjetski zvezi sporočil, da bo Kuba »uveljavila svojo zakonito pravico nad ameriškim pomorskim oporiščem Guantanamo, edinim tujim oporiščem na kubanskem ozemlju« in da Kuba »ne misli dovoliti tujih vojaških oporišč znotraj svojih meja«.

LETOS DVE PROMETNI AKCIJI

Ljubljana, 27. febr. Na današnjem sestanku Komisije za varnost prometa pri Državnem sekretariatu za notranje zadeve LRS so ugotovili, da število prometnih nesreč pri nas ne narašča vzporedno s porastom števila motornih vozil. Medtem ko smo imeli v Sloveniji leta 1960 registriranih 47.000 motornih vozil, se je to število povzpelo do konca lanskega leta na 58.000. Prometnih nesreč je bilo 1960. leta 4366, lani pa 4387, se pravi, za en sam odstotek več; to pomeni glede na porast števila motornih vozil relativno zmanjšanje.

K večji prometni varnosti je po vsej verjetnosti pripevalo svoj delež tudi delo republiške, okrajnih in občinskih komisij za vzgojo in varnost v cestnem prometu. Te komisije so predlagale vrsto izboljšav v cestnem prometu, organizirale pa so tudi številna predavanja, kakor tudi akcije za vzgojo voznikov motornih vozil in državljanov sploh.

Posebej je treba poudariti, da imata skoraj dve tretjini šol v Sloveniji že vključeno prometno vzgojo v redni pouk. Ponekod iz tega predmeta učence tudi ocenjujejo.

Republiška komisija za varnost prometa si je zadala za prihodnje leto kot eno osnovnih nalog prometno vzgojo državljanov. Pri tem ne gre le za voznike motornih vozil, ampak za vse državljane, tako odrasle kakor tudi mladino. Zato se nameravajo posluževati vseh sredstev od predavanj do tiska in radia. Organizirali bodo tudi dve akciji, prvo pod geslom »Cestni promet za vse — sodelujmo vsi pri njegovem izboljšanju,« in drugo »Več vljudnosti, tovarištva in medsebojnega razumevanja v cestnem prometu.«

PROMETNE NESREČE V PRETEKLEM TEDNU

Med vzroki tudi nepazljivost

Ljubljana, 27. febr. Od 19. do 26. februarja je bilo v Sloveniji 18 prometnih nesreč; ena oseba je izgubila življenje, šest je bilo huje, sedem pa laže poškodovanih. Gmotno škodo cenijo na več kot šest in pol milijona dinarjev.

Nesreč je bilo v tem tednu sicer več kot v prejšnjem, zahtevale pa so manj žrtev. Med povzročitelji nesreč je bilo 12 voznikov motornih vozil ter pa dva pešca, kolesarja in mopedista. Največ nesreč je bilo na mestnih ulicah, in sicer 9, na cestah I. reda pa so se zgodile štiri. Med vzroke nesreč prištevajo vinjenost, izsiljevanje prednosti, tehnične okvare vozil, poledenelo cesto, nanaden prihod na cesto, nepravilno prehitevanje, preveliko hitrost, v štirih primerih pa nepazljivost voznikov.

Razstresenost in nepazljivost sta bili lani med zelo pogostimi vzroki nesreč. Podležejo jima tudi vozniki, ki trezni sedejo za krmilo in upoštevajo prometne predpise. Promet na cestah zahteva kar največjo pazljivost vseh uporabnikov cest in posebno še voznikov motornih vozil. V vedno gostejšem prometu lahko že trenutna razstresenost kljub ne preveč hitri vožnji povzroči neogibno nesrečo.

S fotokamero po svetu ■ S fotokamero po svetu ■ S fotokamero

POL LADJE NA POTI V PRISTANIŠČE. Vlačilec »Yuna« vleče v avstralsko pristanišče Freemantle sodnjo polovico liberijskega tankerja »Bridgewater«, ki se je 29. januarja v hudem neurju prepolovil; sprednji del tankerja se je potopil. Vsi člani posadke, večinoma Italijani, so se rešili.

PARADA V VZHODNEM BERLINU. Ob 44. obletnici ustanovitve sovjetske armade so imeli vojaki sovjetskih enot v vzhodnem Berlinu parado mimo spomenika padlim v II. svetovni vojni, ki stoji le kakih 200 metrov od znanih Brandenburških vrat.

„Dobri“ in „slabi“ poklici

Kako naj postanejo »nezanimivi« poklici vendarle zanimivi?

Prepogosto poslušamo zgodbe o »dobrih« in »slabih« poklicih. Hkrati pa preveč dejstev govori o enostranskem usmerjanju v poklice, da bi mogli biti zadovoljni, da bi lahko pričakovali uspeh od nekaj kampanjskih akcij »poklicnega usmerjanja in do načelne skrbi s tega ali onega sestanka. Če je kar najbolj očitno, da si lahko obetamo uspehe pri tem poslu predvsem od dolgoročnejših načrtnih prizadevanj, konkretnega dela in proučevanj, potem je prav tako razumljivo, da prav pri poklicnem usmerjanju še preveč občutimo pomanjkanje potrebne literature, premajhno sodelovanje podjetij z zavodi za zaposlovanje delavcev pa ponekod še tudi prepočasno odrekanje zavodov za zaposlovanje preživeli, zgolj administrativni vlogi nekdanjih birojev za delo.

Medtem ko kroži drugoč iz rok v roke vrsta katalogov o poklicih, o študiju na posameznih fakultetah, o ženskih in moških poklicih, to pa povezujejo serije filmov in fotografije o poklicih, so predavanja pri nas pravzaprav še edino sredstvo za množično poklicno svetovanje. Tu in tam si resda pomagajo še s samoiniciativnim zbiranjem in vezanjem najrazličnejših člankov o poklicih pa s kupovanjem filmskih kamer in izdelavo filmov. Ta prizadevanja pa so vendarle še preveč osamljena, razmeroma draga in odvisna od finančnih zmožnosti občin.

Zato tudi na Jesenicah, kjer je sicer zavod za zaposlovanje že močno čutiti, govore o pomanjkanju literature s tega področja kot o enem najbolj perečih problemov.

V jeseniškem zavodu za zaposlovanje se drugače vztrajno poraja utrjen sistem poklicnega usmerjanja, ki naj bi postal lasten še več občinam, sistem, ki se — tako vse kaže — za vedno poslavlja od kampanjščine, ki je ponekod še preveč značilna.

Tu z zadovoljstvom govore o »nezanimivih« poklicih, ki so postali ob večji skrbi posameznih podjetij zanimivi. Gospodarske organizacije so v stisku za vajence prisluhnile pobudi zavoda. Po šolah so razpečali prve prospekte o prostih vajenskih mest. Niso bili nezanimivi uradni razpisi. Učencem so nadrobno govorili o lepoti in odgovornosti poklica, o možnostih napredovanja, o razvoju podjetja, o nagradah. Trgovsko podjetje »Univerzal« je v osnovni šoli na Koroški Beli pripravilo razgovor in predavanje o trgovskem poklicu. Vse vajence je dobilo s te šole. Podjetje »Elektro - Žirovnica« je že sredi šolskega leta poslalo na vse šole vljudnostna pisma za sprejem vajencev. Sedaj ima zagotovljeno število učencev. Uspeh prvih spodbuja k podobnemu prizadevanju: še več podjetij, prospekti pa postajajo skrbnejši in čedalje lepši.

Vsakdanje izkušnje pri zaposlovanju pa štiri ankete, ki so jih izvedli na Jesenicah, nasploh kažejo, kako ozek je krog resničnega poznavanja in upoštevanja poklicev pri mladini. Ker je vzrok znan — premajhno poklicno usmerjanje v šoli in zelo enostransko doma — se je zavod za zaposlovanje lotil akcije za hitrejše, intenzivnejše poklicno usmerjanje v več letih osnovnega šolanja. Na gimnaziji so imeli lani 13 različnih predavanj o poklicih. Diplomanti posameznih fakultet so predavali in se pogovarjali z dijaki o študiju. V jeseniški občini so imeli skupaj 34 predavanj o poklicih in poklicnem usmerjanju za dijake, učence in starše s skoraj 2000 poslušalci. Pripravili so razstavo poklicev, sedem strokovnih ekskurzij, osnovna šola »Tone Čufar« pa bo uvedla posebne kartone za učence, ki bodo z natančnim opisovanjim njihovih nagnjenj v vseh šolskih letih uspešno služili za dokončno poklicno usmerjanje.

V na novo uveljavljeni komunalni pouk na jeseniških šolah so vključili za deset tednov tudi po dve uri poklicne vzgoje. Poglavitni poudarek poklicnega usmerjanja dajejo glede na največje potrebe po novih kadrih železarni in njenim poklicem. Med železarno in zavodom ter šolami se je razvilo že učinkovito sodelovanje. Podjetje je organiziralo za prosvetne delavce posebne seminarje in obiske obratnih prostorov, da bi bila poklicna vzgoja v šolah čim popolnejša in stvarnejša. Prav tako so začeli s tem največjim jeseniškim podjetjem nazorno seznanjati vse šolarje. Nižji razredi obiskujejo še predvsem železarski muzej, višjim pa so odprta tudi vrata v tovarno.

Že ob bežnem spoznanju konkretne dejavnosti jeseniškega zavoda za zaposlovanje postaja očitna potreba po bolj sistematični izmenjavi izkušenj in mnenj med posameznimi zavodi. Saj so oblike in pogoji njihovega dela dokaj različni in po svoje originalni. Na Jesenicah imajo n. pr. prve izkušnje z izdajanjem širšega občinskega glasila o problematiki zaposlovanja. V Kopru so uvedli uspešno enotedensko praktično delo učencev tamkajšnjih šol v podjetjih itd. Prav bi bilo, da bi bil republiški zavod za zaposlovanje sklicevalec širših delovnih posvetov med 30 zavodi, kolikor jih deluje v Sloveniji. Kaže, da bi bili najuspešnejši specializirani razgovori za posamezne panoge in po krajevnih področjih, ki so si sorodna.

Novim nalogam zavodov za zaposlovanje hkrati ne ustrezajo nekateri obrazci iz prejšnjih let. Izboljšati pa bo treba tudi evidentiranje zaposlovanja po podjetjih.

Jak Koprivc

Na sliki: varjenje plastičnih mas. Foto: Busič

Pri pouku ročnega dela tudi varjenje plastičnih mas

Te dni je bil na Zavodu za varjenje LRS v Ljubljani seminar za varjenje plastičnih mas, prirejen za učitelje osnovnih šol, ki poučujejo ročna dela. Seminarja se je udeležilo 31 učiteljev. Po izjavi tečajnikov je bil seminar zelo skrbno pripravljen in je odprl nova pota, ki bodo šolam precej koristila pri pouku ročnih del. Da so šole vpeljale v ta pouk tudi delo s plastičnimi masami, je ne samo zanimiva poživitev, temveč tudi koristna seznanitev javnosti z dobrinami, katere v inozemstvu že desetletja v veliko večji meri gospodarsko izrabljajo.

Mnenja smo, da je taka povezanost znanstvenega Zavoda s šolami vsestransko koristna in more voditi le do precejšnjih in res pozitivnih uspehov.

Zavod za varjenje bo šolam po znižanih cenah omogočil nakup aparatov za varjenje plastičnih mas.

MNENJE IN KRITIKA

Ljubljana potrebuje tudi magistralo vzhod - zahod

Urbanistični načrt Ljubljane po mojem mnenju ne ustreza povsem razvoju cestnega prometa, ki napreduje s takšno hitrostjo, da bo predvidene cestne prometne žile postavil na glavo, še preden bodo prav dograjene, in mu bo morda kmalu v napotje marsikatera zgradba, ki bo medtem postavljena. Ravno tako menim, da ne obravnava najbolje naravnega okrasa mesta, to je Ljubljanice in njenih nabrežij.

Po stari urbanistični zamisli, ki je temeljila na nerazvitem cestnem prometu, je prevladovalo mnenje, da je Ljubljani potrebna le ena magistrala, in sicer sever—jug, to je današnja Titova cesta, ki pa postaja v perspektivnem razvoju avtomobilskega prometa in že sedaj vedno bolj »tesna ulica« kot pa magistrala. Prav je zato, da je precej pozornosti posvečeno vzporednim cestam, Prešernovi in Resljevi, ki razbremenjujeta Titovo. Toda cestni promet se ne razvija samo v smeri sever—jug, temveč ravno tako v smeri vzhod—zahod, ki je sedaj zelo zapostavljena in tudi v novem urbanističnem načrtu obravnavana mačehovsko, čeprav so se vzhodni deli mesta, Moste, Kodeljevo, Polje itd. že zelo razvili. Če se hočeš peljati z Zaloške ceste v središče mesta, imaš tri zelo slabe možnosti: najbolj direktna pot je Zaloška c. — Ilirska, Komenskega, Tavčarjeva ali Dalmatinova ul. — Ajdovščina. Po tej poti se voziš čez veliko križišče samih prednostnih cest, imaš trikrat znak »stop« in nekajkrat znak »nimaš prednosti.« Druga možnost je po nekaki krožni, veliko daljši poti: Zaloška — Njegoševa — Masarykova — Trg OF — Titova — Ajdovščina, tretja pa po levem loku tega kroga, preko Ambroževega trga in ozke Poljanske ceste na Tromostovje. Vse te tri možnosti so skrajnje neugodne, nevarne in počasne. Še najhitrejša se zdi mimo kolodvora, toda tam se moraš prebijati skozi gost promet pešcev in avtobusov. Novi urbanistični načrt glede tega ne prinaša nič novega in nobene izboljšave, le nekoliko razširi Komenskega ulico in Poljansko cesto.

Na dlani je, da potrebuje Ljubljana tudi magistralo vzhod—zahod, ki bi bila 40 m široka in ki bi imela čim manj križanj, v vsako smer po štiri vozišča, tri za avtomobile, eno za kolesarje, ki bi terjala čim manj rušenj še uporabnih stavb. Ta magistrala se nam naravnost ponuja in se imenuje — Trubarjeva cesta. Vso južno stran Trubarjeve ceste, ki je razen Centralne lekarne pozidana s samimi sto in stoletnimi nizkimi hišami, bi morali prav do Ljubljanice predvideti edinole za široko, impozantno magistralo, širše Petkovškovo nabrežje pa še za lepo obalno sprehajališče. Kaj ja treba na tem mestu predvideti stolpnice, ki utesnjujejo cesto ter stiskajo in zastirajo Ljubljanico? Reke in njeni mostovi so najlepši okras mesta, ki ga je treba izkoristiti in dvigniti, ne pa utesniti in skriti! Reka pa je lahko v okras le, če dobi svojo širino, bulvarje, ki tečejo ob njej, nasade in sprehajališča ter odmaknjeno ozadje v obliki lepih stavb. Zakaj ne bi stolpnice, ki so tako nesrečno postavljene skoraj na rob Ljubljanice, prestavili na gornjo, to je severno stran Trubarjeve ceste, ali celo za njo, ves prostor med Ljubljanico in severnim robom Trubarjeve ceste pa koristno uporabili za široko magistralo vzhod—zahod in in za ureditev zelenega obrežja Ljubljanice? Gradnja te magistrale in obalnih sprehajališč na Petkovškovem nabrežju bi bila tudi ekonomsko silno ugodna in upravičena, saj bi potekala tako rekoč na praznem, nezazidanem področju, ker so vse te stare, nizke hiše itak zapisane podiranju. Edina škoda, ki bi jo napravili, bi bila ta, da bi morali podreti Centralno lekarno, kar je pa malenkost v primeri z veliko koristnostjo nove magistrale, zelenih površin in polepšanim videzom prestolnice Slovenije.

Nova magistrala zaradi splošne bolnišnice žal ne bi mogla teči ves čas ob Ljubljanici, zato bi se stekala na Zaloško cesto, kar je tudi smotrno. Pred Rozmanovo ulico pa bi morala dobiti odcep na desno, ki naj bi šel čez Vrazov trg v razširjeno Lipičevo ulico, v katero bi bilo prestavitvi vhode v bolnišnico, s čimer bi razbremenili Zaloško cesto.

Kar zadeva promet, bi imela ta magistrala velikanske prednosti. Cestnih križanj bi imela samo toliko, kolikor je mostov čez Ljubljanico, z Rozmanovo ulico in Resljevo cesto, zato bi bil promet na njej hiter in varen. Ulica M. Pijade bi bila odcep za smer proti Ajdovščini in Celovški cesti, medtem ko bi se magistrala proti Tržaški cesti nadaljevala preko Prešernovega trga skozi razširjeno Wolfovo in Vegovo ulico na Aškerčevo cesto. Wolfovo ulico pa bi bilo treba seveda bolj razširiti, kot je predvideno sedaj.

Magistrala vzhod—zahod bi razbremenila vse vzporedne ulice s premnogimi križišči in znaki »stop«, z lahkoto bi poživila ves promet z vzhodnimi deli mesta, ki se hitro razvijajo, in z novim tovornim kolodvorom, ki že dela v Mostah. Mimo tega moramo upoštevati, da so tam bolnišnice in Poliklinika in da bo že v nekaj letih stala ob Zaloški cesti velika nova bolnišnica. Reševalna postaja je na koncu Zaloške ceste, zato se njeni avtomobili deset in desetkrat na dan prebijajo v mesto skozi ozke prometne ulice in nešteta nevarna križišča. Po novi magistrali bi bila vožnja neovirana in hitra, rešilni avto bi bil v treh minutah v središču mesta, v nekaj več pa v Zgornji Šiški, na Viču ali na Rakovniku.

Ljubljana je tako stisnjena v ozke ulice in uličice, da jo bo avtomobilski promet že v nekaj letih davil in dušil, najpozneje v dvajsetih letih pa popolnoma pregazil. Urbanisti morajo gledati daleč naprej in dobro premisliti, kaj delajo, da ne napravijo nepopravljivo škodo. Ljubljana nima ne prostranih trgov, ne širokih, za večji promet sposobnih cest in ulic ter vse premalo mestnih parkov in zelenic. Edina večja pridobitev glede tega bo novi Trg republike, ki bo res impozanten. Škoda le, da ta projekt ne predvideva rušenja neuglednih, starih stavb, ki segajo od gimnazije v Šubičevi ulici do uršulinske cerkve, ki stojijo tako rekoč na sredi Titove ceste in popolnoma zapirajo našo edino magistralo, kot da bi bilo tukaj konec vsega. Že na maketi te bodejo stare hiše v oči in kvarijo ves okoliš, v resnici so pa pravo napotje in spotika ter se prav nič ne podajo k novi Titovi cesti, še manj pa k novemu Trgu republike. Veliko lepše in prometno-tehnično pravilneje bi bilo, če bi bila bočna stran gimnazije v Šubičevi ulici stavbna črta podaljšane Titove ceste. Ker uršulinska cerkev ostane kot spomenik, čeprav je pomaknjena naprej, bi ta stavbna črta lahko v loku ali diagonalno potekala proti južni fasadi cerkve. Titova cesta naj pa bi v lahnem loku, toda v vsej svoji širini, zavijala okrog. Nič zato, če magistrala malo zavije, glavno je, da ne izgubi svoje širine in s tem prometne sposobnosti. Tudi za parkirne prostore ne vem, če je v urbanističnem načrtu dovolj poskrbljeno. Predvidene so sicer parkirne hiše, kar je lepo in prav, toda to je pesem bodočnosti, medtem pa bodo avtomobili krožili po ulicah in zaman iskali parkirni prostorček, kar se pogosto dogaja že sedaj.

Zatorej urbanisti, ne bodite tako ozkosrčni in ne skoparite s prostorom samo zato, da bi Ljubljano čimbolj natlačili s stavbami! Dajte prihodnjemu prometu odgovarjajoče in varne prometne žile, magistrale in široke ulice, dajte nam parke, zelenice in sprehajališča v mestu, da bomo imeli več zraka in sonca, pa čeprav bi morali zato mestni okoliš razširiti za kak kilometer!!

VLADIMIR PESEK

Naša anketa

V novih pogojih gospodarjenja, v novih odnosin postaja tisk zmeraj bolj last in glasilo vseh proizvajalcev, zato zahtevajo novi odnosi tudi od nas v uredništvu, da se še bolj vsestransko približamo interesom in željam vseh bralcev. Eden izmed načinov so pisma bralcev, ki so v večini primerov resnično postavila v prvi plan človeka kot proizvajalca in kot potrošnika, ustvarjenih dobrin.

Ankete pa zajamejo neprimerno več ljudi, zato smo se odločili, da bomo tudi z njimi skušali zvedeti, kaj menijo bralci o »Delu«, predvsem pa kaj si še želijo v našem dnevniku. Ker je pač vsak začetek težak, smo s prvo anketo skušali zvedeti predvsem mnenje bralcev o »Delu«, splošno oceno lista itd.

Vsaj na kratko vas bomo skušali seznaniti s poglavitnimi rezultati naše prve ankete, pri čemer bomo zaradi boljše preglednosti preračunali vse podatke na sto anketirancev.

Med drugim smo anketirance vprašali, ali se je po njihovem mnenju »Delo« v enem letu spremenilo. Odgovori so bili močno hrabrilni: 77 jih je odgovorilo, da se je zboljšalo, 20 jih meni, da ni razlike, 3 pa pravijo, da se je poslabšalo. Tudi splošna ocena lista je za nas kar prijazna: 53 jih je za dobro, 34 za odlično, 12 za zadovoljivo in 1 za slabo. Vi boste seveda lažje kot mi presodili, ali je ta ocena pravilna. Če se ne strinjate z njo, vas prosimo, da nam to sporočite — po možnosti z utemeljitvijo, ki je bomo še posebej veseli.

Kot veste, ni vseeno, ali človek prebere časopis na hitro pred odhodom v službo ali pa zvečer, ko v miru sede k mizi, zato smo tudi povprašali anketirance, kdaj berejo »Delo«. 33 anketirancev bere naš časopis zvečer doma, 29 po kosilu, 21 zjutraj pred odhodom na delo, 9 med kosilom, 5 kadar utegnejo, 2 v službi, 0,6 v čitalnici, 0,4 v kavarni. Če upoštevamo, da človek najbolj natanko prebere časopis po kosilu in zvečer, smo lahko kar zadovoljni s svojimi bralci, saj jih kar dobra polovica podrobno prebere »Delo«. Vrhu tega je anketa pokazala, da vsak izvod »Dela« redno prebirajo 3 ljudje, eden pa od časa do časa.

Naj še posebej omenimo, da se je za oceno dobro izrekla večina tistih bralcev, ki berejo »Delo« po kosilu ali zvečer.

Seveda smo v anketi povprašali tudi, kaj si bralci še želijo v »Delu«, oziroma česa naj bi bilo več v našem dnevniku. 28 jih želi več zanimivosti z vsega sveta, 15 več vesti iz zunanje politike, 12 več vesti iz notranje politike in gospodarstva, 9 več komentarjev iz notranje politike in gospodarstva, prav toliko bralcev želi še več reportaž in člankov iz zunanje politike, 7 več zunanjepolitičnih komentarjev, 6 več člankov iz notranje politike in gospodarstva, prav toliko bralcev hoče več literarnih romanov in kriminalk (tem bralcem bi le težko ustregli) in 2 več uvodnikov.

Naša prva anketa je bila seveda kar se da kratka in splošna, toda nekje je treba začeti. Naslednja, ki smo jo razposlali prav te dni, pa se dotika konkretnih problemov v zvezi z urejanjem »Dela«, predvsem strani z dopisi iz vseh krajev Slovenije. Upamo, da bodo bralci sodelovali tudi pri tej anketi in nam kmalu poslali odgovore.

Z RAZŠIRJENEGA PLENUMA OBČINSKEGA ODBORA SZDL MARIBOR-CENTER

Koristna razprava o gospodarstvu občine

Občinski odbor SZDL Maribor-Center je sklical razširjeno sejo plenuma, ki so se je udeležili tudi zastopniki gospodarskih podjetij, zbornic in ljudskega odbora. Prvič so gospodarske zadeve postavili na dnevni red na pobudo Socialistične zveze. Glavni namen poročila in obravnave je bil ta, da oblikujejo enotna načela občinske politike v gospodarskih zadevah, predvsem glede razvoja posameznih podjetij, vloge samoupravnih organov, zbora proizvajalcev in drugih organov ljudskega odbora.

Gospodarstvo občine Center je zajeto v 130 samostojnih podjetjih, posamezne gospodarske panoge, kot so obrt, gostinstvo in trgovina, pa imajo odločilen vpliv na vse mesto. Ni naključje, da je bilo treba spričo novih gospodarskih predpisov, nove delitve dohodka in decentralizacije delavskega samoupravljanja več problemov proučiti prav na takem forumu. Poročilo in razprava sta dali vrsto tehtnih predlogov, ki zadevajo nadaljnji razvoj posameznih vej gospodarstva v občini. Služili bodo kot priporočilo organom ljudskega odbora, predvsem zboru proizvajalcev, strokovnim zbornicam in organom delavskega upravljanja v podjetjih.

Med drugim so na seji predvsem poudarili, da je treba združevanje gospodarskih podjetij jemati samo kot del ukrepov, ker gre v bistvu za bolj kompleksno vprašanje organizacije podjetij v posameznih panogah. Pri tem pa bi bilo treba v razpravo bolj vključevati gospodarske strokovnjake, zlasti ekonomiste in strokovne zbornice, ki naj bi dajale podrobne in znanstveno dognane analize o razvoju posameznih vej gospodarstva in organizacijskih ukrepih, ki se jih je treba lotiti. Posebna vloga v teh zadevah gre zboru proizvajalcev, ki mu bo moral upravni aparat hitreje posredovati gradivo, da bo lahko ukrepal, posebno kadar gre za pomanjkljivosti, ki nastajajo iz subjektivnih razlogov.

Metode združevanja posameznih podjetij ne morejo biti uspešne, če ima združevanje za podlago pavšalne ugotovitve in ni zanj ekonomskih študij, prepričljivih podatkov in perspektive. Ob tem so zlasti poudarili načelo, da je treba združevanje jemati kot koncentracijo sredstev, ne pa kot centralizacijo, ki bi slabila delavsko samoupravljanje v ekonomskih enotah. Takšno združevanje, ki je ekonomsko upravičeno in stremi k racionalnejšemu poslovanju, nižjim stroškom, večji proizvodnosti in višjim dohodkom in hkrati krepi pravice neposrednih proizvajalcev, bo nedvomno v korist kolektivov in družbe. Če ga spremlja primerna aktivnost političnih sil v občini in podjetjih, lahko brez dvoma rodi dobre sadove. Toda razen združevanja je treba iskati še razne oblike kooperacije, organizacijo skupnih služb in podobne ukrepe, ki bi zagotovili boljše izkoriščanje razpoložljivih kapacitet in sposobnost podjetij, da ustvarjajo lastna sredstva za razširjeno reprodukcijo in splošne družbene potrebe.

Še prav posebno je bilo poudarjeno, da ni dovolj, če posamezna manjša podjetja skrbijo samo za svoj obstanek, ne morejo pa se razvijati in ustvarjati dohodek za svoje in družbene potrebe. Delovanje novega gospodarskega sistema in vplivi domačega in svetovnega trga se bodo brez dvoma čedalje bolj odražali v bilancah teh podjetij. Skrb občinskih organov naj velja predvsem tem podjetjem. Pomagajo naj jim in najdejo zanje najboljše rešitve, da se bodo lahko razvijala in postala donosna. Pri tem se morajo politične sile v podjetjih boriti proti staremu, preživelemu in dosledno zahtevati večjo odgovornost za gospodarjenje, utrjevati demokratičnost v upravljanju in krepiti socialistične odnose. Vzporedno pa je treba skrbeti tudi za razvoj sposobnih kadrov, ki se ne bi utapljali za plotovi svojih podjetij in izgubljali izpred oči družbene potrebe in zakonitosti našega novega gospodarskega razvoja. **D. Vresnik**

Kako je bilo lani z našo stanovanjsko gradnjo

Beograd, 27. febr. (Tanjug). Gradbena podjetja v Jugoslaviji so zgradila lani 36.116 stanovanj v skupni površini 1,765.828 m². Podatki Zveznega zavoda za statistiko pričajo, da so zgradil največ stanovanj v Srbiji (11.588), sledijo Hrvatska (9068), Slovenija (6381), Bosna in Hercegovina (6107), Makedonija (2116) in Crna gora z 856 novimi stanovanji.

Zavod za zdaj še ne razpolaga s podatki o številu stanovanj, ki so jih zgradile stanovanjske zadruge, režijske skupine pri ustanovah ter podjetja in privatniki, vendar je bil, kot ocenjujejo, njihov delež v stanovanjski izgradnji tudi precej pomemben.

Gradbena podjetja so izročila lani svojemu namenu kar 7000 stanovanj več kot prejšnja leta. To jim je uspelo, ker so angažirala več sredstev ter dosegla napredek v organizaciji in produktivnosti dela. Mnoga podjetja so skrajšala čas gradnje, mimo drugega tudi zaradi uvajanja montaže že izdelanih delov. Tako je zdaj gradilo podjetje »Ratko Mitrović« že ves del stanovanjskega naselja v Beogradu (z nekaj več kot 130 stanovanji), čeprav so začeli graditi šele lansko pomlad. Zagrebško podjetje »Jugomont« lahko — prav zato, ker uvaja nove lahke materiale in konstrukcijo za montažno gradnjo — že v treh mesecih dokonča štirinadstropno stavbo. Cena dvosobnega stanovanja, zgrajenega po tem sistemu, stane 3 milijone dinarjev (brez stroškov za komunalne objekte in instalacije, ki znašajo za eno stanovanje okrog pol milijona dinarjev).

V vsej državi sedaj gradijo predvsem dvosobna stanovanja — lani so zgradili skupaj 18.952 takih, nekako standardnih stanovanj.

Zelo malo gradimo posebnih sob za samce. V Jugoslaviji smo zgradili lani le nekaj več kot 1000 takih sob. Značilno je, da je bilo več kot 50 % teh posebnih sob zgrajenih v Sloveniji in da v Makedoniji na primer niso zgradili niti ene. Garsonjer in enosobnih stanovanj je bilo občutno manj (5225), v vsej državi pa smo lani dokončali 328 štirisobnih stanovanj.

Ob koncu preteklega leta je ostalo dosti nedokončanih stanovanj — kar 52.125 oziroma okrog 1000 manj kot decembra 1960. leta.

II. mednarodni specializirani SEJEM GOSTINSKE OPREME
od 3. - 11. marca na razstavišču Mariborskega tedna
KULINARIČNA RAZSTAVA NAGRADNO TEKMOVANJE KUHARSKE SPRETNOSTI

„Zastave“ za Skandinavijo

Te dni natovarjajo v reški luki osebne avtomobile »Zastava 750«, ki jih naša tovarna s posredovanjem trgovskih podjetij izvaža v skandinavske države. Pravijo, da bodo po pogodbi izvozili dva tisoč avtomobilov. Foto: G. Rusjan

Pisma bralcev

Povzročil bom prometno nesrečo

Tovariš urednik,
prej ali slej lahko pride do avtomobilske nesreče. Razbita bosta dva avtomobila. Koliko ljudi bo ranjenih, mrtvih, boste v svarilo drugim šoferjem zapisali v Delu. Tajništvo za notranje zadeve bo poslalo uslužbence na kraj nesreče, fotografirali bodo razbitine s filmi, ki smo jih kupili za devizna sredstva. Ugotovili bodo, koliko alkohola je bilo v krvi ponesrečenih. DOZ bo na račun skupnosti ugotavljal odškodninske stroške — stroške neprevidnega šoferja.

Le malo je šoferjev, ki ne bi mogli povedati kaj o nesreči, ki se zgodi, kadar človek dela za družino, ko se mu zaradi izčrpanosti za trenutek zapro oči nad krmilom. Če je bilo vozilo tedaj brezhibno, ni ubralo svoje poti, vse se je dobro izteklo; če pa je bilo nekje pri motorju, krmilu ali gumah pokvarjeno... tedaj o tem govorimo kasneje.

Brezvesten šofer povozil otroka, prevrnil avtomobil — itd. Morda pa je bil še preveč vesten, saj je šel zaradi razmer, ki vladajo pri nas — razložil jih bom — v smrt.

Najprej bodo pristojni organi ugotavljali: morda je bil vinjen. Delodajalec se bo opravičil: pred kratkim je bil šofer z vozilom pred komisijo, ki je ugotovila — vozilo brezhibno.

Pa vendar sta delovali dve sili, ki ju ne more uravnavati voznik, vodili pa sta naravnost v nesrečo.

Zastopništvo uvozne službe — n. pr. Interexport Ljubljana — sploh ne ve, kakšne dele in koliko teh imajo v skladišču za vse tipe avtomobilov, ki jih kot podjetje zastopa. Nadomestne dele lahko dobe le tisti, ki imajo svoja devizna sredstva ali pa si jih »mabavijo«. Toda »čez četrt leta«. Za dinarje ni rezervnih delov.

V mehaničnih servisih imajo nekaj rezervnih delov, večidel drobnarije. Zaradi pomanjkljive mehanizacije delajo večkrat primitivno, pri čemer tudi poškodujejo nova vozila, ki so jih lastniki dali v servisni pregled. V takšnih servisih ne morejo pregledati vozila tako kot določajo predpisi.

Šoferji, zastopniki posameznih tipov avtomobilov in servisi vemo, da so vozila pokvarjena, slabo oskrbovana, da niso brezhibna. Nihče od naštetih pa si ne more pomagati po redni poti. To velja predvsem za avtomobile VW, ki jih je pri nas veliko, saj so za naše razmere zelo pripravni.

Po trgovinah lahko za dinarje kupimo najrazličnejše uvožene predmete (ki jih izdelujemo tudi sami) — le rezervnih delov za avtomobile ni moč kupiti. Nekateri se v sili zatekajo v protizakonite devizne manipulacije in si kupujejo rezervne dele po črni borzi.

Zato, tovariš urednik, kaj naj storimo, da ne bo že jutri še več nesreč? Kdo nam bo odgovoril in pomagal?

Viktor Vrbnjak,
Ljubljana, Titova 13/V.

»Na Drini most«

Tovariš urednik,
v DELU z dne 4. t. m. berem, da je izšla v slovenskem prevodu kot ljudska izdaja našega prvega Nobelovega nagrajenca Iva Andrića povest »Na Drini mostu«. Te izdaje še nisem videl, poznam pa prvi prevod tega dela izpod peresa Toneta Potokarja. Tedaj je bil naslov »Most na Drini« — kar je pravilen slovenski naslov. Pri nas imamo namreč most na Savi, most na Dravi i. pd., Srbi pa na Savi ćuprija, na Dravi ćuprija itd. Med našim in srbskim slogom je jezikovna razlika; mislim pa, da je prav, če obdržimo to razliko.

Razen »Na Drini ćuprija« je napisal Ivo Andrić tudi povestico »Na Žepi ćuprija«, ki je leta 1947 izšla v slovenskem prevodu T. Potokarja z naslovom »Most na Žepi«. Ali bomo dobili to povest v ponatisu tudi z naslovom »Na Žepi most«?

Če se oprimemo srbsko-slovenskega jezikovnega sloga, ki ga nakazuje naslov »Na Drini most«, bomo morali imeti tudi na Savi most, na Dravi most i. pd., kaj kmalu pa bi morali spremeniti naslov železniške postaje na goriški progi iz »Most na Soči v Na Soči most«.

Ne vem, ali je sprožil to novost prevajalec ali založnik, za prevod sta namreč odgovorna oba, čut za slovenski jezik pa meni in, mislim še komu, ne da, da bi se strinjal z njo. Ali ni mogoče, da spet dobimo prevod »Most na Drini«?

Pavle Flerè,
Ljubljana

Pojasnilo prevajalca

Na pismo tovariša Flerèta sem dolžan odgovor takó njemu kot slovenski javnosti. Res je, da je Andrićevo najbolj znano pripovedno delo izšlo v prvi slovenski izdaji (1948) z naslovom »Most na Drini«. Ko sem takrat prevajal naslov, se je tudi meni zdelo najbolj prav, da ga prevedem tako. Za drugo (1959) in tretjo izdajo (1962) pa sem naslov spremenil v »Na Drini most« in tak bo vsaj v mojem prevodu moral ostati tudi v prihodnje.

Zakaj tako, bom skušal razložiti. Ko je DZS pred več kot tremi leti želela ponatisniti Andrićevo delo, sem že vnaprej opozoril uredništvo, da bo treba naslov spremeniti in da bom to tudi storil. Gre namreč za stilistični odtenek, ki je pomemben in ga kaže ohraniti tudi v prevodu, če hočemo biti zvesti izvirniku. Seveda moram kot popolnoma zmotno zavrniti celotno dokazovanje tovariša Flerèta glede poglavitnega dela pisma, v katerem bi rad dokazal, »da je med našim in srbskim slogom jezikovna razlika«. Vse tisto je čisto iz trte izvito. Poglejmo!

V vsakdanjem kot v književnem govoru bo vsakdo takó na Slovenskem kot v Srbiji ali kjerkoli na srbskohrvaškem jezikovnem področju dejal: most na Savi, ćuprija (ali most) na Drini. Potemtakem ni v sestavi srbohrvaškega in slovenskega jezika glede tega prav nobenega razločka. Dokaz, da je temu tako in da je naslov »Na Drini ćuprija« in »Na Drini most« izjemen glede besednega reda tako v slovenščini kot v srbohrvaščini, je naslov drugega znanega Andrićevega dela, kratke novele »Most na Žepi« (tak naslov ima namreč novela v izvirniku, ne pa »Na Žepi ćuprija«, kot bi tovariš Flerè rad in kot trdi). Če namreč tudi z manj občutljivim ušesom primerjamo izvirna Andrićeva naslova »Most na Žepi« in »Na Drini ćuprija«, nam bo takoj razumljivo, da je v našem primeru Andriću šlo za nekaj čisto drugega, ko je besedo »ćuprija« postavil na konec.

Ko sem se pred leti odločil za naslov »Na Drini most«, nisem razen samega sebe nikogar vprašal, če je tako prav. Niti avtorja ne. Pač pa sem čutil, da se naslov mora glasiti tako in samo tako, ker je v tej obliki poetičnejši. Le slutil sem, da je pisatelj dal kroniki tak naslov iz posebnega razloga, ker verjetno obstoji ali ljudska pesem ali ljudsko izročilo, ki ga opravičuje. Mimogrede lahko povem še to, da je razen slovenskega le še francoski prevajalec (tako izjavlja sam Andrić) vsaj deloma skušal ohraniti to slogovno finesо, ko je prevodu dal naslov »Il est un pont sur la Drina«.

Za potrdilo, da sem imel prav, ko sem naslov spremenil, naj navedem še izvirno Andrićevo pojasnilo, ki ga je zapisal 21. t. m. Takole se glasi: »Naslov ‚Na Drini ćuprija‘ potiče iz narodne uzrečice: ‚Ostade kao na Drini ćuprija‘. Građenje tога mosta trajalo je, izgleda, dugo i bilo na razne načine ometano, dok veštom graditelju nije najposle pošlo za rukom da most ostvari i postavi. Stoga se i danas kaže, kad neka stvar izgleda neostvarljiva pa na kraju ipak, posle mnogih napora, bude ostvarena — ‚ostade kao na Drini ćuprija‘. Drugu polovinu te uzrečice uzeo sam kao naslov tога romana.«

Z gornjo Andrićevo razlago, s katero je avtor prvič doslej pojasnil nastanek naslova svoje najbolj znane kronike in hkrati potrdil upravičenost slovenskega naslova »Na Drini most«, zaključujem svoje pojasnilo.

Tone Potokar

Vsaj vljudnosti si želimo

Tovariš urednik,
bilo je pred tedni na avtobusnem postajališču v Celju. Ta dan je bilo zelo hladno. Čas, ko bi moral avtobus pripeljati, je že zdavnaj minil. Poleg mene je čakala starka, vsa drgetajoča od mraza. Slednjič, po polurni zamudi, je avtobus le pripeljal.

Vstopali smo naglo in brez besed. Vsakdo je imel vprašanje na jeziku, toda oglasil se ni nihče. Pričakovali smo, da bosta šofer in njegov spremljevalec zamudo opravičila. Toda ravnala sta tako, kakor da bi bila zamuda umevna sama po sebi.

Menim, da je avtobusno podjetje uslužnostno podjetje, ki bi se moralo truditi za čimveč potnikov. Kot tako bi moralo biti s potniki bolj prijazno in do njih bolj uslužno, predvsem takrat, kadar gre za zamude.

In še nekaj: Velenjčani si želijo javno izobešenega avtobusnega voznega reda, ki naj bi se ga vsako uro vozeči avtobusi tudi zares natanko držali. Skratka, želijo si, da bi avtobusno podjetje skrbelo za udobno vožnjo svojih potnikov.

V. Šmajs,
Velenje

MARIBOR CELJE MURSKA SOBOTA VELENJE RAVNE PTUJ

LANI 38.000 UR PROSTOVOLJNEGA DELA ZA LEPO VELENJE

Na letni konferenci mestnega odbora SZDL Velenje so kritično pregledali vsestransko delo, ki je živelo v raznih akcijah. Menda najbolj opazno je delo te politične organizacije v prostovoljnem delu pri urejevanju parka in športnih naprav. Tu so Velenjčani opravili nad 38.000 ur prostovoljnega dela. S takim delom bodo tudi letos nadaljevali.

Razprava je osvetlila še druge točke poročila in ga tako dopolnila. Tako so Velenjčani prepričani, da je nepravilno, da mora Rudnik lignita Velenje plačevati rudniški prispevek v višini 800 milijonov letno. Precej so govorili o otroških igriščih in hkrati sprejeli predlog za samoprispevek v višini 200 din letno za zaposlenega. Menili so, da bi bilo nujno potrebno ustanoviti pri občini svet za kulturo, ki bi lahko pretresal vse kulturne probleme, ki naj bi jih reševali skladno z gospodarskim razvojem občine. Umesten je bil predlog o ustanavljanju servisov, ki postajajo posebno nepogrešljivi zaposlenim ženam v Velenju. Že doslej je SZDL reševala z Zavodom za zaposlovanje delovne sile Velenje vprašanje zaposlovanja žena. Tako so v Velenju, Mozirju in Polzeli že poiskali mesta za skoraj sto žen.

Sklenili so ustanoviti sekcije za gospodarstvo, za kulturna vprašanja, za vprašanja šole in izobraževanje odraslih, za družinska in socialna vprašanja ter za mladinske in komunalne zadeve.

Pomembna akcija, ki jo je SZDL pričela lani, je bilo zbiranje sredstev za knjižnico. Doslej so zbrali le 300.000 din. Zato bodo z akcijo nadaljevali. Knjižnico želijo razširiti na 10.000 knjig.

Šola za starše je v Velenju letos doživela neuspeh kljub temu, da je tu mnogo mladih staršev, ki bi jim bile smernice za pravilno vzgojo več kot dragocene. V razpravi so želeli, naj bi starši bolj upoštevali take koristne oblike izobraževanja. —V—

Naš fotozapisek

Gostinska zbornica za okraj Maribor je priredila v hotelu »Košenjak« v Dravogradu enomesečni tečaj za pridobitev kvalifikacije, ki se ga je udeležilo 24 gostincev iz celotnega okraja. Tečaj je obsegel teoretični in praktični del. Posebne skrbi je bilo deležno serviranje. Učenje, razvedrilo in 24 gostincev se je vrnilo v svoja podjetja, kjer bodo pridobljeno znanje dali na razpolago svojim gostom. Tečajniki so zadovoljni, upamo, da bodo tudi gostje!

Foto: S. Bertoncelj

● RAVNE

SKRB ZA BORCE V MEŽIŠKI DOLINI

Da bi ublažili stanovanjsko stisko članov Zveze borcev, so se v občini Ravne odločili za gradnjo dveh polstopnic. Stavba s 24-timi stanovanji v Prevaljah naj bi bila dograjena že letos, druga v Crni pa do junija 1963. Vendar s tem vseh prošenj za stanovanje še ne bodo rešili.

Organizacija Zveze borcev skrbi tudi za strokovni dvig svojih članov. Tako imajo pri Rudniku Mežica posebne tečaje za vse stroke. Po tečajih opravljajo izpite za visoko kvalificirane delavce.

● LENDAVA

ZOBNA AMBULANTA »NAFTE« ODPRTA

Podjetje »Nafta« v Lendavi je odprlo v svojem stanovanjskem naselju zobno ambulanto za svoje delavce in uslužbence. Prav tako so kupili tudi potrebno opremo. V novi ambulanti dela zobozdravnik trikrat tedensko po šest ur. Podjetje je ustanovilo ambulanto predvsem na zahtevo delavcev in na pobudo delavskega sveta. Sedaj se je dogajalo, da so morali delavci in uslužbenci podjetja »Nafta« dolgo čakati na zobozdravstvene usluge. Z ustanovitvijo zobne ambulante bodo razbremenili tudi krajevno zobno ambulanto. -jan

● BELTINCI

Vaške domove gradijo

Krajevne organizacije SZDL v beltinski občini pripravljajo prostore za delo vaških organizacij. V Dokležovju bodo še letos dogradili vaški dom z dvorano in s klubskim prostorom. Kmetijska zadruga je prispevala za gradnjo 4 milijone dinarjev. V Ižakovcih je dom vaških organizacij že pod streho in ga bodo letos dokončno uredili. V gradnji je tudi dom vaških organizacij v Dolnji Bistrici in v Črenšovcih. Prav tako bodo v Črenšovcih letos uredili dvorano v zadružnem domu.

Pri gradnji teh prostorov kažejo ljudje izredno zanimanje ter pomagajo s prostovoljnim delom in prispevki. Prav tako je možnost, da bodo v nekaterih krajih povišali občinsko doklado in ta sredstva namenili za gradnjo vaških domov. Prav tako bo občinski ljudski odbor v Beltincih najagilnejšim gradbenim odborom priskočil na pomoč. -os

NAMESTO DOSEDANJIH PREDAVANJ — POMENKI S ČLANI

Pred dnevi je bila v Beltincih letna konferenca Združenja rezervnih oficirjev. V živahni razpravi po poročilih članov upravnega odbora je bilo sprejetih nekaj koristnih predlogov, ki bodo delo v organizaciji bolj popestrili. Tako bodo med drugim namesto dosedanjih predavanj na sedežu združenja prirejali po vaseh pomenke s člani.

Na konferenci Zveze borcev NOV pa so ugotovili, da je bilo delo v organizaciji od zadnje letne konference zelo razgibano, predvsem v prirejanju proslav ob 20. obletnici vstaje. Organizacija si je tudi prizadevala pomagati članom pri uveljavljanju njihovih pravic, pri čemer je v glavnem uspela. Vendar pri delitvi posojil za gradnjo hiš bivših borcev republiška komisija vlog iz občine Beltinci ni upoštevala, čeprav gre za gospodarsko najšibkejši predel republike. Rešitev teh vprašanj bo ostala v delovnem programu novoizvoljenega predsedstva. JM

● ŽERJAV

»TRIJE MUŠKETIRJI« NA MLADINSKEM ODRU

Aktiv LMS iz Žerjava je lahko glede na svojo delavnost vzor mladinskim aktivom v večjih krajih. Nedavno je pripravil in z velikim uspehom postavil na oder komedijo »Trije mušketirji«. Nastopili so v Žerjavu in v Črni, pripravljajo pa se tudi na gostovanje v Podpeci. MI

● SLOVENSKA BISTRICA

LEP NAPREDEK OBRTI

V občini Slovenska Bistrica imajo enajst večjih obrtnih gospodarskih organizacij, ki so lani presegle planska predvidevanja za 55 odst. Obrt se je že tako razvila, da letos ne računa na družbene dotacije. Občinski ljudski odbor Slovenska Bistrica bo podprl prizadevanje avtostrojnega servisa, ki se bo preusmeril na izdelovanje izdelkov iz aluminija. Avtostrojni servis si bo letos uredil nove prostore v poslopju bivše jahalnice. Predvidevajo, da se bo servis pri preusmeritvi proizvodnje naslonil na Industrijo metalnih polizdelkov »Impol« v Slovenski Bistrici.

Tudi v podjetju »Elektroinštalacija« v Poljčanah nameravajo razširiti proizvodno dvorano. Prav tako bosta podjetji »Monter« in »Elektroinštalacija« iz Poljčan zgradili stanovanja za delavce v skupni vrednosti 18 milijonov dinarjev. -jan

● MOTOVILCI

GRADNJA GASILSKEGA DOMA

V Motovilcih pripravljajo gradnjo gasilskega doma, ki ga bodo do konca leta v surovem stanju dogradili. Uredili bodo tudi prostor za vaške organizacije in za urodje. Na »Borovem gostivanju« so zbrali 200.000 din. Prav tako so pripravili že opeko, apno, gramoz in drug gradbeni material. -ok

Pomenki

Direktor Mariborskega tedna -ANTON BREZOVŠEK nam je pripovedoval o pripravah na mednarodni specializirani sejem gostinske opreme z revijo kuharskih spretnosti, ki bodo od 3. do 11. marca na razstavišču Mariborskega tedna v Mariboru.

— Na sejmu bo sodelovalo okrog 80 domačih razstavljavcev gostinske opreme in proizvajalci te opreme iz Avstrije, Zahodne Nemčije, Švice, Francije in Italije, je dejal tovariš Brezovšek. Med sejmom bodo v Mariboru številna strokovna posvetovanja. Tako bomo organizirali posvetovanje o proizvodnji in uporabi strojev in naprav za gostinstvo, predavanje o razsvetljavi v gostinstvu in o pomenu razsvetljave za napredek turizma in gospodarstva, posvetovanje o proizvodnji in uporabi pohištva in specifičnega gostinskega inventarja, predavanje o preusmeritvi gostinske kuhinje, o sanitarno tehničnih napravah v gostinstvu in njihovem vzdrževanju ter nekatera druga predavanja, ki zanimajo gostince.

Za naše tekmovanje v kulinariki se je prijavilo veliko ekip, da smo jih morali polovico odkloniti, saj imamo na razpolago samo 9 dni. Najboljšim ekipam in posameznikom bomo razdelili poleg zlatih, srebrnih in bakrenih »vilic« tudi denarne nagrade za tople obroke in za pripravo raznih specialitet. Za sejem je veliko zanimanje v vsej državi, saj že dobivamo prijave skupin državljanov in gostinskih ter turističnih organizacij iz vseh ljudskih republik.

Med sejmom bo Kompas Maribor organiziral za obiskovalce številne izlete v okolico Maribora, na Pohorje, na kurentovanje v Ptuj, v Rogaško Slatino, Jeruzalem, Radence, Mursko Soboto in nekatere druge kraje. Obiskovalci sejma bodo imeli tudi možnost, da si ogledajo eno največjih kleti v naši državi pri podjetju VINAG. Mariborski teden je pripravil listke z anketnimi vprašanji za obiskovalce te prireditve, ki bodo tako lahko izrazili svoje mnenje o vtisih s sejma, o kulinariki in kuhanju jedi ter o nekaterih drugih prašanjih. Anketne listke bomo žrebali in podelili denarne nagrade v višini 50.000, 30.000 in 10.000 dinarjev. Prav tako bo turistična agencija Jadran turist razdelila med obiskovalce propagandne letake in izžrebala nekatere obiskovalce. Prva nagrada je brezplačno potovanje v Rim. Razen tega pa so predvidena še brezplačna potovanja na Plitvička jezera in v nekatere druge kraje.

Paviljone za sejem gostinske opreme smo že pripravili in bomo te dni začeli postavljati eksponate. Prepričani smo, da bo sejem gostinske opreme z revijo kuharske spretnosti pritegnil pozornost gostincev, turističnih delavcev in ostalih državljanov, ki bodo lahko videli napredek v proizvodnji naprav in opreme za gostinstvo.

— ok

Lepe nagrade prinaša »TOVARIŠEV« modni quiz!

Vprašanja in odgovori

Invalidska pokojnina

S. Č. — Čeprav Vas je invalidska komisija spoznala za invalida I. kategorije zaradi bolezni od 1. 11. 1961 dalje, Vam je Zavod za socialno zavarovanje odrekel priznanje invalidske pokojnine, ker imate le 28 let pokojninske dobe in ker v zadnjih 5 letih pred invalidnostjo nimate 40 mesecev delovne dobe. Ali je ta odločba pravilna?

Odgovor: Ker je Vaše zadnje delovno razmerje in s tem tudi svojstvo zavarovanja prenehalo že leta 1957, bi bili zavarovani za invalidnost, ki je posledica bolezni, in bi lahko pridobili pravice iz invalidskega zavarovanja po zakonu o invalidskem zavarovanju le v primeru, če bi imeli najmanj 30 let pokojninske dobe. Ker pa ta pogoj pri Vas ni izpolnjen, do invalidske pokojnine res niste upravičeni.

Ponovna odmera pokojnine po IV. noveli k ZPZ

H. I. — Upokojeni ste bili kot železniški uslužbenec. Po odloku o ponovni prevedbi pokojnin železniških uslužbencev Vam je bila prevedena starostna pokojnina po 9. čl. v zvezi s 13. čl. uredbe iz leta 1952 kot visokokvalificiranemu delavcu z razvrstitvijo v IX. pokojninski razred. Po 3. odst. 211. člena zakona o pok. zavarovanju Vam je bila ob prevedbi na zahtevo določena osebna pokojnina po VIII. zavarovalnem razredu. Pri ponovni odmeri pokojnine po IV. noveli k zak. o pok. zavarovanju ste bili razvrščeni v VI. zavarovalni razred. Zahtevali ste, da se Vam na novo odmeri pokojnina kot uslužbencu z višjo strokovno izobrazbo, pa Vam je bila zahteva zavrnjena, češ da Vam pokojnina ne more biti znova odmerjena kot uslužbencu. Ali je to pravilno?

Odgovor: Ker ste bili razvrščeni ob prevedbi pokojnine po odloku o prevedbi pokojnin železniškega osebja po 9. čl. uredbe iz leta 1952 in po določbah zakona o pokojninskem zavarovanju v pokojninski oz. zavarovalni razred kot visokokvalificiran delavec (II. kategorije delovnega mesta), Vaša zahteva, da se Vam po IV. noveli k zakonu o pok. zavarovanju ponovno odmeri pokojnina kot uslužbencu, ni utemeljena. Za to odmero pridejo v poštev le določbe 1. odst. 22. čl. navedene novele, po kateri Vam je bila, glede na svojstvo delavca (II. kategorije delovnega mesta) in pokojninsko dobo pravilno na novo odmerjena osebna pokojnina z razvrstitvijo v VI. zavarovalni razred, ki je po tabeli iz 1. odst. 22. čl. novele najvišji zavarovalni razred, v katerega so bili razvrščeni upokojeni delavci.

Eksekutivni prometni uslužbenci

G. T. — Zaradi ponovne prevedbe pokojnine po novem 213. čl. zakona o pok. zavarovanju bi radi vedeli, kdo je bil po zakonu o ugotovitvi pravice do pokojnine železniški prometni uslužbenec?

Odgovor: Po 3. odst. 7. čl. zakona o ugotovitvi pravice do pokojnine in o upokojitvi državnih uslužbencev (Ur. l. FLRJ št. 93/46) so šteli med eksekutivne prometne uslužbence: strojevodje, podstrojevodje, kurjače, pomožne kurjače, vlakovodje in podvlakovodje, vlakovne manipulante in podmanipulante, sprevodnike, podsprevodnike, zaviračе in maneverske uslužbence.

Posvojitev

C. Z. — Ker Vam je bila za vnuka, ki ga dejansko preživljate, odrečena upravičenost do otroškega dodatka, ker niso izpolnjeni pogoji 14. čl. uredbe o otroškem dodatku, bi ga radi posvojili, da bi zanj kot posvojenca imeli pravico do otroškega dodatka. Ali je posvojitev možna?

Odgovor: Po izrecni določbi 7. čl. zakona o posvojitvi, posvojitev sorodnika v ravni črti, kakor tudi brata in sestre ni mogoča.

Nadomestilo za ločeno življenje

H. K. — Dobili ste zaposlitev pri ljudskem odboru izven kraja, v katerem živite s svojo družino. Ali Vam bo v primeru, če v kraju zaposlitve ne boste dobili stanovanja za družino, pripadalo nadomestilo za ločeno življenje?

Odgovor: Pravico do nadomestila za ločeno življenje boste imeli po 2. odst. 40. čl. uredbe o povračilih potnih in drugih stroškov javnih uslužbencev, če ste bili sprejeti v službo brez natečaja. Kolikor pa ste bili sprejeti v službo po natečaju, bi Vam šlo nadomestilo le v primeru, če je bilo v natečaju navedeno, da bodo imeli tisti, ki bodo sprejeti v službo iz drugega kraja, pravico do tega nadomestila.

Odrek soglasja za zamenjavo stanovanj

F. R. — Stanodajalec je odrekel soglasje za zamenjavo stanovanja. Kam se lahko zoper ta odrek, ki je po Vašem mnenju neupravičen, pritožite?

Odgovor: Stanodajalec sme odreči soglasje za zamenjavo stanovanj le v primeru, če je stanovanje namenjeno izključno le za ožji krog ljudi, nosilec stanovanjske pravice, ki naj se z zamenjavo vseli v to stanovanje, pa ne pripada temu krogu, ali če je bilo nosilcu stanovanjske pravice, ki naj se z zamenjavo vseli, odpovedano prejšnje stanovanje po njegovi krivdi. — Tisti, ki mu je bilo odrečeno soglasje za zamenjavo stanovanja, lahko v 15 dneh, ko mu je bil odrek sporočen, predlaga pri okrajnem sodišču, naj to sodišče v nepravdnem postopku ugotovi, da ima pravico do zamenjave.

KUPON ZA PRAVNO POSVETOVALNICO »DELA«

● MURSKA SOBOTA

POMANJKLJIVA KAKOVOST KMETIJSKIH STROJEV

Kmetijska gospodarstva v Pomurju so v zadnjih letih dosegla lepe uspehe pri razvijanju socialističnega kmetijstva in se okrepila z združevanjem manjših kmetijskih gospodarstev v večje enote, ki lahko organizirajo sodobnejšo proizvodnjo in uporabljajo v večjem obsegu agrotehnične ukrepe.

Kmetijska gospodarstva posvečajo posebno pozornost mehanizaciji. Večkrat slišimo pritožbe, da je mehanizacija slaba in da ne ustreza potrebam proizvodnje. Tako je na primer posestvo Rakičan kupilo šest kombajnov za trganje koruze, vendar so jih morali vrniti, ker niso ustrezali. Koruzo pa so morali kot doslej potrgati ročno. Prav tako je bila slaba kakovost bočnih grabelj, ki so se že po nekaj dnevih uporabe zlomile. Prav tako so ugotovili napake pri nekaterih silokombajnih, ki so med silažo metali tudi zemljo. Tudi kombajn za pospravilo sladkorne pese je svoje delo zelo slabo opravil.

Druga pomanjkljivost je v tem, da je proizvodnja zelo pestra in proces dela premalo specializiran. Pri reji prašičev — za katere so v glavnem že zgradili nove hleve in preštudirali tehnološki proces — so dosegli, da en delavec oskrbuje do 500 prašičev. Drugače pa je pri govedji živini, kjer še niso izdelali tehnologije in mehanizirali postopka. Zato je za oskrbo sto glav živine treba še vedno 2 do 5 delavcev. Kolektivi kmetijskih gospodarstev bodo morali uvesti takšno organizacijo dela, da bodo znižali na minimum sezonsko in občasno delovno silo.

S traktorji so kmetijska gospodarstva srednje opremljena, saj pride povprečno en traktor na 36 ha njivskih površin oziroma na 60 ha obdelovalnih površin. Največ traktorjev imajo na kmetijskem posestvu Beltinci, najslabše pa na kmetijskem gospodarstvu Kapela. M.

● MEŽICA

NEPOTREBNO NEGODOVANJE

Pred dnevi je bil zbor največje ekonomske enote pri Rudnikih in topilnici svinca v Mežici — ekonomske enote jama. Razpravljali so o novem ceniku del in osebnih dohodkih. Ves potek posveta je bil pod geslom — če si hočemo rudarji zvišati osebni dohodek, moramo dvigniti proizvodnjo in znižati stroške.

Da bi v teh prizadevanjih uspeli, bo treba uvesti čimveč mehanizacije v jame. Samo s fizičnimi napori ne bo mogoče doseči večjih uspehov, saj je povečana proizvodnja pri manj zaposlenih (od 985 na 890 ljudi) terjala že dokaj naporov in boljše organizacije dela. Streljanje med izmeno, uvedba posameznih podenot in drugi ukrepi so se izkazali kot koristni. Nujno pa bo hkrati s podobnimi ukrepi izboljšati tudi delovno varnost.

V razpravi so rudarji med drugim dobili odgovor, čemu so namenjeni odtegljaji, ki so jih opazili pri zadnjem izplačilu. S pojasnilom, da gredo dajatve v občinski sklad za šolstvo, so se sicer strinjali. Vendar so menili, da bi bilo prav, če bi odgovorni ljudje na občini, kakor tudi v podjetju, o tem obvestili kolektiv pred obračunavanjem prejemkov. S tem bi se izognili nepotrebnemu negodovanju pri izplačilu.

Ob zaključku so sprejeli sklep, da se izobesi vsem na vpogled spisek osebnih prejemkov vseh članov ekonomske enote. MI

● GRAD

KDAJ BODO ZRAVNALI VIJUGASTO CESTO?

Na zboru volivcev so prebivalci Grada že večkrat postavili problem vijugaste ceste, ki je v zimskem času nevarna za promet in varnost ljudi. Že pred dvema letoma so sklenili, da je treba to vijugasto cesto zravnati, vendar je ostalo le pri obljubah občinskega ljudskega odbora. -an

HITRO PRIPRAVLJENO KOSILO

Juha z ocvrtim kruhom, riž z jetrcami, zelena v solati.

Juha: pripravimo jo iz vode, v kateri se je kuhala zelena. Posebej naredimo prežganje iz masti in žlice moke. Ko je moka že zarumenela, pridamo še majhen košček presnega masla. Prežganje damo v vodo, ko smo zeleno že odvzeli. Ko juha pet minut vre, jo malo popramo in pridamo žlico smetane. Juho zbolšamo z dadin jušnim dodatkom. V juho damo ocvrte kruhove kocke ali pa samo v rezance narezan in posušen kruh.

Riž z jetrcami: petintrideset dekagramov riža, petindvajset dekagramov mehkih govejih jetrc (ali svinjskih), deset dekagramov hamburške prekajene slanine, žlica masti, dve žlici drobno narezane čebule, sol in naribani sir.

V mast damo čebulo. Ko postane »steklena«, pridamo na rezance narezano slanino. Ko tudi ta postane prozorna, dodamo v kocke zrezana jetra. Ko te spremene barvo, dodamo še riž. Malo prežimo, nakar zalijemo še s toliko tople vode, kolikor je bilo riža. Solimo, premešamo in kuhamo dvajset minut do pol ure. K rižu damo naribani sir.

Zelena v solati: potrebujemo en ali dva gomolja zelene, tri žlice olja, eno žlico vinskega kisa ali limoninega soka, sol, poper, čebulo.

Gomolje skrbno umijemo, odstranimo vso nečistočo; kuhamo v topli, osoljeni in prav malo oltisani vodi. Vodo ekstramo zato, da ostane zelena lepo bela. Kuhano zeleno olupimo. Zelено zato zrezemo na tanke rezine, ki jih v skledi potipljemo z omako. Le-to izpiskavimo iz olja, kisa ali limoninega soka, popra in drobno zrezane čebule. Po potrebi solato še solimo.

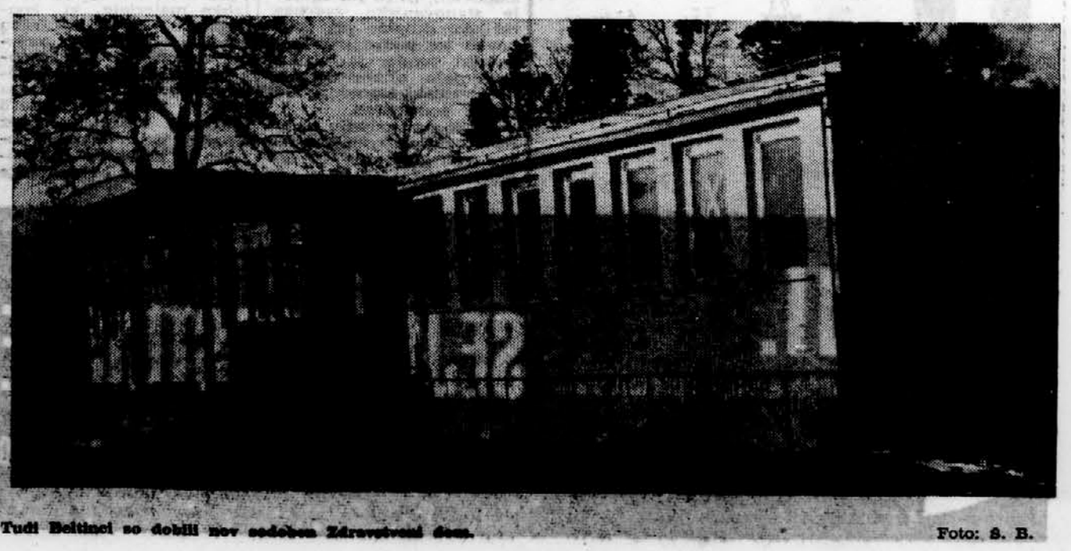

Tudi Beltinci so dobili nov sodoben Zdravstveni dom. Foto: S. B.

Kitajsko gospodarstvo in svetovna trgovina

Kitajsko zunanjo trgovino zadnje čase v svetovnem tisku večkrat komentirajo, zlasti njene nakupe na Zahodu. Ena od zadnjih operacij, ki je vzbudila precejšen hrup, posebno v Ameriki, je bil kitajski nakup angleških štirimotornih turbinskih letal »Viscount«. Američani so šli celo tako daleč, da so prepovedali svojim tovarnam, ki proizvajajo elektronsko opremo tudi za »Viscounte«, prodajati to opremo za letala, ki naj bi jih kupili Kitajci.

Toda Kitajci so od tedaj kupili na Zahodu nove predmete: angleške traktorje in kamione, francosko opremo za elektrifikacijo železnic itd. Zanimanje, ki ga zbujajo te trgovske operacije (same po sebi ne bi smele pomeniti nekaj izrednega), je izzvano zaradi več razlogov: ameriški embargo (omejitev) je dolgo onemogočal prodajo industrijskih proizvodov Kitajcem; večina zahodnih držav z Anglijo na čelu se sicer že nekaj let ne zmeni za odredbe embarga, vsaj kolikor gre za proizvode čisto »civilnega« pomena; vendar pa se je zdaj prvič zgodilo, da Kitajska kupuje na Zahodu letala, še več, takih letal neka zahodna dežela do sedaj ni prodala nobenemu kupcu izza tako imenovane »železne zavese«; politika embarga je torej dobila nov hud udarec, od katerega si bo težko opomogla. Razen tega pa Kitajska s svojim notranjim trgom in potencialno potrošno sposobnostjo že davno zbuja apetite trgovskih krogov v mnogih razvitih državah. Na Japonskem, na primer, številne družbe neprenehoma pritiskajo na vlado, naj prizna Kitajsko, da bi s tem odprla kitajsko tržišče japonskim industrijskim proizvodom; v Kitajsko že leta in leta prihajajo trgovski predstavniki z najrazličnejših strani sveta, ki potrpežljivo proučujejo razvoj gospodarskega položaja, navezujejo trgovske stike in se pripravljajo na čas, ko se bo to neizmerno tržišče odprlo. Razvoj, do katerega je prišlo zadnji čas, jih najbrž utrjuje v prepričanju, da ta čas zdaj ni več daleč ali pa celo, da je že nastopil.

Seveda je vprašanje, ali Kitajska resno računa s tem, da bi večji del nakupov industrijske robe in predvsem investicijske opreme s svojih partnerjev iz socialističnega tabora preusmerila na zahodne industrijske dežele, na vzhodne države je bila do sedaj skoraj izključno navezana; še resnejše pa je morda vprašanje, ali ima za ta namen prav sedaj tudi finančna sredstva. Kitajska trgovina z zahodnimi industrijskimi deželami se je zadnja leta naglo razvila ne na področju industrijske opreme, temveč na področju prehranskih proizvodov: huda kriza, v katero je zadnja leta padlo kitajsko poljedelstvo, je privedla do tega, da so kupili nekoliko žita v Avstraliji, Kanadi in nekaterih drugih državah, ki izvažajo žito. Kitajska ga zdaj kupuje okrog 5 milijonov ton letno in ga bo vsaj toliko kupovala tudi prihodnji dve leti, če sklepamo po sklenjenih dolgoročnih sporazumih. Te dobave žita zahtevajo seveda ogromna devizna sredstva; računajo, da so stale Kitajsko samo enoletne nabave žita v Kanadi več kot 360 milijonov dolarjev. Glede na položaj, v katerem je vse kitajsko gospodarstvo, teh sredstev ni lahko zagotoviti: kitajski izvoz poljedelskih proizvodov (ki je še vedno temelj kitajskega izvoza) je padel na minimum, pada pa tudi izvoz proizvodov lahke industrije, ki je prav tako v hudem položaju. Uvoz industrijske opreme iz Sovjetske zveze in vzhodnoevropskih držav se je sicer lani občutno zmanjšal, a kljub vsemu je še vedno zelo težko najti potrebne presežke v zunanji trgovini. To dokazuje čedalje večji izvoz kitajskega srebra in celo zlata v zahodne države. Po vesteh iz londonskih gospodarskih krogov je Kitajska prodala zadnje leto samo po londonski borzi poldrugo tono zlata. Kakor kaže, se Kitajska močno trudi, da popravi tako nepovoljno stanje zunanjetrgovinske bilance, ki ji preti, da bo izčrpala devizne rezerve. Kaže, da je bil to poglavitni motiv za kitajsko trgovinsko delegacijo, ki je odpotovala v Kanado; Kitajska skuša povečati izvoz v Kanado, da bi lahko plačevala žito na podlagi kliringa, ne pa z devizami; za sedaj še ni znano, koliko se ji je to posrečilo. Druga rešitev bi bili seveda krediti. Kitajska se je s Kanado dogovorila, da dej žita ne bo plačala takoj v gotovini, temveč šele po devetih mesecih. S tem se je kitajska plačilna situacija sicer malo izboljšala, bistveno pa še ne. Resnejše olajšave bi bili vsaj srednjeročni krediti, teh pa vsaj za sedaj še ni.

Pod takimi gospodarskimi pogoji ne kaže, da bi lahko šla krivulja kitajske trgovine z zahodnimi državami hitro navzgor. Narobe, lani je padala (če odštejemo žito), čeprav morda ne tako strmo kot trgovina z drugimi državami. Tudi letošnje perspektive kitajskega gospodarstva ne obetajo veliko: kitajski časopisi so že najavili nadaljnje zmanjševanje investicij v industrijo in nov val premeščanja prebivalstva iz mest v vasi.

V takem položaju Kitajska najbrž še vedno ne bo imela sredstev za večje nakupe industrijske robe. Sredstva, ki bi jih lahko dala v ta namen, bodo morala iti predvsem za nadaljnjo izgradnjo »ključnih« industrijskih objektov, ki so kljub gospodarskim težavam še vedno ostali na listi investicijske izgradnje. Vendar pa ima izvoz industrijskih proizvodov zahodnih držav v Kitajsko svoj poseben pomen. Politika blokade, gospodarske izolacije in embarga proti Kitajski — ta anahronistična dediščina Dullesovih časov — je tako dokončno obsojena na poraz. Po drugi strani pa praksa zanika tudi tiste najekstremnejše teorije o »dveh ločenih svetovnih tržiščih«, ki so najbolj cvetele ravno na Kitajskem. Kitajska se zdaj bliže seznanja z industrijo in tehniko dela sveta, s katerim do sedaj ni imela pomembnejših gospodarskih zvez.

Hongkonška ekonomska revija je na primer objavila, da se kitajska izdaja angleške tedenske publikacije »Machine age« razpečava na Kitajskem v več kot 5000 izvodih. Trgovski krogi na Zahodu, ne samo v Angliji, ampak tudi na Japonskem, v Zahodni Nemčiji in v drugih državah, seveda budno spremljajo ta razvoj in najbrž upajo, da bo Kitajska, brž ko se njen gospodarski položaj popravi, morda resneje razmislila o nakupu nekaterih tovarn in industrijske opreme — ki je do sedaj prihajala samo z Vzhoda — v zahodnih industrijskih državah. Vendar so to za sedaj samo ugibanja. Kitajska zunanja trgovina — ki je v najboljših časih segla čez 5 milijard dolarjev — je zdaj še vedno resno skrčena. Kitajsko gospodarstvo se sedaj usmerja predvsem k reševanju perečih vprašanj preskrbe in poljedelstva.

A. H.

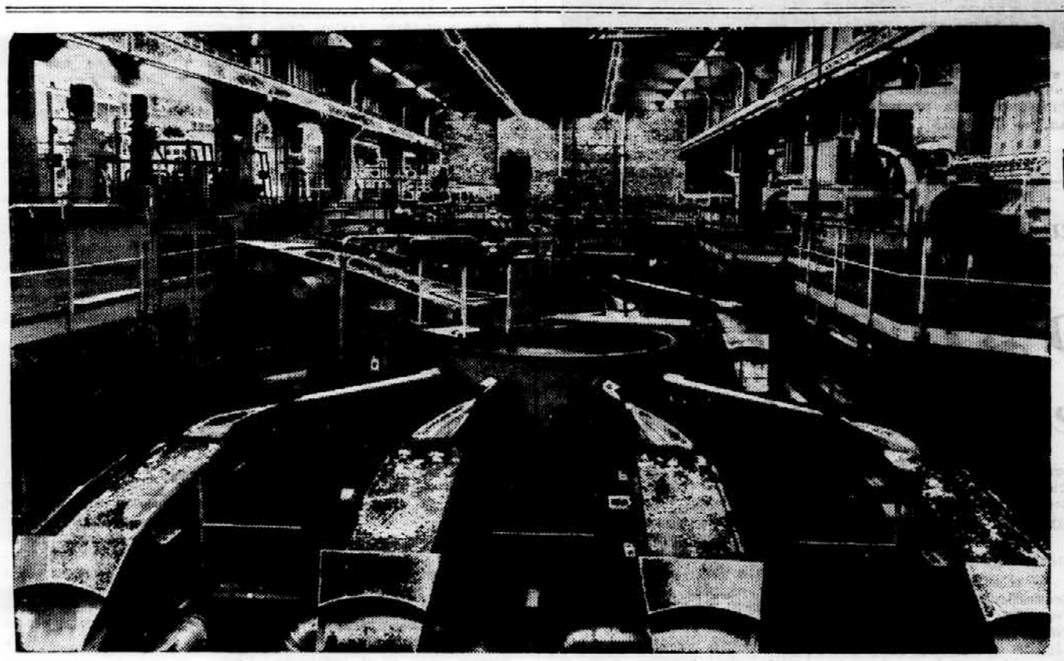

Za sodobne tovarne je značilno, da potrebujejo vedno večje začetne investicije in imajo pri tem sorazmerno malo delavcev. Z drugimi besedami, avtomatizacija prodira v industrijo z vsemi svojimi dobrimi lastnostmi (večja proizvodnost, manjši stroški proizvodnje itd.) in slabimi (problem zaposlovanja delovne sile, pomanjkanje začetnih sredstev). — Na sliki: avtomatizirana kemična tovarna Hülsu (ZR Nemčija).

Avtomatizacija

»najvažnejši notranji problem« ZDA

WASHINGTON, februarja. – Nova tehnologija, v kateri stroji ne samo izpodrivajo človeško delovno silo, ampak tudi upravljajo druge stroje, poraja probleme, ki se jih zdaj lotevajo ameriški ekonomisti, politiki in sociologi. Zagotovitev polne zaposlenosti v dobi, ko delavce zamenjujejo moderni stroji, je predsednik Kennedy označil kot »najvažnejše notranje vprašanje ZDA« v novem desetletju. Kakor poudarjajo ekonomisti, je to zelo pereča stvar, ker je treba poskrbeti tako za tiste, ki so jih moderni stroji izpodrinili in so ostali brez dela, kot tudi za reden dotok nove delovne sile.

Ni še natančnih podatkov o tem, koliko novih delovnih mest ustvarja napredek tehnologije in koliko starih »požira«. Po približnih cenitvah izpodriva avtomatizacija v privatni industriji ZDA na leto poldrug milijon starejših delavcev. Letni dotok delovne sile je 1,2 milijona mladih ljudi.

Strokovnjaki ministrstva za delo računajo, da bi bilo treba vsak teden najti 35 tisoč delovnih mest, da bi odpravili negativne posledice avtomatizacije. Vlada je sklenila, da je »treba nekaj storiti«, vendar si za zdaj še ni na jasnem, kaj bi bilo treba storiti, da se ne bi koristi, ki jih prinaša tehnološka revolucija, spremenile v hujše probleme. Naloga je še bolj težavna spričo razmeroma velikega števila brezposelnih, ki jih je zdaj 4,7 milijona. Statistiki pravijo, da je treba v prihodnjih 12 mesecih priskrbeti 4,5 milijona novih delovnih mest, pri čemer se ne bi smele zvišati cene, da bi se sedanja brezposelnost znižala od 5.8 na 4 odstotke. Da pa bi to dosegli, se mora nacionalni brutto proizvod povečati od sedanjih 540 milijard dolarjev na 580 milijard v prihodnjem letu oziroma se mora nacionalno gospodarstvo razvijati z letnim povečanjem 4,5 %.

Toda v razpravah o gospodarski politiki, o tem, kako zagotoviti napredek, si prihajajo navzkriž gledišča vlade, velikih poslovnih krogov, delavskih sindikatov, konservativcev in liberalcev, teoretikov javnega in privatnega sektorja, tako da postaja enotna nacionalna rešitev problema avtomatizacije še bolj težavna in zapletena.

Čeprav je avtomatizacija še v povojih, so njene posledice vzbudile preplah med ameriškimi delavci; na pogajanjih o kolektivnih pogodbah dajejo prednost zagotovitvi zaposlenosti in ne zahtevam po višjih plačah. Med bolj značilnimi primeri navajajo med drugim, da neka tovarna v Chicagu izdela na dan tisoč radijskih sprejemnikov, zaposlena pa sta samo dva delavca namesto dve sto, kolikor jih je delalo pred avtomatizacijo. V Fordovi tovarni v Clevelandu izdela 48 ljudi motor v 20 minutah, medtem ko je prej opravilo isto delo 400 delavcev v 40 minutah. Elektronske naprave ogrožajo tudi nameščence. V pisarnah v ZDA so lani instalirali kakih 10.000 strojev, ki so namestili 350.000 uradnikov. Trgovske nameščence v nekaterih blagovnicah pa že zamenjuje robot, ki »prodaja« 36 raznih vrst blaga, lahko kasira do vrednosti 5 dolarjev in vrača kupcu drobiž. Neka družba je opremila 600 svojih podružnic s strojem, ki v eni minuti opravi 237.000 operacij seštevanja in odštevanja. Ameriško finančno ministrstvo je instaliralo v Washingtonu elektronski register za 350 milijonov čekov, kolikor jih letno izdaja, zaradi česar so odpustili 450 kvalificiranih uradnikov. Za neko korporacijo električnih proizvodov izračuna elektronska naprava v 25 minutah tedenske plače za 26.000 delavcev in nameščencev, pri čemer upošteva vse elemente: redno plačo, nadurno delo, izostanke, odbije davek na dohodek, sindikalno članarino, prispevek za socialno zavarovanje itd.

To pa so šele začetki prodiranja elektronskih naprav v nezadržnem napredku materialne kulture. Položaj je zdaj tak, da je avtomatizacija, kot je videti, omejena na proizvodni proces in na uradniško delo. Toda v avtomatiziranih gospodarskih sektorjih je zaposlena četrtina od skoraj 70 milijonov ameriških delavcev in nameščencev; na te sektorje odpade polovica skupne vrednosti narodnega dohodka.

Objavljenih je bilo več znanstvenih študij, ki obravnavajo problem vlučij suhoparnih statističnih podatkov, vendar že začenjajo posvečati pozornost tudi socialnim posledicam avtomatizacije. Odgovorni ljudje sodijo, da je treba »poiskati ustrezno rešitev perečega problema«« in da s tem ni moč več odlašati. Federalna vlada je prevzela del odgovornosti za to, da zajamči popolno in stalno zaposlenost, hkrati pa ustvari pogoje za gospodarsko ekspanzijo. Vladni izvedenci so začeli sistematično proučevati vse učinke avtomatizacije, zbirati podatke o proizvodnji, uvozu, izvozu, naraščanju prebivalstva, cenah in drugih pokazateljev gospodarskega gibanja, da bi s povečano intervencijo v gospodarstvu in delovnih odnosih uresničili splošni načrt o boju zoper brezposelnost. Pristojni vladni funkcionarji mislijo, da bo brezposelnost še dolgo nacionalno breme, tudi če bi se uresničila pričakovanja vlade glede gospodarskega napredka, če bodo zanemarili probleme, ki jih poraja avtomatizacija. Kot enega neposrednih ukrepov priporoča ministrstvo za delo širok program šolanja in strokovnega izpopolnjevanja mladih Američanov, tako da bi lahko po končanem šolanju nastopili na spremenjenem »tržišču dela« sposobnejši in strokovno bolje podkovani.

L. Majić

Človekov pogled se je s prvim Sputnikom usmeril v vesolje. »Toda v vesoljski ladji ne bo prostora za nacionalne razprtije, ki vladajo na Zemlji,« je dejal premier Hruščev, karikaturist Cummings pa je njegovo misel s smislom za optimizem in humor presadil na papir.

Poljedelstvo je poglavitna gospodarska dejavnost v Britanski Gvajani. Na sliki: delo na poljih Britanske Gvajane.

REPRIZA V GVAJANI

GVAJANA. – Tri Gvajane na severovzhodu Južne Amerike so bile še pred nekaj leti znane bolj po džunglah, malariji, Hudičevih otokih in avanturističnih podvigih kot pa po revolucionarnih gibanjih in sploh po političnem življenju. Vse tri tudi sicer pomenijo anahronizem v razvoju Latinske Amerike, ker so edina in poslednja formalno in faktično kolonialna ozemlja v pravem pomenu te besede. Nizozemska Gvajana ali Surinam je najstarejša med njimi, Francoska je najmanjša in najzaostalejša, Britanska, ki je najmlajša in hkrati relativno najrazvitejša, pa prav sedaj preživlja hudo politično krizo.

Tri Gvajane so v resnici specifične in se razlikujejo od drugih držav na celini: špansko-portugalska kolonizacija jih ni nikdar dosegla; vse do sedaj so ostale kolonije; belcev je v njih prav tako malo kot domačih Indijancev, ki so jih ob naselitvi skoraj iztrebili ali pa so sami pobegnili v brazilske pragozdove. Največ prebivalcev v Britanski Gvajani je Indijcev, potem črncev in mešancev, šele potem so Malajci, Kitajci, Javanci in drugi Azijci.

Od leta 1834, ko sta bila ukinjena suženjstvo in trgovina s sužnji, se Britanska Gvajana kot kolonija gospodarsko ni mogla nikoli več opomoči, zakaj sladkorne plantaže so takrat postale nerentabilne, kolonialci pa vanje niso hoteli vlagati, da bi jih modernizirali. Kolonialna uprava je hotela nato rešiti pomanjkanje cenene delovne sile tako, da bi z otoka Barbadosa, ki je bil vedno prenaseljen, dovlekla najemnike na kontinent, vendar tudi ta poskus ni uspel. Šele v začetku tega stoletja sta zlata in diamantna mrzlica dali nove krvi stagnirani Gvajani, vendar pa to ni trajalo dolgo, čeprav so diamanti še danes eden izmed glavnih in redkih izvoznih artiklov dežele. Sladkor, riž in sedaj boksit tudi izvažajo. Vendar pa je kolonija, kot rečeno, v začetnem obdobju. Železniškega transporta takorekoč ni, cest je le nekaj desetin kilometrov ob obali, promet pa je zaradi tropskega značaja dežele skoraj samo zračni ali vodni.

Ob takem stanju ni nič čudnega, da je bila lahko vse do 1928. leta v Gvajani takšna kolonialna administracija, kakršno so ustanovili v času suženjstva ali še prej, ob koncu 16. stoletja, v času naselitve. Guverner je imel v svojih rokah popolnoma vse, izgubil pa tudi ni skoraj ničesar vse do 1953. leta, ko je pojav progresivne ljudske partije ali PPP začel delovati tako, da je kolonialna oblast polagoma morala popuščati organiziranemu pritisku ljudstva. Delne reforme so tega leta uvedle dvodomno konsultativno skupščino in notranjo polavtonomno vlado, ki je razpisala volitve še istega leta.

PPP je s svojim voditeljem dr. Cheddijem Jaganom od 24 mest v skupščini dobila 18, čeprav je zapleten ustavni zakon proglasitve posebne pravice še vedno pustil v rokah kolonialne uprave. Dr. Cheddi Jagan je postal tako imenovani voditelj parlamenta, v resnici pa predsednik polavtonomne vlade, PPP je volitve dobila zaradi svojega programa agrarne reforme, nacionalizacije industrije in ukinitve guvernerjeve absolutne moči. Svoj program je začela po volitvah tudi dosledno izvajati.

Vendar so se pa takoj potem v Gvajani začele goditi čudne stvari. Del vodstva PPP se je odcepil in osnoval svojo stranko, ki si je zadala nalogo, da brani interese črncev, češ da je PPP predvsem azijska stranka — in pa marksistična organizacija. Prišlo je do manjših stavk v sladkornih tovarnah, angleško kolonialno ministrstvo je pa hkrati izjavilo, da »nekateri komunistični elementi v gvajanski vladi ogrožajo solidno upravo dežele«.

V Gvajano so poslali angleško pomorsko pešadijo, guverner pa je suspendiral ustavo kljub protestom parlamenta in PPP, ki je izjavila, da guverner in kolonialno ministrstvo z ukrepi poskušajo zbuditi histerijo in odvzeti ljudstvu priborjene pravice.

London je zatem Jagana obtožil, da pripravla puč in hkrati poslal v glavno mesto Georgetown nadaljnih tisoč vojakov. Vsem izvoljenim ministrom so čez noč odvzeli funkcije, napetost v koloniji pa je tako narasla, da je prišlo do spopadov med domačini in vojsko. Iz Anglije so končno poslali nov bataljon vojakov in letalonosilko, nakar je PPP odgovorila z generalno stavko, ki je bila zlomljena z brutalno akcijo policije in vojske, aretacijo mnogih voditeljev in obsednim stanjem na celem ozemlju.

Boj PPP za ljudske pravice in osvoboditev dežele je začasno doživel poraz, vendar pa so po štirih letih oktroiranega režima Angleži razpisali nove volitve. Leta 1957 je PPP od 14 mest v novi predstavniški tvorbi dobila devet mest, čeprav je takrat volilni boj bil težji zaradi propagande med črnci, da PPP ne brani njihovih interesov. Kljub temu je večina volila listo dr. Cheddija Jagana, ki je ponovno postal predsednik vlade, hkrati pa glavna opozicijska sila kolonialni upravi in guverneju. PPP se je vse do sedaj obdržala v vladi, čeprav se je morala boriti z guvernerjem, z rasističnimi predsodki in z zaostalostjo kolonije, ki je najtežja od vseh ovir na poti do popolne samostojnosti.

Gvajana je odvisna od Velike Britanije predvsem zaradi letne dotacije dveh in pol milijonov funtov. Seveda Gvajana to plača z garantnim izvozom boksita, diamantov, v zadnjih nekaj letih pa tudi magnezija. Izvoz surovin pa nikdar ni zadoščal za industrializacijo, modernizacijo in izboljšanje življenjske ravni prebivalcev, skratka za resnično ekonomsko in politično osamosvojitev dežele. Zato je PPP, nadaljujoč program iz 1953. leta, povzela celo vrsto ukrepov, da bi izboljšala ekonomski položaj, zboljšala trgovino in investirala v osnovne objekte svoje industrije. Davki, ki so se zaradi tega povečali, so bili neposreden vzrok sedanje krize, ko je nekaj sto nahujskanih ljudi, ki so nastopili proti vladi, dalo povod Angležem za reprizo predstave, ki so jo pred osmimi leti že enkrat uprizorili.

Toda tudi revolucionarne sile imajo sedaj več izkušenj kot pred leti in se brez dvoma ne bodo dale zlahka potolči. Po Suezu in Kubi mornariške ekspedicije niso več zanesljiva zadeva kot v časih trgovine s sužnji, pa tudi solidarnost vse Latinske Amerike z Gvajano je danes večja kot pa 1953. in 1954. leta. Gvajana lahko sproži nov plaz razburljivih dogodkov na vsem kontinentu.

N. M.

Učinkovito in naglo, toda pametno

Dar Es Salaam, februarja. Petdnevno zasedanje parlamenta Tanganjike v drugi polovici februarja, prvo po razglasitvi neodvisnosti, je pokazalo fizionomijo položaja v tej deželi. Novi predlogi in sprejete resolucije, zlasti pa razprava, so pokazali, da ubira Tanganjika pot nadaljnje demokratizacije in da so najbolj napredne sile po dveh mesecih neodvisnosti narasle in se okrepile.

Politično najpomembnejši predlog je sprožil novi premier Rašidi Kavava z zahtevo, naj parlament sprejme spremembo v ustavi Tanganjike, s katero bi bila omogočena čimprejšnja razglasitev republike. Člani parlamenta so to zahtevo v celoti podprli. Nekateri so tudi predlagali, naj bi Tanganjika izstopila iz Commonwealtha, češ da je »Skupnost prikrita oblika britanskega imperija«. Nekateri člani parlamenta, med njimi tudi bivši premier Julius Njerere, pa so nasprotovali temu predlogu. Predlagatelji so poudarili, da Velika Britanija pripravlja in skrivaj želi vrnitev Južne Afrike v Commonwealth in da je to »želja, v kateri brezobzirno ubijajo naše brate«. Njerere pa je izjavil, da bo Tanganjika izstopila iz Commonwealtha v trenutku, ko se bo Južna Afrika znova vključila vanj. Razen tega sta Njerere in novi premier pred člani parlamenta izjavila, da bo Tanganjika podprla vsako afriško deželo, ki bi iz podobnih razlogov zapustila Commonwealth.

Večina članov parlamenta je zahtevala, naj takoj ali čimprej določijo datum razglasitve republike. Takšno vzdušje je vladalo v parlamentu tudi med razpravo o predlogu premiera Kavave, da bi sprejeli predlog o imenovanju posebne komisije, ki bi proučila sedanje stanje v administraciji in drugih službah ter predlagala najučinkovitejše ukrepe za zamenjavo tujcev z Afričani. To zahtevo po nujni afrikanizaciji je izkoristila tanganjiška Federacija dela, ki zahteva prezgodnje in neustrezne ukrepe v izpolnjevanju načrta o zamenjavi tujcev z Afričani.

V ostri debati v parlamentu so premier Tanganjike, nekateri člani vlade in večina poslancev prišli navzkriž z glediščem nekaterih sindikalnih voditeljev. Na koncu zasedanja parlamenta je premier Kavava predlagal komisijo za afrikanizacijo in zahteval, naj »dela učinkovito in naglo, toda pametno«. Poslanci so odobrili ta ukrep vlade. Vprašanje afrikanizacije raznih služb v Tanganjiki je po razglasitvi neodvisnosti stalno na dnevnem redu.

Prvo zasedanje parlamenta je prineslo tudi zakon o znižanju najemnin, ki so po razglasitvi neodvisnosti naglo narasle. Lastniki stanovanj v Dar es Salaamu so namreč štirikratno zvišali najemnine in vse kaže, da bodo še narasle. Lastniki stanovanj so izkoristili to konjunkturo, toda davek je ostal nizek. Zdaj je vlada sklenila udariti po žepu bogataše. Reakcijo na ta predlog v parlamentu je bilo čutiti najbolj pri Indijcih, ki so v glavnem lastniki stanovanjskih hiš.

Počitnice tanganjiškega parlamenta bodo trajale do 26. maja. V tem času bo vlada uresničila afrikanizacijo in izpolnila gospodarske načrte, ki so zelo obsežni. Pri tem zadeva na velike težave. Za izpolnitev obsežnih gospodarskih načrtov namreč nima dovolj sredstev, boji pa se zahtevati jih »preglasno«, ker bi utegnile velesile najti nova ugodna tla za politične infiltracijo.

Velko Kocev

Metlika, šole in komuna

Naredijo, kar je mogoče

Z Gorjancev je nosilo snežinke na dolenjsko stran; pod cesto je pasel deček šest ovac, obenem se je ukvarjal s trgovino: proti avtu je pomolil sveženj mačic.

— Tu pa res ne bo nič prodal, — je ugotovil sopotnik skoraj neizpodbitno resnico; fantič se je obračal od mrzlega vetra in bil videti več ko otožen. Tudi na oni strani, v metliški komuni, je bil vtis baladen; sile so v nasprotju z baladnimi pravili metliškemu človeku znane, so pa — po pravilu — človeku ali komuni neprijazne.

Taka je misel ob občinskem proračunu, lanskem in letošnjem, in v njegovem okviru ob denarju, ki ga zbira in razdeljuje občinski družbeni sklad za šolstvo. Komuna ima kakih 6800 prebivalcev in lanski proračun je dosegel okoli 107 milijonov dinarjev. Za šolstvo je šlo od tega približno 40 odstotkov, v številkah 42 milijonov din.

Ako hočejo povečati prosvetnim delavcem — ti v metliški komuni niso prav nič na boljšem kot na primer v občinah, kjer obrača samo kak sklad petkrat več denarja kot celotni metliški proračun — dohodke povprečno za 15 odstotkov in ako hočejo zadostiti nekaterim drugim perečim potrebam, bodo znašale letošnje obveznosti sklada za šolstvo 62 milijonov din, torej 50 odstotkov ali 20 milijonov več kot lani. Celotni poračun se bo povečal letos za dva milijona, samo najnujnejše obveznosti do šolstva pa za 20 milijonov. Razen tega tudi v Metliki ne morejo mimo tožbe, ki jo je slišati povsod drugod, češ deležni smo zaupanja, ko nam prepuščajo razne nove pristojnosti, vendar nam ne gre v glavo, zakaj ne zvalijo na naša ramena še malo več denarja.

Začeli smo s številkami, ker so pač najbolj otipljive in tudi usodne, tako za sedanjost kot tudi za prihodnost. Predstavniki občine vedo, da bi šolstvo potrebovalo na leto celo sto milijonov. Vendar, poudarjajo, ako ne bomo investirali v industrijo, ali magari samo v industrijico, nam ne bo nihče nikoli ustvarjal kapitala, potrebnega za šolstvo. Kaj je torej najpotrebnejše?

Po drugi plati ni nič manj res, da pomenijo tudi sredstva, namenjena za izobraževanje, rentabilne investicije; gre za boljše ali slabše kadre, za njihovo podlago. Prihodnji kapital bo odvisen od obojega.

Na šolah v komuni je 42 učiteljev. Manjka jih vsaj petnajst, seveda večidel predmetnih. Med prosvetnimi delavci, ki jih imajo, je precej absolventov gimnazije. Še izmed teh marsikateri prebegne v drug poklic. Pripetilo se je tudi tole: na niže organizirani šoli je dobila mlada učiteljica slabo oceno. Da bi ji pomagali, so jo potegnili na večjo šolo, v izkušen kolektiv, toda na tej šoli poučuje ta pomoči potrebna učiteljica pet predmetov, v razredih in na stopnji, kjer bi moral biti pravi predmetni pouk.

S prosvetnim kadrom so povsod težave, posebno nemile pa menda v Metliki. Nujno bi potrebovali glasbenega pedagoga, pa ne najdejo mladega človeka, ki bi vzel štipendijo. Ravno tako je s predmetnim učiteljem angleščine. Vse pot so obredli, ustaljene in posebne, da bi našli štipendista. Malo je manjkalo, da ga niso res dobili: neki avtostopar je na poti skoraj obljubil, da bo vzel štipendijo. Sicer se smešno sliši, je pa znamenje prizadevnega iskanja... Pasiven kraj ni mikaven.

Vedri Belokranjci sicer ne pravijo, da bi jih moral kdo ravno zibati, vendar menijo, da si je težko zamisliti uspešno dohitevanje drugih, ako razen opisanega upoštevaš še, da so šole neopremljene, da v Drašičih poučuje ena sama učiteljica 60 otrok, od prvega do osmega razreda, da so v Radovici trije oddelki za osem razredov, poučujeta pa dve moči, da imajo v Suhorju kombiniran pouk, prav tako v Gradacu in v nižjih razredih v Podzemlju. Vzroki: premalo učiteljev, premalo učilnic in ponekod tudi premalo otrok za posamezen oddelek. Glede tega zadnjega bi bilo mogoče pomagati, in sicer s prevozom v više organizirane, za zdaj še ne popolne, marveč razvijajoče se osnovne šole. Že zdaj hodi precej otrok iz Radovice v metliške višje razrede, iz Jugorja pa v suhorske, iz Gradaca v podzemeljske. Za naprej bodo šolsko omrežje še bolj reorganizirali. Manjše šole z nižjimi razredi bodo postale podružnice večjih, popolnih. Toda pot devetih kilometrov do Metlike bo vsekakor dolga, posebno ob slabem vremenu, ko ne moreš po bližnjici. Krožna avtomobilska proga, po kateri avtobus nikoli ne bi vozil prazen, bi bila nujna. Prebivalci Radovice in drugih vasi upajo, da jo bodo dobili, ljudje na občini pa zatrjujejo, da avtobusno podjetje ne bo uvedlo proge, dokler občina ne vtakne kakih deset milijonov dinarjev v slabe ceste. Spet milijoni...

Marsikje očitajo prosvetnim delavcem, da se ne brigajo za občinsko ne za kako drugo politiko. V metliški občini ni tako. Dva prosvetna delavca izmed tistih, ki smo z njimi govorili, sta v občinskih svetih. Tovariš Žele in tovariš Zorn imata vso občinsko problematiko tako rekoč v malem prstu. Od njiju izvira pobuda, naj bi ustanovili v občini poseben sklad za kulturno dejavnost; najsi bi bila sredstva še tako pičla, bila bi redna in mogoče bi bilo načrtno delati. Občina seveda pravi, da s kakim takim skladom najbrž ne bo nič. Ne moreš podjetij oropati vsega, meni. In ko sestavljajo pravilnike, tovariš Žele meni, da bi bil temeljna stvar pravzaprav ključ, po katerem bi sklad razdeljeval sredstva. Torej delajo zavzeto in samostojno.

Prosvetni delavci se čez občino ne pritožujejo; v okviru možnosti dá daleč naokoli največ za šolstvo, pa tudi za druge prosvetne potrebe. Kakor je revna, je vseeno letos namenila tri sto petdeset tisoč dinarjev za knjižnico.

Za dokaz, da ljudje ne čakajo, kdaj bo kaj padlo od zgoraj ali od drugod, navedimo en sam primer. V Podzemlju zidajo še eno učilnico. Avgusta lani so začeli dovažati opeko, konec oktobra zidati, 17. novembra je bil prizidek, v katerem bo razen učilnice in kabineta še učiteljsko stanovanje pod streho. Občina je dala dva milijona, učiteljski kolektiv iz osebnih prejemkov pol milijona, domačini pa les, delovne roke, vozove in živino.

Belokranjski muzej so ustvarili tako rekoč iz nič. V njem gospodari, ureja in navdušuje ljudi pisatelj Jože Dular. (V Metliki sta dva Dularja, pravi, ki pobereta vse stare reči: eden jih vlači na Odpad, drugi v muzej).

V komuni grajajo to, da gre kaka prosvetna stvar daleč mimo občinskega sveta za kulturo in prosveto, in sadovi takega prizadevanja so manj razveseljivi. Ne razumejo pa nesorazmerja osebnih dohodkov med posameznimi poklici, za katere je potrebna ustrezno enaka kvalifikacija; tudi v Metliki je tako, da učitelji niso zgoraj in tehniki ne spodaj. Bojijo se še tega, da bodo prosvetni kadri prebegnili v bogatejše občine.

Vendar stvari le niso čisto črne. Pravijo, da ima v nekaterih vaseh skoraj vsaka hiša radijski sprejemnik. A to ni podoba dobrega standarda, zatrjujejo, marveč znamenje velikega zanimanja. Ravno tako je s časopisi. In ta kratka leta, kar imajo v komuni štiri industrijske obrate, gre le na boljše. Počasi sicer, a gre. Čudno se sliši, da jim primanjkuje delovne sile. Da je manjka tudi na kmetijah, ni tako presenetljivo, a zato nič manj hudo, tudi za šolarje, ki morajo mnogo in trdo delati... Tudi čez davke kaj rečejo: če imaš osem hektarov slabe zemlje, ti nabijejo 50 tisoč dinarjev četrtletne akontacije. Zato, pravijo, je še bolj pohvalno, če kmet kaj da za šolo.

Z veseljem pričakujejo partizansko dvajsetletnico: obetajo jim, da jim bo prinesla novo cesto čez Gorjance; peljala naj bi do njih, ne od njih.

Tudi dotlej bodo po svoje vedri in gostoljubni, tako zelo, da je obiskovalcu tesno ob tem.

S. Kališnik

V ponedeljek zvečer je Oder 57 v ljubljanskih Križankah uprizoril tretjo premiero letošnje sezone: grotesko Petra Božiča »Vojaka Jošta ni«. Krstna predstava domačega dela — v režiji Žarka Petana — je pri občinstvu zbudila presenečeno zanimanje. Zlasti je bila opazna lepa inscenacija Janeza Bernika. — Na sliki: Štefka Drolčeva, Alja Tkačeva in Lojze Rozman.

Ob pomanjkanju prostora v srednjih šolah

Možnosti ne ustrezajo potrebam

»Že ob zaključku lanskega šolskega leta se je v vsej Sloveniji zelo zaostrilo vprašanje nezadostnih kapacitet šol druge stopnje. Ta problem je povzročilo veliko povečanje absolventov osnovnih šol. Medtem ko je 1960 uspešno končalo osnovno šolo 11.288 učencev, se je lani to število povečalo na 14.980, to je za 2,7%. Pritisk teh učencev na šole druge stopnje je bil večji kot kdajkoli prej. Za šolstvo pristojni organi in upravni organi občinskih in okrajnih odborov na to niso bili pripravljeni ter so morali zato marsikje ukrepati nasilno«.

»Ob koncu letošnjega šolskega leta se bo po statističnih podatkih število učencev, ki bodo končali VIII. razred osnovne šole, znova povečalo, in sicer na 20.800. Ker pa so šole druge stopnje že doslej izkoristile vse notranje možnosti širjenja kapacitet, se bo problem, kako zagotoviti prostor v šolah za doraščajočo mladino, letos pojavil v precej ostrejši obliki. Izjema so le industrijske in vajenske šole, kjer prostor ni docela izkoriščen.«

»Potrebno bi bilo po občinah in okrajih pripraviti vse potrebno, da bi bolj organizirano omogočili absolventom osnovnih šol nadaljnje šolanje oziroma da bi jih bolj smotrno usmerjali na delovna mesta v proizvodnji.«

Citati so iz gradiva za sejo republiškega Sveta za šolstvo, ki je napovedana za danes. Na tej seji naj bi namreč govorili razen drugega tudi o prihodnjem vpisu dijakov v tehniške in druge srednje šole za gospodarstvo in javne službe, gimnazije, poklicne šole ter ostale šole druge stopnje.

Gradivo navaja nadalje naslednje podatke:

— »Največji pritisk absolventov osnovnih šol je na tehniške in druge šole za gospodarstvo in javne službe (mišljene so tehniške, ekonomske, medicinske in druge podobne srednje šole). Na teh šolah je bilo lani odklonjenih več kot 1700 učencev. Zato bi bilo širjenju teh šol treba posvetiti največjo pozornost. Za to pa ne govore samo interesi mladine, marveč tudi povpraševanje gospodarskih organizacij in javnih služb po teh kadrih. Na ta problem še posebej opozarja priporočilo ljudske skupščine o nalogah na področju strokovnega izobraževanja.« Znan je n. pr. lanski podatek, da je v naših podjetjih zaposlenih trikrat manj tehnikov kot inženirjev.

— »V letošnjem šolskem letu se je povečalo število učencev v prvih razredih gimnazij za 1.218 (na gimnazijah v Sloveniji je bilo lani 7.641 dijakov, letos pa jih je 9.150). Vzrok tega je to, da se je v gimnazije vpisalo dosti učencev le zato, ker strokovne šole zaradi pomanjkanja prostora niso mogle sprejeti vseh kandidatov. Dinamiko porasta vpisa v gimnazije bi bilo treba znižati v korist povečanega števila dijakov v strokovnih šolah.«

— »Nekatere industrijske šole so se zaradi prehoda na nov način financiranja v okviru gospodarskih organizacij preosnovale v šole zaprtega tipa, to se pravi, da so izobraževale samo za potrebe določene gospodarske organizacije. Medtem ko si prizadevamo, da omogočimo čimvečjemu številu učencev osnovnih šol nadaljnje šolanje, ugotavljamo, da v lanskem šolskem letu niso bile izkoriščene kapacitete nekaterih industrijskih šol niti v eni izmeni. Take so na primer šole v Litostroju, Ravnah in v Zagorju. Nasprotno pa je v istem času drugim šolam pretila uvedba tretje izmene pouka.« Gradivo dodaja hud očitek, ki pa je v tem primeru popolnoma na mestu: »Pri reševanju teh problemov bi bilo vsekakor potrebno doseči večjo koordinacijo med organi, pristojnimi za šolstvo, in med gospodarskimi organizacijami.« »Te šole naj se odpro vsem ki bi se radi vpisali vanje. S skupnim financiranjem gospodarskih organizacij in politično teritorialnih enot bi bilo treba zagotoviti dodatno sredstvo za delo teh šol.«

— »Glede na predvideni porast števila absolventov osnovnih šol (5.800), ki se bodo vpisali v šole druge stopnje, bo potrebno za prihodnje šolsko leto povečati kapaciteto teh šol za 30.500 m² ter dobiti približno 420 novih učnih moči.«

— »Nerešen ostaja tudi problem mladine — zlasti ženske mladine, ki po končani osnovni šoli ostaja doma. Tej mladini, tako na podeželju kot v industrijskih središčih, bo treba zagotoviti dopolnilno izobraževanje. Predvsem v zimskem času bi bilo treba organizirati zanje razne tečaje, večerne šole in podobno.«

Problemov torej ni malo. Hudo je predvsem to, da nekateri izmed njih kažejo, da si pri reševanju takih stvari včasih nasprotujeta zdrava človeška pamet in življenjska praksa ter da ima vmes prste še denar. Tak primer so na primer industrijske in srednje strokovne šole.

Praktične možnosti so letos takšne, da bo verjetno najbolj kazalo usmerjati mladino v poklicne šole, na primer v dosedanje industrijske in obrtne šole. To je tudi predlog sekretariata za šolstvo. Hkrati je ta predlog v skladu s politiko izobraževanja strokovnih kadrov pri nas. Predlog omenja, naj »službe poklicnega svetovanja poučijo možnosti, kako bi se mladina vključevala neposredno na delovna mesta in se od tam naprej izobraževala tako v izobraževalnih centrih v podjetjih kot v oddelkih za zaposlene v rednih šolah.«

O tem so pred kratkim govorili tudi na seji Sveta za šolstvo in Sveta za strokovno izobraževanje ljubljanskega okraja. Tam so bili mnenja, da bo mladino veliko laže usmerjati v poklicne šole, če bodo te dobile status, kot ga imajo druge srednje šole in gimnazije. Dokler pa tega ne bo, so menili, bo mladina verjetno z nezmanjšano silo pritiskala na iste šole kot je pritiskala doslej.

J. Svetina

Razmišljanja o založništvu

Gordijski vozel politične literature

Posredno pobudo za naslednjo skico razmišljanja sta mi dala dva podatka iz neke analize v založniški problematiki v Jugoslaviji:

— V Sloveniji se glede izdaje knjig približujemo svetovnemu povprečju (pri nas 1,9 izvodov na prebivalca, v svetu nekaj nad dve knjigi);

— leta 1959 je bilo v Sloveniji izdanih 27 izvodov politične literature na 1000 prebivalcev, kar je razmeroma precej pod jugoslovanskim povprečjem (37,5 na tisoč prebivalcev).

Za primerjavo naj navedem še en podatek: v istem letu je v Sloveniji prišlo 744 izvodov leposlovnih knjig na tisoč prebivalcev. Kot sleherna šepa morda tudi ta primerjava, vendar pa končni sklepi nikakor ne bi mogli biti v škodo leposlovni založniški dejavnosti, pač pa lahko samo opozarjajo na sorazmerno močno zaostajanje politične literature tako po številu del kakor tudi po nakladi.

Ko mimogrede razmišljam o teh podatkih, težko verjamem, da so docela resnični. Kakor da bi hotel za vsako ceno podvomiti o tej resničnosti, se mi vsiljuje občutek, da takšna statistična konstatacija ne more povedati vsega, kar je pravzaprav res. Takoj lahko na primer prikličemo v spomin vprašanje, kako je navsezadnje z definicijo pojma »politična literatura«. Saj se v bistvu lahko raztegne od čisto znanstvenih del mimo poljudno znanstvenih publikacij raznih področij pa vse do dnevne aktualne družbene problematike. In končno so tu še časniki: od dnevnikov, tednikov pa do mesečnikov. Kaj vse je statistika potem uvrstila pod imenovani pojem?

Časnikov prav gotovo ne. Vse drugo je uvrščeno in upoštevano in bistveno podobe niti ne more spremeniti slučajna drugačna razvrstitev enega ali dveh del.

Resnica je vendarle taksna. In čeprav ne moremo prezreti pomembnega deleža časniškega tiska, s to resnico ne moremo biti zadovoljni. Se manj sprijazniti se z njenimi ugotovitvami.

Morda smo se v preteklih letih marsikdaj zasanjali in se tudi uspavali ob posameznih publikacijah z družbeno problematiko, ki so bile tiskane v visokih nakladah. In marsikdaj v naglici prehitehajočega se časa nismo niti več pomislili na to, ali so bile vse te visoke naklade tudi resnično prodane in navsezadnje niti nismo imeli in tudi še nimamo nikakršnega sredstva oziroma načina, s katerim bi ugotavljali tudi »izkoriščenost« prodane literature. Ali pa je bil to rezultat družbenega vrenja in tudi delni davek administrativnemu načinu reševanja, ki se mu tudi založništvo ni moglo izogniti?

Skratka, čas, ki je prišel, sili tudi založništvo na nova pota našega gospodarstva. In s tem marsikdaj tudi na treznejši ekonomski premislek pri izdajanju del. Pogosteje pa v bojazen, da ne bi vložilo preveč svojih obratnih sredstev za daljso dobo v izdaje in naklade, za katere se jim očitno zdi, da niso preveč »tekoče« prodajno blago. To njihovo bojazen še podpirajo razni predpisi in gospodarsko poslovanje (n. pr. odobravanje bančnih kreditov), ki resnično dovolj ne upoštevajo narave njihovega dela.

Ob počasnem prehajanju na novi gospodarski sistem pa se je tudi založništvo znašlo v določenem nasprotju s staro prakso njegove lastne organizacije dela. Pri tem niti ni mogoče govoriti o uredništvih, pač pa predvsem o tako imenovani komercialni dejavnosti založniških hiš (ob strani pustim Mladinsko knjigo, ki je že vsa zadnja leta razmeroma najbolj uspešno iskala nove oblike in načine, pri čemer so bili tudi tržni pogoji zanjo nekoliko ugodnejši od ostalih slovenskih založb). Medtem ko se skušajo založbe intenzivno prilagajati novemu sistemu predvsem navzven, v regulaciji odnosov med družbo in založništvom, pa je notranja organizacija dela za zdaj nujno deležna manjše pozornosti. Administrativni ključ delitve po knjigarnah (naj bi bil to recimo simbol starega načina) je še zmeraj razmeroma močno v veljavi, v veljavi predvsem v mentaliteti ljudi, ki se neposredno ukvarjajo s prodajo knjig.

Refleks takšnih razmer se nujno izraža tudi na področju izdajanja in razširjanja politične literature. Dvoje bistvenih potez tega refleksa sta neelastičnost ter nesmotrnost oziroma nesistematičnost.

Mislim, da bi bili podobni noju, ki skrije glavo v pesek, če ne bi pomislili tudi na to, da je takšen položaj založništva delno odsev dosedanjega odnosa družbe do založništva. Krivično bi bilo sicer trditi, da se družba doslej za založništvo ni zanimala, toda ta pozornost se je izražala pretežno v določenih valovih, trenutnih sunkih in je zaradi tega imela marsikdaj kampanjski karakter. Ne dovolj trdna usmerjenost in premajhna odpornost založniških hiš je ob takšnih kampanjskih sunkih izgubljala orientacijo ter se je nekoliko prilagodila temu, da je reagirala predvsem na takšne občajne injekcije.

Za ilustracijo premajhne pozornosti družbe do politične literature vzemimo samo dvoje elementov.

Silno redko — in še to v bistvu kampanjsko — se zgodi, da dnevni tisk obširneje obravnava in opozarja na novo publikacijo s področja družbene problematike. Takšna knjiga torej ni deležna niti obširnejše informacije, kaj šele, da bi doživela tehtnejšo strokovno oceno.

Nekatere knjigarne v Sloveniji naročijo le en izvod takšne publikacije, posamezne med njimi pa bi se v zadnjem času rade odpovedale še takšnemu ključu (ki mimogrede povedano sploh ni nikakršen ključ). Osnovni motiv v sedanjem položaju je strah pred velikimi zalogami. Kakor koli seveda izzveni takšno ali drugačno opravičevanje absurdno, je, mislim, potrebno nasloviti vprašanje niti ne samo na knjigarne, temveč predvsem na širši družbeni, politični in kulturni aktiv komune, kjer je sedež knjigarne. Najbrž ni pretirana sodba, da gre tudi v takšnem primeru za določene manifestacije ravni tega aktiva in za stopnjo njegove prizadetosti za te probleme.

Najbrž tudi ne bi bila zgrešena sodba, da se lahko v višini prodaje politične literature zrcali po posameznih krajih večje ali manjše razumevanje družbenega aktiva za nove potrebe političnega dela.

Celoten družbeni razvoj v naši domovini nujno kliče po večji vsestranski kvaliteti. Tudi na področju političnega dela. In če danes še marsikje v političnem delu prevladuje goli prakticizem in z njim tu in tam tesno povezan primitivizem, bo v bližnji prihodnosti obema nujno odklenkalo. Resnično napredni družbeni delavec bo svoje delo lahko naslonil le na znanje in to znanje si bo moral razen iz praktičnega dela pridobivati predvsem iz knjig, ne pa pretežno iz skromnih zapiskov, ki si jih naredi po poslušanem referatu.

Ta klic po kvaliteti in vsestranosti velja torej družbenim delavcem, hkrati pa zastavlja založbam še toliko večje naloge, še toliko večjo dolžnost smotrnega in sistematičnega dela.

Marjan Javornik

PRED PETKOVIM VEČERNOM

Prevajanje iz poljske literature

Varšavski tednik »Nowa kultura« je priobčil v 5. številki članek »Pri prevajalcu«, v katerem Stojan Subotin pripoveduje o svojem prevajalnem delu. Subotin prevaja iz poljščine v srbohrvaščino pesnike in pripovednike. Njegove izkušnje niso najugodnejše, zlasti kar zadeva današnje poljske pisatelje.

Subotin vzlic temu ugotavlja, da je v Jugoslaviji čedalje več ponatisov in tudi ljubiteljev poljske kulture. Ni seveda znano, čemu so nekateri njegovi prevodi iz nove poljske literature obtičali v posameznih založbah, vendar je verjetno, da je potrebno zlasti današnjo poljsko literaturo bolj popularizirati, kot pa delamo na splošno v vsej Jugoslaviji. Zdi se, da tudi na Poljskem ni dosti bolje, kar zadeva dovolj redne prevode iz jugoslovanskih literatur. To delo bo treba potemtakem še bolj kot doslej organizirati ter s članki in informacijami v dnevnem tisku pripravljati tla smotrnejši izmenjavi kulturnih vrednot.

Sorazmerno največ storimo v tem pogledu Slovenci. Poleg kapitalnega dela Rozke Štefanove »Poljska književnost« in dokaj številnih prevodov iz poljščine, ki smo jih dobili v zadnjih letih, je omeniti zlasti članke Lojzeta Krakarja, ki je prispeval marsikaj tehtnega k spoznavanju poljske literature. Krakar pripravlja sedaj večjo antologijo poljske poezije in ta bo nedvomno obogatila slovensko »polonico«. Tudi večer poljske satire, ki ga pripravlja za 2. marec Društvo književnih prevajalcev Slovenije, je sad Krakarjevega prizadevanja, in če se bo ponovil tudi v Mariboru, kakor je pričakovati, bo storjen še po tej poti nov korak k popularizaciji današnje poljske literature med Slovenci. B. B.

Na razstavi Dušana Džamonje v ljubljanski Mali galeriji. Foto: Leon Dolinšek

Zanimiv dogodek v mariborskem likovnem življenju

Vrednote zavrženih kovin

Obiskovalce mariborske galerije hiše je to soboto cakalo prijetno presenečenje. V predverju so se srečali s svojevrstnim delom opernega solista Aleksandra Kovača. Razstavil je 26 plastik, izdelanih iz kovine. Poiskali smo ga v njegovi garderobi, kjer se je pripravljal za nastop v »Nabuccu«.

Doslej smo vas poznali kot opernega pevca, smo mu rekli. Kdaj pa so nastale plastike? In — kakšna je pravzaprav vaša tehnika?

— Najprej, je odvrnil, ljubezen do kovine me spremlja že od mladih nog, ko sem se srečal z njo kot delavec v tovarni. Venomer sem občudoval, kako nenavadne oblike dobiva, kadar jo ožarimo ali kadar pade kot neuporabni ostanek iz stroja. Neuporaben? No, da, meni so se ti odpadki vselej zdeli kot del nenavadne igre sil, ki spreminjajo kovino in jo včasih celo oživijo, da je nečemu podobna in spregovori s svojo govorico.

Torej so vse vaše plastike iz kovine...

— Iz odpadkov, nas je prekinil. Zbiram odpadke v kovačijah in mehaničnih delavnicah, tako imenovani »neuporabni« izmeček, ki se valja po kupih starega železa in jekla. Zbiram take kose železa; pogosto mi sami navdihnejo idejo, kaj bi lahko nastalo iz njih. S takimi odpadki sestavljam celoto, zvarim posamezne dele in jim dam popolnejšo vsebino. Tako so nastale plastike: delavke v štrajku, Frankolovski talci, Hirošima, Don Kihot, lakota, jetniki v taborišču in druge.

Šestindvajset jih je. Razstavljene v predverju učinkujejo kot moderna plastika iz delavnice sodobnih likovnih modernistov. Toda to je samo videz. Takšne so zaradi kovine, ki je ni mogoče modelirati po volji. Namen je povsem drugi: iz ten zavrženih delov kovine ustvariti pripoved o nečem, kar je resnično. In tako nam Aleksander Kovač tokrat pripoveduje o talcih, jetnikih, ljudeh v usodnih in dramatičnih spopadih z zločinom, ki ga izvajajo nad njimi v mračnem času zadnje vojne. Trda kovina, vklenjena v kompozicijo, daje poseben pečat mračnemu vzdušju in železnemu odporu, ki divja v teh ljuden, ki se dvigajo v upor proti sili.

— Delam to iz ljubezni, je zatrdil njihov avtor. Pri tem delu se sprostim, kadar stopim z odra. Toda težasko je, delam med kovači v delavnici. Rad imam te fante, tako dobro se razumemo, čeprav včasih ne vedo, zakaj sem skočil ravno po kos, ki ga je kdo zavrgel. Rad bi s to zavrženo kovino še kaj povedal...

Umetni kritik nemara ne bo vedel, ko bo stal pred temi plastikami, kam bi jih dal, v kateri izem uvrstil. Toda to ni najvažnejše. Kovačeve plastike niso atrakcija, so prizadevna in z govorico zavržene kovine izpisana pripoved o ljudeh, ki so trpeli, umirali in hrepeneli po človečenju samega sebe. Tako zasnovana umetniška ideja jim jemlje značaj atrakcije in abstrakcije, postavlja jih v sredo našega življenja v realni, čeprav svojski obliki.

D. Vresnik

Aleksander Kovač: »Hirošima«.

Stare napake, nove žrtve

Našo reprezentanco smo pospremili na svetovno prvenstvo v Zakopane s skromnimi upi. Pravzaprav velja to za tekače glede na njihove slabe plasmaje že nekaj let nazaj. Pri skakalcih smo si obetali kolikor toliko ugoden plasma. Tiho smo upali, da se bo Jemc, če bo imel dober dan, uvrstil med najboljše. Tekači pa so pokopali še tako skromne upe. Ne gre niti toliko za to, da so bili med zadnjimi ali pa poslednji, kot za dejstvo, da so n. pr. v teku na 30 km odstopili vsi (trije), razen enega, in sicer ne zaradi izčrpanosti, marveč zaradi pomanjkanja borbenosti. Na 15 km so naši tekmovalci dosegli slabši plasma od najslabšega, ki smo ga lahko od njih pričakovali glede na njihove dosedanje rezultate na tej progi. V teku na 50 km je tekmovalec Reš, ki je pokazal na 30 km najmanj borbenosti, vzdržal vso progo in se tudi boril za častni plasma ter tako popravil mučen vtis. V štafeti 4 × 10 km smo bili zadnji s časom, ki je daleč izpod možnosti naših tekmovalcev. Prvi tekač naše štafete mladinec Bavče je zaradi treme tekel 4 minute slabše kakor sicer...

Ze iz te kratke razčlenitve je razvidno, da so bili ti tekmovalci žrtve predvsem slabe taktike. Vsakdo, ki se vsaj nekoliko spozna na smučarski tek in pozna naše tekače, bi lahko povedal vnaprej, da na primer brata Pavčiča, ki sta specialista za krajše proge, ne bi bila smela pred tekom na 15 km teči 30 km. Prav tako huda je bila napaka poslati v boj štafet kot prvega tekača najmanj izkušenega tekmovalca. Naši zastopniki v Zakopanem vrh vsega letos niti niso imeli priložnosti, da bi se preizkusili na 30 km, kaj šele na 50 km.

Kakor že prejšnja leta se je zopet izkazalo, da je optimizem zveznega kapetana za teke pred vsako tako ali podobno prireditvijo močno pretiran. Tehnično vodstvo naše reprezentance se zmeraj preveč hitro zadovoljuje s formo, kakršno pač imajo ob vstopu v mednarodno areno naši tekači pa tudi skakalci.

Zakaj tudi skakalcev? Tudi če bi bili le-ti še uspešnejši, bi lahko njihovemu tehničnemu vodstvu očitali, da jih skoraj vsako leto pošilja s 50-metrske skakalnice na 80-metrske in 90-metrske naprave. Ali ni to prevelik skok, saj trenirajo ob koncu vsakoletnih priprav le nekaj dni na 80-metrski skakalnici v Planici? Vselej jih doma ovira veter, seveda pa jih potem še huje čez dan ali dva na novoletni turneji v Oberstdorfu, Garmischu, Bischofshofenu itd. Zakaj bi tvegali na treningu — pravijo trenerji. Toda ali ni na tekmah zaradi pomanjkljivega treninga enake nevarnosti za poškodbe, če ne še večje? Ta nagel prehod z majhnih na velike skakalnice je bil usoden že za marsikaterega našega skakalca. Republiški referent za skoke je v začetku sezone sam poudaril, da so naši skakalci dosegli kvalitetno raven, ki lahko zanjo skrbe in jo višajo le priznani nordijski trenerji. Svoj čas si je zaradi omenjenih razlogov pokvaril slog oziroma ni imel več zaupanja, da ga bo izvedel do konca — Langus.

Ta čas pa gre za Pečarja. Ta nadarjeni skakalec s svojim slogom — z rokami ob bokih — nima več trdnega ravnovesja. Dobri poznavalci pravijo, da se je te hibe »nalezel« na velikanki v Oberstdorfu. V Zakopanem je po prvem skoku odstopil zaradi poškodbe. Toda sedaj je slišati, da ga bodo uvrstili v ekipo, ki nas bo ta teden zastopala na 130-metrski skakalnici v Kulmu. Ali bo za Kulm zdrav, štiri dni po poškodbi v Zakopanem, zaradi katere je moral odstopiti? Ali je sploh za »velikanko« spričo usodne hibe, ki je v tem, da ne vztraja z rokami ob bokih do zaključne faze?

Smučarska zveza Jugoslavije ni oskrbela našim reprezentantom v smučanju primernih trenerjev. To velja zlasti za skakalce in tekače, kajti vrhunskim alpskim tekmovalcem za zdaj brez vzpenjač še tako dober trener ne bi mogel pomagati. Občutno pa bi si tu lahko pomagali z nakupom prenosne naprave. Še nekaj, plastična snov za umetno skakalnico leži v ljubljanskih Javnih skladiščih že eno leto. Smučarski funkcionarji pravijo, da so težave z Mostecem, kjer je iztek močviren in jim ni uspelo dobiti sredstev za njegovo regulacijo. To drži, toda ali nimamo drugih 15 in 20-metrskih skakalnic!

V Kulmu, Holmenkollenu in na Finskem nas bodo te in prihodnje dni zastopali eni in isti skakalci, ekipa iz Zakopanega. Imeli bi lahko tudi rezervno garnituro, ki bi, če bi jo medtem, ko je zaposlena prva ekipa, pripravljali v neizkoriščeni Planici.

Znova in znova poudarjamo, da imamo dobre skakalce, alpske smučarje in tekače med mladinci. Ob mladinskih tekmovanjih — žal izredno maloštevilnih — z avstrijskimi, italijanskimi in redkokdaj tudi z mladinci drugih držav ugotavljamo — da so jim skoraj enakovredni. Toda z leti jih ti sosedje vsi močno prekašajo. Odgovor smučarskih funkcionarjev je vedno enak — ni ustreznih sredstev in naprav, ni dovolj tekmovanj in podobno. S temi dejstvi nas iz leta v leto seznanjajo na tiskovnih konferencah ob začetku sezone. Toda, ali ni predvsem njihova dolžnost in naloga, da jim to zagotove? To nedvomno ni lahko, toda z malo več odločnosti pri osrednjih telesnokulturnih forumih bi nedvomno dosegli več kot so. Naša republiška smučarska zveza je premalo storila za organizacijsko utrditev in razširitev tega športa. Morda smo ji vsi skupaj, družba kot celota, pri tem premalo pomagali. V vseh teh letih ji namreč ni uspelo dovolj razgibati smučarske dejavnosti na terenu. Težave so s sredstvi in prav tako s snegom. Imamo vtis, da se naša republiška zveza vse preveč omejuje na določene velike prireditve, ki v resnici zahtevajo temeljite priprave in nemajhne stroške, premalo pozornosti pa posveča ustvarjanju tekmovalnega zaledja. Republiški in zvezni referenti za posamezne smučarske discipline nimajo dobrega pregleda nad mladim kadrom, od koder izvira tudi ne najboljša selekcija tekmovalcev.

Po vsej verjetnosti nam bodo funkcionarji republiške smučarske zveze očitali, da se spotikamo obnje — tako kot nekateri beograjski novinarji — zaradi neuspeha v Zakopanem, Zakopane so le eden izmed mnogih primerov premalo sistematičnega dela, organizacijske in strokovne šibkosti ter neurejenih razmer in odnosov med našo republiško in osrednjo Smučarsko zvezo.

Namen tega sestavka je tudi, odgovoriti reporterju beograjske televizije. Potem ko je v oddaji v nedeljo zvečer nanizal slabe plasmaje naših tekačev v zadnjih letih v mednarodni areni in očital, da so bila sredstva za zakopansko ekipo (3000 dolarjev) vržena proč, je na demagoški način pričaral, kaj vse bi s temi sredstvi lahko storili za naš smučarski šport. Ta reporter se je povsem izognil bistvenim razlogom in vzrokom, zaradi katerih (nekatere smo zgoraj omenili) naš smučarski šport samo životari.

Spomnimo se, kako so nekateri osrednji športni forumi in tisk prav podobno izjavili, kaj vse bo Smučarska zveza Jugoslavije lahko storila s sredstvi, ki naj bi bila namenjena ekipi za Squaw Valley. Po ogorčenju javnosti pri nas, potem ko ni smela na olimpijske igre niti skakalna ekipa, ki je bila prav takrat v odlični formi, so osrednja smučarska zveza, pa tudi drugi osrednji športni forumi veliko obljubljali za razvoj našega tekmovalnega smučanja. Res je, da so dali več sredstev kot sicer, toda za zadostne priprave še daleč ne dovolj, da ne govorimo o sredstvih, ki bi bila potrebna za razširitev števila vrhunskih tekmovalcev.

Novinar beograjske televizije vse premalo pozna smučanje, da bi vedel za razliko med njim in nogometno žogo. Smučarski šport je drag in, čeprav še tako kvaliteten, ne more vzdrževati samega sebe, kakor je to v nogometu, katerega rekviziti se po ceni na primer ne morejo primerjati s smučarskimi. Ni mogoče razumeti, zakaj toliko jadikovanja, kadar gre za sredstva pri smučanju. Naj opozorimo le, da so na primer v Tuzli potrošili le za funkcionalne izdatke za šport 90 milijonov v enem letu, da znašajo proračuni nogometnih ligašev nekaj stomilijonske zneske itd. Omenjeni reporter bi bil storil prav, če bi bil v izvajanjih dodal tudi, da naši smučarji tekmujejo v tujini nezavarovani za primer poškodb — in te so pogostne — da naši vrhunski tekmovalci v smučanju ne prejemajo povračil za izgubljeni zaslužek (primer Sumija in vseh drugih), da naši smučarji nimajo vzpenjač, da so zelo slabo opremljeni, medtem ko imajo nogometaši in še mnogi drugi športniki visoke premije in prejemajo še marsikaj drugega. Če bi omenjeni komentator beograjske televizije omenil tudi vse to oziroma načel jedro problema pri glavi in ne pri repu, tedaj bi mu bila javnost pri nas nedvomno hvaležna za njegov prispevek. Res je namreč, da je navzlic vsem omenjenim težavam tako v vodstvu naše republiške kot v vodstvu osrednje smučarske organizacije nekaj trhlega.

D. K.

Naši skakalci za Holmenkollen

V nedeljo 11. marca bo v Holmenkollenu (Oslo) tradicionalno tekmovanje v smučarskih skokih, kjer nas bodo zastopali naslednji skakalci: Jemc, Pečar, Zajc in morda Oman. Ekipo, ki se bo nato udeležila tudi dveh tekem na Finskem, bo vodil Milan Fajdiga, ki bo kot sodnik FIS tudi sodil na omenjenih tekmah.

Še en odmev iz Zakopanega. Med tekmovanjem v teku na 30 km je močno snežilo, tako da si ga je le malokdo ogledal. — Na sliki je naš reprezentant Janez Pavčič, ki teče mimo praznih tribun. Foto: AP

MEDCONSKI ŠAHOVSKI TURNIR V STOCKHOLMU

Položaj se jasni

Ljubitelji šaha so bili v Kungshalle v Stockholmu priče številnih presenečenj na medconskem šahovskem turnirju: kljub vsem zapletom na turnirski lestvici pa bo končni vrstni red več ali manj pričakovan. Pet kol pred koncem ima vodeča šestorica točko prednosti pred zasledovalci: Fischer, Geller, Petrosjan, dr. Filip, Gligorić in Korčnoj so si tako praktično že zagotovili udeležbo na turnirju kandidatov za naslov svetovnega šahovskega prvaka.

Sedemnajsto in osemnajsto kolo sta »pokopali« vse nade vzhodnonemškega velemojstra Uhlmanna: po nepričakovanem porazu s Teschnerjem v XVI. kolu je podpisal predaji še proti Benkoju in Aaronu! Uhlmann je izraziti predstavnik kombinatornega šaha, zato njegov tako hitri padec s prvega mesta na osmo do deseto ni tako veliko presenečenje. Uhlmann je kot vsi igralci na vse ali nič popolnoma popustil že po prvem nepričakovanem porazu in tako zapored izgubil tri partije.

V odločilni partiji za prvo mesto Geller — Fischer sta oba tekmeca zaigrala na zmago: Geller je imel dolgo pozicijsko prednost, toda Fischer se je odlično branil in velemojster iz ZSSR v nadaljevanju ni mogel izkoristiti prednosti močnega skakača proti slabemu lovcu. Ker je Geller remiziral tudi v prekinjeni partiji z Barczo — čeprav je imel tri poteze pred koncem partije pot k zmagi — ima Fischer še nadalje točko prednosti.

Jugoslovanski prvak Svetozar Gligorić si je zagotovil pot v Curacao z zmago nad Olafssonom: Gligorić je po partiji izjavil, da je prvič v svoji dolgoletni šahovski karieri dobil taksno — v šahovski teoriji malo raziskano »blokirano« končnico. Druga prekinjena partija s Steinom bo na sporedu v četrtek: Stein ima pozicijsko prednost, vendar šahovski strokovnjaki pričakujejo remi, ker bo Stein težko prodrl skozi Gligoričev obrambni »sistem«.

Stanje prve desetorice v Stockholmu: Fischer 13,5, Geller 12,5 dr. Filip, Petrosjan 11,5, Gligorić 11 (1), Korčnoj 11, Benkö 10,5 (+), Uhlmann, Pomar 10, Portisch 10 (+).

Atleti na GR

Ljubljana, 27. febr. Danes je bilo na Gospodarskem razstavišču odprto zimsko atletsko prvenstvo Ljubljane, na katerem je nastopilo 215 atletov iz 11 slovenskih klubov in Slavonske Požege. V predtekmovanjih in prvih finalnih borbah niso bili doseženi boljši rezultati. V času poročanja so bili na sporedu samo finalni teki na ovirah in finale v skoku v višino za mladinke in članice.

Rezultati: 65 m ovire: člani: Lorger 7,5, Brodnik (oba Kl.) 8,3; mladinci: Polutnik 8,1, Vravnik (oba Kl.) 8,3. 60 m ovire: članice: Stamejčič (O-S) 8,7, Kladnik (Kl.) 10,5; mladinke: Šerbec 9,6, Urbančič (obe Kl.) 9,6, višina: članice: Legiša (O-S) 135, Zorenč (Mrb) 135, mladinke: Urbančič 145, Kladnik (obe KL) 140.

Atletski klub Ljubljana priredi danes ob 9. uri na GR srednješolsko tekmovanje v atletiki, na katerem lahko nastopijo tudi neregistrirani atleti. Popoldne ob 16. uri pa bo na GR odprto klubsko prvenstvo za vse.

LONDON — Nogometni prvak Anglije Tottenham je v povratni tekmi za pokal evropskih šampionov premagal zastopnika ČSSR Duklo 4:1 (2:1) in se tako uvrstil v polfinale tega tekmovanja. Dukla je prvič na lastnem igrišču zmagala 1:0.

POSVET PREDSEDNIKOV OKRAJNIH IN OBČINSKIH ZVEZ ZA TELESNO VZGOJO

MLADINSKE ŠPORTNE ŠOLE

V Ljubljani so se včeraj sestali na posvetu predsedniki okrajnih in občinskih zvez za telesno vzgojo, ki so razpravljali o problematiki organizacije naše telesne vzgoje. Res je namreč, da je vse od kongresa še niso povsod spravili na pravo pot, ne glede na to, da tudi kakovost v tem času ni mogla na zeleno vejo.

Predsednik odbora za kakovostni šport inž. Boris Kristančič je seznanil prisotne z najbolj perečo problematiko našega kakovostnega športa in nakazal najučinkovitejšo rešitev v ustanavljanju mladinskih športnih šol. Ugotovil je namreč, da športne šole, ki so jih ustanavljali posamezni klubi, doslej niso rodile pravih sadov, predvsem zaradi pomanjkanja sredstev, ki jih je društvom zmanjkalo za to akcijo ali pa so jih porabili za tekmovanja društvenih zastopstev. Do pravega učinka pa te akcije tudi niso mogle priti zategadelj, ker te klubske šole niso imele dovolj kakovostnega vaditeljskega kadra, tako da so pri delu obstale na polovici poti.

Ker je v strokovnem pogledu zlasti nezadovoljiva telesna vzgoja v šolah, bi bilo zato nazprimerneje ustanavljati mladinske športne šole prav pri šolskih športnih društvih, dalje pri okrajnih zvezah in slednjič šele — če so za to pogoji — tudi še pri posameznih klubih. S tem bi dosegli, da bi bilo v kratkem času namesto dosedanjih približno 700 mladincev deležnih sistematičnega dela najmanj 4000.

V zvezi s tem so govorili tudi o tečajih in ugotovili, da jih je bilo sicer precej, bili pa so na nizki ravni, ni pa bilo pravega haska tudi zato, ker je le malo tečajnikov res izpolnilo pričakovanja, zaradi katerih so jih društva poslala v tečaje.

Prisotni so nadalje pretresali predložene predloge pravil občinskih in okrajnih zvez za telesno vzgojo, ki so le nekaka osnova, ker naj jih občinski in okrajni odbori prilagode razmeram in razvoju telesne vzgoje na posameznem območju, čeprav je seveda potrebno, da so organizacijske oblike vsaj nekaterih organov zvez enake. Tako so na primer sklenili, naj se strokovni odbori v posameznih zvezah imenujejo zveze: atletska okrajna zveza, nogometna okrajna zveza ipd., da bodo dokončno iztrebljeni vsi drugačni nazivi ter organov. S tem pa seveda ni rečeno, da bodo ti podzvezni forumi, ki so marsikje opravljali veliko delo, prenehali obstajati in delati tako kakor doslej. Gre samo za miselno spremembo in popolno naslonitev in povezavo z njihovimi okrajnimi telesnovzgojnimi zvezami, medtem ko so bile dosedanje podzveze doslej dejansko povezane samo z ustreznimi strokovnimi zvezami, z okrajnimi pa samo formalno.

S SEJE UPRAVNEGA ODBORA OZTK LJUBLJANA

O PROBLEMIH kvalitetnega športa

LJUBLJANA, 27. febr. Dopoldne je bila v prostorih družbenih organizacij ljubljanskega okraja II. redna seja upravnega odbora okrajne zveze za telesno kulturo, ki so ji prisostvovali tudi zastopniki posameznih občinskih zvez za telesno kulturo. Po uvodnih besedah predsednika OZTK Vlada Mikuža so zbrani temeljito pregledali opravljeno delo, še posebej pa so se posvetili problemom kvalitetnega in tekmovalnega športa nasploh.

Športniki ljubljanskega okraja so lani dosegli izredne uspehe tako na domačih bojiščih kakor tudi v mednarodni areni in tekmovanjih na svetovni ravni.

Ta uspešni prodor v svetovno elito pa je bil tudi dober pogoj za izboljšanje kvalitetne ravni med najširšimi množicami tekmujočih v okraju. Posamezne športne zvrsti so v tem obdobju dosegle izreden kvaliteten dvig in pridobile številne nove privržence. Glede na to bo treba tako delo negovati tudi v prihodnje in z vsemi siłami pomagati vsem področnim organizacijam.

Iz razprave smo povzeli, da je bila akcija okrajne zveze, ki jo to zimo najela dvorano na Gospodarskem razstavišču, zelo koristna za poživitev delovanja med športniki okraja v zimskem času. Tako so tekmovalci lahko nastopali v zimskih mesecih kolikor toliko nemoteno, kar v prejšnjih zimah ni bilo tako.

Pomanjkanje pokritih prostorov za zimski trening pa je slej ko prej še zmerom pereče. Zato so sklenili, da bodo v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger sprožili ta boleči problem vnovič tako, da bi posamezni občinski odbor, pri odgovornih činiteljih izposlovali prepoved gradnje novih šolskih objektov brez telovadnic, kakor tudi, da bi posameznim šolam čimprej dodelili potrebna zemljišča, na katerih bodo pionirji s prostovoljnim delom zgradili vsaj preprosta športna igrišča.

Z razvojem šolskih športnih društev, športnih aktivov po tovarnah in razširitvijo raznih telesnovzgojnih društev pa sili čedalje bolj v ospredje vprašanje vaditeljev in trenerjev. Čeprav je OZTK Ljubljana v tej smeri že uvedla določene korake, tega kadra še zmeraj ni zadosti. Mnogo je še šol, ki sploh nimajo telesnovzgojnega učitelja, prav tako pa tudi športna društva nimajo primernih ljudi, ki bi vadili posamezne oddelke.

Precej besed je bilo izrečenih tudi o problemu sredstev za investicije. Marsikateri udeleženec se je ogreval za to, da bi po posameznih občinah ponovno sprejeli sklepe o skladu za pobijanje alkoholizma, iz katerega so telesnovzgojne organizacije poprej že dobivale znatna sredstva za gradnjo telesnovzgojnih objekov.

PRED LETOŠNJIM KULMOM

Od naših: zakopanska ekipa

Pozornost svetovne športne javnosti je zadnje dni čedalje bolj usmerjena proti prizorišču naslednjega velikega mednarodnega dogodka na snegu — na tradicionalni (IV.) mednarodni teden smučarskih poletov FIS od 1. do 4. marca na mamutski skakalnici v Kulmu v Avstriji. Najpogumnejši smučarski skakalci iz vsega sveta bodo vnovič v središču zanimanja vseh ljubiteljev zimskega športa.

Med državami, ki bodo poslale najboljše zastopnike na start v Kulm, bo tudi Jugoslavija. Naši skakalci bodo prišli iz Zakopanega kar naravnost v Kulm. V jugoslovanski ekipi z zveznim nazivom — bodo svetovni rekrder Jože SLIBAR, dalje Ludvik ZAJC, Marjan PEČAR in morda še Božo JEMC in Miro OMAN. Za slednja dva še ni mogoče reči, ali bosta nastopila ali ne; prvi je še zmeraj poškodovan, drugi pa je prijavljen še za svetovno študentsko prvenstvo v Svici. Jugoslovanska ekipa bo tako občutno oslabljena.

ZAGREBSKI ROKOMETAŠI V LJUBLJANI

ZMAGA IN PORAZ SLOVANA

Rokometaši Slovana so v ponedeljek gostili dva zagrebška nasprotnika: ženska ekipa je z zmago nad zveznim ligašem Trešnjevko dosegla lep uspeh, za moško vrsto pa je tesen poraz z vrsto Mladosti tudi uspeh.

SLOVAN — TREŠNJEVKA (ženske) 13:4 (6:2)

Slovan: Udovč, Štokelj 2, Arko 3, Kastelic 2, Anderle, Kosmač 1, Urbančič 5, Lamovšek, Meglič, Podrepšek.

Trešnjevka: Tomasović, Pezelj 1, Liebhardt 2, Obučina L. 1, Dolček, Žagar, Obučan S., Kovač Padžem.

Slovanove igralke so ves čas tekme narekovale hiter tempo in dosegale zadetek za zadetkom. Pohvaliti je treba prav vse, zlasti pa gostjo, vratarko kranjske Mladosti Udovčevo, ki je branila zares odlično.

MLADOST : SLOVAN (moški) 32:30 (20:10)

Mladost: Esih, Njegović 8, Kostelić 5, Stelle 4, Suligoj 4, Mikulić 4, Jakovina 2, Pečina 2, Cerek 1, Zebić 1, Gott 1.

Slovan: Pirc 1, Virk 8, Žmuc 5, Artnek 4, Golija 3, Djekić 3, Šturm 2, Primožič 2, Kunej 2, Djurski.

Primerjava med končnim izidom in razliko po prvem delu igre pove vse o poteku igre. V začetku so igralci Mladosti dobesedno pregazili domačine in vodili že z 11 zadetki. Pozneje so Slovanovi igralci zaigrali v napadu mnogo bolje. Prekašali so goste predvsem v protinapadih. Videli smo tudi odlično izvajane devetmetrovke Virka, ki je tako dosegel kar 6 zadetkov. Zelo visokega izida so krivi predvsem nezanesljivi vratarji in — slaba razsvetljava. Pred okoli 300 gledalci je odlično sodil zvezni sodnik Andrej Kren iz Ljubljane.

Vse popoldne so bile na sporedu tekme za zimsko prvenstvo Slovenije, ki so se končale takole:

Mladost — Partizan (Šentvid) 20:16 (11:6); Olympia : Mladost 13:12 (7:7); Olympia II : Svoboda 28:14 (12:7); Ženske: Krim : Svoboda 10:8 (5:3)

Jutri se bo tekmovanje nadaljevalo, zvečer ob 18. uri pa bo na sporedu tekma med reprezentancama Zagreba in Ljubljane. To bo zanimivo srečanje, ki si ga bo vredno ogledati. ms

S. K. »ENOTNOST« obvešča skakalce, da se redni treningi vršijo vsak dan od 14 dalje na Mostecu pod vodstvom klubskega trenerja tov. Zalokarja Zorana.

Nenadoma je preminil naš dragi mož, ata, brat in stari ata

MARKO DOLANC

rudarski nadzornik v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 28. februarja 1962 ob 15.30 na pokopališče Dol.

Žalujoči: žena **Minka**, sin **Boris** z družino, brat **Tone** z družino, sestre: **Mici, Justi, Fani** in ostalo sorodstvo.

Hrastnik, 26. II. 1960

Umrl mi je oče

IVAN ŽILIČ

železniški upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 1. marca, ob 15. uri 30 minut iz Frančiškove mrliške vežice na Žale.

Žalujoči: **sin Janez z družino in ostalo sorodstvo.**

Ljubljana, Jastrebarsko, Skradnik, 27. febr. 1962.

Po težki bolezni nas je zapustil naš ljubi mož, brat, stric in svak

ING. SREČKO SRŠEN

višji gradbeni svetnik pri OLO Koper

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 1. marca 1962, ob 16.30 izpred hiše žalosti, Zagorje, Cesta 9. avgusta štev. 15. na pokopališče v Zagorju ob Savi.

Globoko žalujoči: **žena Silva, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.**

Koper, Ljubljana, Zagorje ob Savi, Trbovlje, Maribor, dne 27. februarja 1962.

NAZNANJAMO ŽALOSTNO VEST, DA NAS JE ZA VEDNO ZAPUSTIL NAS SODELAVEC, TOVARIŠ

ing. Srečko Sršen

SVETNIK PRI OLO KOPER

NA ZADNJI POTI GA BOMO SPREMILI V ČETRTEK, DNE 1. MARCA 1962 POPOLDNE V ZAGORJU OB SAVI.

DRAGEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V LEPEM SPOMINU!

SINDIKALNA PODRUŽNICA OLO KOPER

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA NAS JE PO DOLGI IN MUČNI BOLEZNI ZA VEDNO ZAPUSTIL NAS VESTNI USLUŽBENEC

ing. Srečko Sršen

SVETNIK

POGREB BO V ČETRTEK, 1. MARCA 1962 POPOLDNE NA POKOPALIŠČU V ZAGORJU OB SAVI.

DRAGEGA POKOJNIKA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU!

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOPER

LEPITI

BEL

JE ENOSTAVNEJE — KAKOR

ZABIJATI

BEL EMBALAŽA iz valovite lepenke je lažja in enostavnejša za manipulacijo, toda ne samo to! — BEL EMBALAŽA je primernejša tudi za likovno-propagandno opremo. Na lepenko lahko pišete. — Tako opremljena pošiljka pa predstavlja tudi potujočo propagando za vaše proizvode!

BEL EMBALAŽO iz valovite lepenke proizvaja v vseh potrebnih tipih in količinah s promptno dobavo

KOMBINAT ‚BELIŠĆE' iz Belišća

RAZREZATI

BEL

JE ENOSTAVNEJE — KAKOR

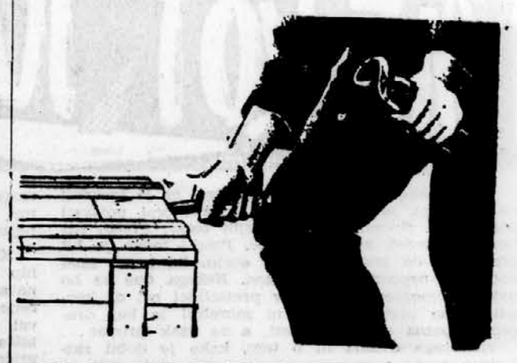

ODKOVATI

BELIŠĆE

1413

OBVESTILA / SPOREDI / MALI OGLASI

Izdaja in tiska Časopisno podjetje »DELO«, Ljubljana, Tomšičeva 1–3. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3, Uprava: Tomšičeva 1, telefoni 23-522 do 23-526. — Oglasni oddelek: Ljubljana, Titova 1, tel.: 21-896. — Naročninski oddelek: Ljubljana, Titova 3, telefon za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje naročnike 21-832. — Poštni predal — 29. — Brzojavni naslov »DELO« Ljubljana. — Žiro račun pri Narodni banki, Ljubljana 600-11-1-167. Mesečna naročnina 550 din. Rokopisov ne vračamo.

Gledališče

DRAMA

Sreda, 28. febr., ob 15: Cankar: Kralj na Betajnovi. Zaključena predstava za kovinsko šolo Vič, gimnazijo Kočevje in učiteljišče Celje. Ob 19.30: Zupančič: Hiša na robu mesta. — Abonma K. (Vstopnice so tudi v prodaji.)

Četrtek, 1. marca, ob 19.30: Torkar: svetloba sence. — Abonma B. (Vstopnice so tudi v prodaji.)

OPERA

Sreda, 28. febr., ob 19.30: Verdi: DON CARLOS. Abonma red A. Vstopnice so tudi v prodaji.

Četrtek, 1. marca, ob 19.30: Blacher: BENEŠKI ZAMOREC (OTHELLO). — Abonma G. — Vstopnice so tudi v prodaji.

MESTNO GLEDALIŠČE Gledališka pasaža

Sreda, 28. febr., ob 19.30: V. Zupan: Barbara Nives. Krstna predstava. Premiera. Abonma Premierski. Vstopnice so tudi v prodaji.

Četrtek, 1. marca, ob 19.30: J. Klitv, Dragi lažnivec. Abonma Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.

Danes bo v Mestnem gledališču premiera — Krstna uprizoritev drame Vitomila Zupana »Barbara Nives« v režiji Janeza Vrhunca. — Naslovno vlogo igra Nika Juvanova, sodeluje pa večji del ansambla. Scenograf je arh. Sveta Jovanović.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Mestni dom

Sreda, 28. febr.: Zaprto!

Četrtek, 1. marca ob 19.30: Rabadan: »Če je ženska mustasta«, komedija. Gostovanje na Lavrici. Predprodaja vstopnic v trgovini »Rožnik«.

Abonente reda D opozarjamo, da je današnja predstava Finžgarejeve »Verige« zaradi obolelosti tov. Učakove odpovedana.

MLADINSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA, Dvorana Soča

Sreda, 28. febr. ob 20: Otčenašek: »ROMEO, JULIJA IN TEMA«. Premiera.

Drevi bo premiera lirične drame sodobnega češkega avtorja J. Otčenaška »ROMEO, JULIJA IN TEMA« v režiji Z. Petana, scenografiji U. Vagaje in kostumih A. Bartlove. — Izvajajo T. Slodnjak, A. Tkačeva, v alternaciji S. Rozinova, M. Furijan, J. Jerman, T. Homar, B. Miklavc. — Vstopnice so v prodaji pri blagajni v Soči.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE ROČNE LUTKE — Resljeva 36

Sreda, 28. febr., ob 17. uri: A. Tomasova: »Belobradka«. — Zaključena predstava za tovarno »Saturnus«.

RTV Ljubljana

SPORED ZA SREDO

5.00–8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored); 8.05 Radio simoniti: Pesmi in priredbe obmorskih motivov; 8.20 Radi bi vas zabavali; 8.55 Pisan svet pravljic: a) Margaret Baker: Dve zgodbi; b) Glasbena oddaja za cicibane — Najmlajši pevci mamicam; 10.15 Od tod in ondod; 11.00 Stiri skladbe Marijana Lipovška za violino in klavir; 11.15 Človek in zdravje; 11.25 Beograd — Zagreb — Ljubljana; 12.05 Kvintet bratov Avsenik; 12.15 Radijska kmečka univerza — Ing. Milena Milkovič: Nova dognanja in izkušnje v perutninarstvu; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Od polke do mamba; 13.50 Dalmatinske narodne pesmi; 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — V boj za staro pravdo; 14.35 Simfonični intermezzo; 15.20 Iz beležnice skladatelja Zvonimira Ciglića; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Soferjem na pot; 17.50 Glasbena medigra; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu; 18.10 Igrajo vam veliki zabavni orkestri; 18.45 Ljudski parlament; 19.00 Obvestila; 19.05 Dve skladbi Georgesa Bizeta; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Poljska, sovjetska in češka zabavna glasba; 20.30 Stiristo let klavirske glasbe — 15. oddaja: Ludvig van Beethoven — Ciklus vodi profesor Pavel Šivic; 21.00 Igramo za vas; 22.15 Po svetu jazza — Zlata trobenta; 22.45 Godala v noči; 22.50 Literarni nokturno; 23.05 Plesni zvoki in popevke; 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

19.00 Angleščina za mladino — 43. lekcija; 19.15 Kvintet Jožeta Kampiča; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Nekaj arij in ansamblov iz Rossinijevega Seviljskega brivca; 20.30 Ruski tečaj za začetnike — 42. lekcija; 20.45 Spominu Fredericka Deliusa (Ob stoletnici rojstva); 21.30 Popevke in plesni ritmi; 22.00 do 22.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda II. programa za naslednji dan.

TELEVIZIJA

Oddajniki: Krvavec — kanal 5, Nanos — 6, Kum in Skalnica — 11, Kunigunda, Pohorje, Velenje, Celje — 8:

Ljubljana: 16.00 Mali vrtiljak — zabavna oddaja za otroke; 18.40 »Zbiralec metuljev« — TV film iz serije Jim iz džungle; 19.05 S poti po Galiji III. — poljudna znanost; 19.30 TV obzornik — tudi po oddajniku Sljeme — 9.

Oddajnik: Sljeme — kanal 9: Beograd: 18.00 »En-den-dinus« oddaja za najmlajše. — Zagreb: 18.45 Otroški magazin; 19.00 TV film iz serije Jim iz džungle.

Oddajniki: Krvavec — 5, Sljeme — 9. Nanos — 6, Kum in Skalnica — 11, Kunigunda, Pohorje, Velenje, Celje — 8:

Beograd: 20.00 TV dnevnik; Zagreb: 20.20 TV Helikopter — propagandna oddaja; 20.35 »TV Magazin« — zabavno glasbena oddaja; Beograd: 21.30 LOTO; 22.30 TV dnevnik — druga izdaja.

UPRAVNI ODBOR
Prehodnega mladinskega doma Preddvor
RAZPISUJE DELOVNO MESTO
FINANČNEGA KNJIGOVODJE
Pogoji: srednja izobrazba ali vsaj triletna praksa v samostojnem vodenju finančno-knjigovodskega poslovanja. — Samsko stanovanje in hrana zagotovljena. 1423

Kino

SPORED ZA SREDO

KINO UNION: polj. barv. zgod. CS film KRIŽARJI. Režija Aleksander Ford. Igrata Urzula Modrzynska, Andrzej Szalawski. Brez tednika. — Predstave ob 15, 18 in 21. uri Ob 10. uri matineja šved. filma POUK O LJUBEZNI.

KINO KOMUNA: šved. filmska komedija POUK O LJUBEZNI. Režija Ingmar Bergman. Igrata Eva Dahlberg, Gunnar Björnstrand. Tednik FN 8. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO VIČ: domača filmska kodija CS film POLETJE JE KRIVO VSEMU. Režija Puriša Djordjević. Igrata Mija Aleksić, Olga Nadj. Tednik FN 8. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO SLOGA: ital. barv. CS dok. film KITAJSKI ŽID. Režija Carlo Lizzani. Film prikazuje resnično življenje in znamenitosti današnje Kitajske. Tednik. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO ŠIŠKA: premiera nemškega filma — psihološka drama POSLEDNJI BODO PRVI. Režija Rolf Hansen. Igrata Ulla Jacobsson, Maximilian Schell. Tednik FN 7. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9. do 11. in od 14. ure dalje.

MLADINSKI KINO: italij. film GENERAL ROVERE, ob 15. in 17. uri. Film priporočamo mladini od 12. leta starosti dalje. Dopoldne posebne šolske predstave francoskega dokumentarnega filma v barvah SESTANEK S HUDIČEM.

KINO TRIGLAV, LJUBLJANA: amer. VV film DIVJI VETER. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

KINO »SVOBODA« — DOLGI MOST: jugosl. film KOTA 905-, ob 19. uri.

KINO »SVOBODA«, ŠENTVID: domači film PARTIZANSKE ZGODBE, ob 17 in 19. uri.

KINO ZADOBROVA: ital. film LEPE, TODA SIROMAŠNE, ob 19. uri.

KINO VEVČE: amer. CS film PREHOD ČEZ RENO, ob 20. uri.

KINO »CANKARJEV DOM« — VRHNIKA: ital. film ZALJUBLJENI, ob 20. uri.

KINO DOMŽALE: ruski barvni CS film DEKLIŠKA POMLAD, ob 18 n 20. uri.

KINO MENGEŠ: sovj. barvni film BELI SUŽNJI, ob 19. uri.

KINO SVOBODA — ČRNUČE: sovj. film DRZNI PODVIG, ob 19.30.

KINO DUPLICA — KAMNIK: jugoslov. film PREDSEDNIK CENTERFOR, ob 17. uri.

KINO »DOM« — KAMNIK franc. VV film VELIKI PODGLAVAR, ob 20. uri.

KINO BLED: amer. barv. film BELA DIVJINA, ob 17 in 20. uri.

KINO »SORA« ŠKOFJA LOKA: jugosl. film NASILJE NA TRGU, ob 16 in 20. uri.

KINO RADOVLJICA: češki film VISJI PRINCIP, ob 18 in 20. uri.

KINO »CENTER« — KRANJ: amer. barv. glasbeni CS film SERENADA VELIKE LJUBEZNI (COME PRIMA), ob 16, 18 in 20. uri.

KINO »STORŽIČ« — KRANJ: španski barvni film PRODAJALKA VIJOLIC, ob 10, 16, 18 in 20. uri.

KINO »RADIO« — JESENICE: nem. film TUJA ŽENA, ob 18 in 20. uri.

KINO »PLAVŽ«, JESENICE: ital. barv. CS film DAVID IN GOLIAT, ob 18. in 20. uri.

KINO ŽIROVNICA: nem. film RDEČI KROG.

KINO »KRKA« — N. MESTO: jugoslov. film PARTIZANSKI DOKUMENTI.

KINO »SVOBODA« — VIDEM-KRŠKO: jugoslov. film ABECEDA STRAHU, ob 19.30.

KINO ČRNOMELJ: sovj. film LENINGRAJSKA SIMFONIJA, ob 16.30.

KINO TRBOVLJE — DELAVSKI DOM: češki film ČLOVEK Z DVEMA OBRAZOMA, ob 18 in 20. uri.

KINO SVOBODA TRBOVLJE II: madžar. film LJUBEZEN NA RAZPOTJU, ob 17 in 19. uri.

KINO DELAVSKI DOM — ZAGORJE: ital. film PRIJATELJ GANGSTERJA, ob 17 in 19. uri.

KINO »PARK«, M. SOBOTA: amer. barvni film TOBY TYLER, ob 17.30 in 20. uri.

KINO ROGAŠKA SLATINA: polj. film SKILASTA SREČA, ob 19.30.

KINO SVOBODA, Šempeter v Sav. dolini: zah.-nem. barvni film FRANCISKA, ob 19.30.

KINO »SOČA« — N. GORICA: jugosl. film MIRNO POLETJE, ob 17.30 in 20. uri.

KINO »SOČA« — KOPER: angleški film SOS PACIFIK, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO »ZVEZDA« — IZOLA: franc. film DO ZADNJEGA DIHA, ob 18 in 20. uri.

KOMPAS obvešča

LITIJA — tradicionalno pustovanje, v nedeljo odhod z avtobusi ob 12. uri

KRANJSKA GORA — posebni vlaki za šolsko mladino dne 2. in 3. marca. Prijavite se pravočasno.

PREDAVANJA

SVOBODNA KATEDRA Pravne fakultete bo priredila v četrtek, 1. marca ob 19.30 v predavalnici štev. 51 na Pravni fakulteti predavanje o usmeritvah na II. stopnji študija. Sodelovali bodo predavatelji pravne fakultete, ter strokovnjaki vseh štirih usmeritev.

Odbor II. letnika, vse redne in izredne slušatelje II. letnika in ostale vabimo, da se tega predavanja udeležijo, ker bo na podlagi teh obrazložitev izvedena anketa o usmeritvah. 1420

Stanovanjska skupnost »VAROŠ« — Split — Lenjingradska 1
POTREBUJE
2 visokokvalificirana ali kvalificirana FINOMEHANIKA
specializirana za popravila vseh vrst tehtnic.
Za pojasnila pišite
Sekretariatu skupnosti.
1431

RAZNO

AMD MOSTE, Ljubljana, Ob Ljubljanici 36. — Redni tečaj za voznike-amaterje motornih vozil prične 7. marca 1962. — Cena teoretičnega je 4500 din, ura vožnje 1380 din. Z lastnim vozilom 580 din. Garancijski tečaj 13.000 din. Prijave sprejema društvena pisarna, tel. 32-897 v uradnih urah, v sredo pa tudi popoldne. O 1260

ČE BOLEHATE na želodcu ali jetrih, žolču ali črevesju, če Vas muči zaprtje ali hemoroidi in Vam umetna zdravila ne pomagajo, se posvetujte z zdravnikom in poizkusite zdravljenje z učinkovitim prirodnim sredstvom: rogaškim »DONAT«-vrelcem. — Zahtevajte ga v svoji trgovini, te pa ga dobe v Ljubljani pri »Prehrani« in »Merkatorju«.

DOM NA POLZEVEM vas vabi na prijetno pustovanje, združeno s smučanjem in sankanjem. V soboto ples — maske dobrodošle. Rezervacije na telefon Višnja gora štev. 8. O 2565

Kurja očesa odstrani zanesljivo in brez bolečin
PEDIPLAST *obliž*
Lekarne - Kemofarmacija

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA

Sreda, 28. febr. 1962: lekarna »Melje«, Meljska c. 2

KINO

UNION: jugoslov. film »CARJEVO NOVO OBLACILO«, angl. film »LIGA GENTLEMANOV«.

PARTIZAN: franc.- jugosl. film »OGRADA«.

UDARNIK: mehiški barvni film »PESEM UPORNIKOV«.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

Sreda, 28. febr., ob 19.30: Verdi: NABUCCO. Red sreda in izven.

MALI OGLASI

VSELJIVO 2-sobno, komfortno stanovanje v centru prodam. Ponudbe pod »Stiri«. 2563-6

PRODAM kratno, moderno, zlato zapestnico. Ponudbe pod »75 gr«. 2561-4

DVA ŠTUDENTA iščeta skromno sobo. Ponudba pod »Cena ni važna«. 2560-6

DVA STUDENTA potrebujeta sobo. Ponudbe pod »Po možnosti poseben vhod.«. 2558-6

STUDENT, absolvent išče sobo, približno za 1 leto. Ponudbe pod »GRADBENIK«. 2556-6

ODDAM SOBO s poseb.nim vhodom za par mesecev. Gerbičeva 46. 2557-6

TERIER, lovski, šestmesečni, z rodovnikom, naprodaj. Kunstler, Rozmanova stolpnica od 11. do 12. ure. 2540-4

STANOVANJE in hrano nudim za pomoč v dopoldanskem času. Zglasite se: Pavšič, Ljubljana, Trnovska 29. 2543-6

IŠČEM PRAZNO SOBO s posebnim vhodom. Ponudbe pod »Plačam vnaprej«. 2546-6

IŠČEM GOSPODINJO k 5-članski družini. Ponudbe pod »Takoj«. 2554-1

MOŠKI, zanesljiv, išče opremljeno sobo. Ponudbe poti »Veliko odsoten«. 2220-6

OPRAVLJAM vsakršen avtoprevoz. Telefon 30-370 ali: Straus, Tomšičeva 3.

ŠTUDENT tehnike išče takrsno kotl prazno ali opremljeno sobo. Plača solidno. Ponudbe pod »Stajerc«. 2534-6

GOSPODINJSKO POMOČNICO, izurjeno, sprejmeta zakonca brez otrok. Plača po sposobnosti najvišja. Dvořakova 8-III. levo. 2563-1

•••• *tovarišev* ••••

Zbirko romanov »TOVARIŠEV NN«
lahko naročite:
v podružnicah časopisnega podjetja »DELO«:
Celje, Jesenice, Koper, Kranj, Maribor, Novo mesto, Ptuj in Trbovlje

N N N

Razpisi

TRGOVSKO PODJETJE Petrol v Ljubljani sprejme takoj
stalno honorarno moč
za vzdrževanje počitniškega doma v Piranu.
Ponudbe pošljite na naslov: Petrol, Ljubljana, Cankarjeva 5-II. R 1406

FAKULTETNI SVET Fakultete za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani razpisuje
v oddelku za montanistiko:
mesto rednega fakultetnega učitelja za predmet: »Strojništvo metalurgije«
pogoj: strojni ali metalurški inženir z ustrezno prakso
mesto honorarnega fakultetnega učitelja za predmet: »Kemija silikatov« in »Tehnologija nekovin«
pogoj: inženir kemije ali metalurgije
mesta honorarnih predavateljev, in sicer:
mesto za predmet: »Brikettiranje mineralnih surovin«
pogoj: rudar. inž. s habilitacijo ali doktoratom, po možnosti s prakso
mesto za predmet: »Projektiranje in konstruiranje separacijskih naprav«
pogoj: inž. rudarstva z najmanj 5-letno prakso s tega področja
mesto za predmet: »Tehnologija odvodnjavanja«
pogoj: inženir rudarstva s habilitacijo ali doktoratom, po možnosti s prakso
mesto za predmet: »Hidrogeologija«
pogoj: diplomirani geolog s praktičnimi deli s področja hidrogeologije,
mesta honorarnih asistentov, in sicer:
mesto za predmet: »Brikettiranje mineralnih surovin«
pogoj: inž. rudarstva s prakso s področja mineralnih surovin, z znanjem 2 tujih jezikov
mesto za predmet: »Tehnologija nekovinskih surovin
pogoj: inž. nekovinske smeri, kemije ali metalurgije; zaželena praksa v podjetjih za predelavo nekovin, znanje 2 tujih jezikov
mesto za predmet: »Tehnologija preoblikovanja«
pogoj: inž. metalurgije s prakso in znanjem tujega jezika
mesta tehn. sodelavcev (laborantov, in sicer:
mesto za predmet: »Livarstvo«
pogoj: tehnik metalurške ali kemične stroke
mesto pri katedri za teh. rudarstvo in pri katedri za globinsko vrtanje in dobivanje nafte
pogoj: tehnik rudarske ali strojne stroke,
v oddelku za kemijo na katedri za anorgansko kemijo
mesta rednih fakultetnih učiteljev, in sicer:
mesto za predmet: »Stereokemija«
pogoj: inž. kemije ali dipl. kemik in izpolnjevanje pogojev iz zakona o fakultetah.
mesto za predmet: »Anorganska kemija II«
pogoj: inž. kemije ali dipl. kemik in izpolnjevanje pogojev iz zakona o fakultetah
v matematično-fizikalnem oddelku:
mesto preciznega mehanika za delavnico observatorija. Zaželena večletna praksa s poznavanjem merilnih naprav in veselje do samostojnega konstrukcijskega dela.
Pravilno kolkovane ponudbe z življenjepisom naj prosilci za učiteljska, predavateljska in asistentska mesta vložte v 30 dneh od objave v »Delu«, teh. sodelavci in mehanik pa v 15 dneh v tajništvu fakultete, Tomšičeva 7-I.
Razpis velja do zasedbe del. mest. R 1423

GEODETSKI ZAVOD LRS v Ljubljani, Saranovičeva št. 12 sprejme v službo
STROJEPISKO. Nastop službe 15. III. 1962. Plača po pravilniku. R

TRGOVSKEGA POMOČNIKA za kemično stroko (lahko je izučen v drugi sprejmemo. Ponudbe pod »Ljubljana«. R 2562

PODJETJE »Agrostroj« — Ljubljana, Draga 41, sprejme v takojšnjo zaposlitev ali po dogovoru
KVALIFICIRANO KUHARICO IN VEČ SAMOSTOJNIH MEHANIKOV. R 1429

KOMISIJA ZA USLUŽBENSKE zadeve ObLO Logatec razpisuje delovno mesto:

1. **SEFA** odseka za splošne in notranje zadeve.

Pogoj: visoka strokovna izobrazba in 5 let zaposlitve.

Pravilno kolkovane ponudbe z življenjepisom in podatki o izobrazbi ter strokovni praksi vložite pri ObLO Logatec.
Rok prijav: 8. marec 1962.

2. **REFERENTA** za gozdarstvo **in gozd. inšpekcijo.** — Pogoj: gozdarska fakulteta in 5 let zaposlitve ali gozdarska srednja šola in 10 let zaposlitve.
Rok prijav: 8. marec 1962. R 1422

ZANIMIVO SODELOVANJE nudi znanstvena ustanova zunanjim sodelavcem pri anketi o učinkih množičnih komunikacijskih sredstev. Opozarjamo Vas na naslednji
RAZPIS:
Inštitut za sociologijo Univerze v Ljubljani, Trg revolucije 1, razpisuje honorarno zaposlitev za izpraševalce (anketarje). Potrebno je več anketarjev za delo pri raziskavah na terenu. Pogoji so naslednji:

1. starost od 24 — 60 let;
2. izobrazba — dokončana srednja ali srednja strokovna šola;
3. honorar po pogodbi, glede na količino dela.

Prijave naj vsebujejo:
1. ime in priimek,
2. izobrazbo,
3. kraj in občino stalnega bivališča,
4. točen naslov z eventualno telefonsko številko in navedbo eventualne stalne zaposlitve.

Prijave pošljite Inštitutu za sociologijo v Ljubljani, Trg revolucije 1, vodstvu mreže anketarjev. R 1421

TOVARNA KOVANEGA ORODJA ZREČE
razpisuje prosto delovno mesto za
ŠEFA gospodarsko računskega sektorja
Potrebna strokovna izobrazba: višja ekonomska šolska izobrazba in 5 let prakse ali srednja ekonomska šola in 8 let prakse.
Pismene ponudbe z življenjepisom sprejema sekretariat podjetja do 20. marca 1962.
1432

LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD FNRJ — ZAGREB — JURIŠIČEVA ULICA ŠTEV. 3-II —
POTREBUJE
poslovne agente in mestne poverjenike
za prodajo enciklopedičnih in ostalih izdaj zavoda na vsem področju FLRJ
ZASLUŽEK V OBLIKI PROVIZIJE OD ZAKLJUČENIH POSLOV.
V PONUDBAH NAVEDITE ŽIVLJENJEPISNE PODATKE IN PODATKE O DOSEDANJEM DELU TER PRILOŽITE PRIPOROČILA. 1430

UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA IZVOZNEGA PODJETJA SLOVENIJA VINO LJUBLJANA
sporočata, da je dne 26. februarja 1962 nenadoma premenil
IVAN HUDOLIN
KLETARSKI DELAVEC
Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 28. februarja, ob 16.30 iz Janezove mrliške vežice na Žalah.
Zvestega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.
SLOVENIJA VINO — LJUBLJANA

Dotrpel je naš oče, stari oče
RUDOLF LESKOŠEK
Na zadnji poti ga bomo spremili v sredo, 28. februarja 1962 ob 16. uri na mestno pokopališče v Celju.
Žalujoči: **hčerke Malči z Vladom, Majda, Vida in Heda z družinami, vnuki ter ostalo sorodstvo.**
Celje, Ljubljana, Reka, Graz, 26. februarja 1962.

Nepričakovano nas je zapustil v 57. letu starosti naš ljubi mož, oči, stari ata, brat, stric, tast, svak
LEOPOLD KAMPIJUT
železniški komercialist v pokoju
Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 1. marca 1962, ob 16. uri iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah.
Žalujoči: **žena Fani, hčere Mara, por. Djuraki, Boža, por. Padovan, Milka, por. Petač, sin Polde z ženo Slavko, sin Zdravko in Ivanka, zetje Feri, Jože, Zvone, vnuki in vnukinje, brata Aleksander in Mirko, sestre Eleonora in Malka ter družine Kampijut, Dekar, Vegelj in Korenčan.**
Ljubljana, Novo mesto, Mozirje, Bučeslovci, dne 27. februarja 1962.

»ISKRA«
Koordinacijski center — KRANJ
RAZPISUJE NASLEDNJA PROSTA DELOVNA MESTA V
ODDELKU ZA KAPITALNO IZGRADNJO — Ljubljana, Tržaška 2:

1. **TEHNOLOGE PROJEKTANTE — inženirji in tehniki**
2. **REFERENTE za strojno opremo**
3. **REFERENTE za elektro opremo**
4. **GRADBENEGA TEHNIKA**
5. **TEHNIČNE RISARJE**

Za navedena delovna mesta se zahteva naslednja izobrazba:
pod 1.: inženir strojne ali elektro stroke s petletno prakso v proizvodnji, pripravi dela, konstrukciji in slično v elektro- ali finomehanični industriji;
pod 2.: strojni tehnik ali mojster z večletno prakso, z dobrim poznavanjem obdelovalnih strojev in ostale strojne opreme, ter znanjem nemškega jezika vsaj pasivno;
pod 3.: elektrotehnik ali mojster šibkega toka z večletno prakso, z dobrim poznavanjem elektro opreme, posebno merilnih instrumentov ter vsaj pasivnega znanja nemščine;
pod 4.: višji gradbeni tehnik z desetletno prakso v projektiranju in nadzorovanju gradbenih del, z registriranim pooblastilom za projektiranje in nadzorstvo;
pod 5.: vsaj triletna praksa kot tehnični risar.

PISMENE PRIJAVE SPREJEMAMO DO VKLJUČNO 3. MARCA 1962. — OSTALO PO DOGOVORU. 1424

HIDRAVLIČNE ZAVORE ZA VOZILA „TAM" ČISTILCE OLJA PRIKLJUČNE CEVI
PROIZVAJA - Trudbenik - DOBOJ TEL. 16

ČE SE ŠE NISTE ODLOČILI, SE ODLOČITE SEDAJ! PREMISLITE, ČE JE VAŠ KOLEKTIV NAROČIL ZADOSTNO ŠTEVILO IZVODOV LISTA
Ekonomska politika

PODJETJE
COMMERCE ZASTOPSTVO INOZEMSKIH TVRDK
LJUBLJANA
SE JE PRESELILO
V NOVE POSLOVNE PROSTORE
NA TITOVI ŠTEVILKA 3
(PALACA KONZORCIJA)

TELEFONI:

DIREKTOR — TAJNICA	32–024
FINANČNI ODDELEK	22–328
EKONOMSKO-PRAVNI BIRO	30–403
KEMIČNI ODDELEK I.	30–856
KEMIČNI ODDELEK II.	30–322
KEMIČNI ODDELEK III.	32–067
TEKSTILNI ODDELEK	21–485
STROJNO-TEHNIČNI ODD.	22–784 in 20-703
BIROTEHNIČNI ODDELEK	21–512
KONSIGNACIJE	21–537

1426

Morton Thompson: NE KOT TUJEC 192

Ko je tako premišljeval o Lucasu, se je spomnil tudi razloga, zaradi katerega si je moral poiskati pomočnika. Spomnil se je svojih težav. Precej natanko je vedel, kaj je narobe. Precej trdno je bil prepričan, da ima razširjeno aorto. Za to ni imel nobenega neposrednega dokaza. Nekega dne se bo moral mimogrede oglasiti v prestolnici pri dr. Snowu in se prepričati, če ni morebiti le kaj drugega. Upanja sicer ni dosti, a za vsak primer...

Nobenega dvoma ni o tem, kako je dobil razširjeno aorto.

Nobenega dvoma ni, da Lucas ve, za kaj gre.

Nobenega dvoma ni, da tudi Castle ve.

Bilo mu je žal, da vedo.

Ugibal je, kaj neki si mislijo ob tem.

Ugibal je, koliko časa mu je še preostalo. Natanko bi rad vedel, koliko življenja ima še pred seboj.

Precej udobno se je zavedal, da ima še dovolj časa, da opusti svoje delo in ga izroči drugemu, da odide v Avstralijo, začne loviti in da poboža še marsikatero čudovito, gladko puško. Potem pa se mu je predstava o prihodnosti meglila, postajala nejasna, neznana in prav nič vznemirljiva.

Ko je pomislil na svoje premoženje, ga je za hip prevzelo navdušenje. On, ki je bil nekoč samo navaden kmečki fant, je zbaj bogat. Bogat je in cene delnic dan za dnem naraščajo, sleherni novi val ga nosi bliže avstralski obali, bliže odhodu, bliže nepreklicnemu koncu garanja in možnosti, da prične raziskovati svet ter vse tiste razburljive reči, ki jih skriva v svojih daljavah.

In tale fant, tale Lucas, ta prijetni mož, ki mu je vsak dan bolj pri srcu, ta je povzročil, da mu je zdaj vse to še dosti laže, kajti brez njega bi moral opustiti delo že danes, že ta hip, ko delnice še niso dozorele. Tisoč dolarjev na mesec. Tisoč dolarjev — do smrti. In zdaj je to že zelo blizu.

Lucasu bi rad dal ustaljeno prakso. Samo to. Dal bi mu ordinacijo, hišo — skratka vse. Pograval se je s to mislijo, si predstavljal, kako ga bo pogledal, in užival v tem.

Tako ali drugače, to bo zanj najbolje. Zdaj se še ne zaveda, kaj pomeni denar. Ne ve, kako dragocen je. Ne ve dosti o tem, kako je treba ravnati z njim — tega se mora še naučiti. V svoji orožarni še nima tistega, kar je morda najvažnejše — znanja, ki bi mu povedalo, kako je treba sklepati kompromise. To bo hudo potreboval. Sčasoma bo že spoznal, za kaj gre, a ne tako zlahka, kakor drugi ljudje; najprej ga bo moralo kaj udariti, kaj podreti. Proti kompromisu se bo najbrž upiral vse žive dni. In vendar se bo moral naučiti. To bo potreboval.

Dr. Runkleman je odkimal in zagledal pred seboj kavo, ki je bila že skoraj povsem mrzla. Tista zadeva v Okrožni. Pri umirajočem starcu ti ostane vso noč, čeprav je popolnoma jasno, da bo vendarle nato umrl.. Kako divji boj proti nepremagljivemu. Kako čudovita bitka — pa izgubljena. Vse moči samo potratene. Črno-belo pojmovanje — Snider je črn, to je črno, ono je črno, ves svet je samo črn in bel. Pa bi zares lahko bil, a to bo moral šele spoznati. Sicer pa je tako vseeno.

S tako zaletavostjo nikogar ne pozdraviš.
Z njo niti ne obogatiš niti ne obubožaš.
In če to veš, razumeš kompromis.
Če le trdiš, da veš, ga ne razumeš.
Le tedaj ga razumeš, če — zares veš.

Svet ni bolnišnica. Tudi učbenik ni. Svet je tak, kakršen je. In to bo Lucasa počasi obrusilo. Pozabil bo na medicino, kakor si jo predstavlja zdaj: spremenila se mu bo v način življenja. Privadil se ji bo, opravljal jo bo mimogrede in zanesljivo, kakor vse življenjske dejavnosti. Tedaj se mu bodo odprle oči, zagledal bo tudi svojo ženo, ki mu je zdaj samo nekakšna predstava, nekakšen predmet. Tu in tam si bo znal privoščiti tudi malo zabave, morda si bo dovolil celo kakšne sanje ali kakega konjička, kakor je ta njegov lov v Avstraliji in tedaj se bo hranil za tisti čas. Hranil bo sebe in svojo ženo. Potem bo našel v življenju nekakšen cilj, nekakšno zasluženo nagrado. Tedaj se mu bo življenje spremenilo v lahak in prijeten jarem, v par udobnih čevljev. Srečen bo in zdelo se mu bo, da je vredno živeti.

To je nagrada, ki ti jo nudi medicina.

To namreč, da spoznaš stvari, kakršne so v resnici. Vidiš jih jasno in razločno.

In potem se jih lotiš in skušaš iztisniti iz njih čim več.

Ko odideš, ne bo za teboj nihče posebno bridko jokal. Če boš dobil, česar si želiš, se ne bo nihče posebno veselil zaradi tega. Nihče te ne bo kdo ve kako pogrešal. Ti pa se boš lahko smejal. In prav vseeno ti bo.

Zavzdihnil je. Pogledal je na uro. Naglo je vstal. Odšel je od doma in se odpravil v ordinacijo. Začel se je nov dan.

Nekje drugje v Greenvillu se je Harriet Lang naglo odločila in pripravljala za delo. Vedela je, da se ji spričo obraza, postave in vsega ostalega ni treba kaj dosti lepotičiti. Naloge, ki so jo čakale, je poznala tako dobro, da ni premišljevala o njih. Dan bo tak kakor vsi drugi in jo bo ponesel spet za korak bliže hipu, ko bo imela lastni atelje, iz katerega bo lil nenehen tok novih zamisli, ki bodo nastajale pod njenim nenehnim in vsevednim nadzorstvom. Prinašale ji bodo bogastvo, le-to pa ponižnost, neskončno občudovanje in priznanje.

Nestrpno je pomislila, kako dolgočasno je življenje v Greenvillu. Spomnila se je Lucasa. Pričela je premišljevati, kakšno bo njuno prihodnje srečanje. Stresla se je, vstala in se odpravila delat.

Dr. Castle je vstal in začutil, kako ga je usekala v srce ostra bolečina. Naglo je posegel po dveh tabletah, ki ju je imel pripravljeni na nočni omarici, nato pa spet legel in čakal, da bosta pričeli delovati. Vedel je, da ga zdaj držijo pri življenju samo še te tablete in da bi brez njih umrl zanesljivo in naglo. Spomnil se je srca dr. Runklemana, že dolgo je vedel, kaj je narobe z njim, a zdaj, ko je vedel, da je tudi Lucas ugotovil isto, mu je bilo bolje. Ugibal je, ali se Lucas kaj sprašuje, kaj neki je že povzročilo, da se je aorta dr. Runklemana razširila in ga tako obsodila na tisto, kar ga čaka v prihodnosti.

Lucas bo že vedel. Ta fant veliko ve. Dosti več ve kakor katerikoli zdravnik njegovih let, kar jih pozna dr. Castle. Presenetljivo pozna medicino. On in dr. Runkleman sta že nekajkrat občudovala zakladnico njegovega znanja. Toda Runkleman pravzaprav ne ve, koliko ga je. Tudi tega ne ve, čemu se je naučil vsega tega. Runkleman meni, da se bo to počasi obrabilo. Runkleman misli, da je Lucas običajen mladenič, ki je prišel iz šole še ves svež in navdušen in si zdaj želi, da bi bilo vse popolno in natančno tako, kakor so mu pripovedovali na univerzi. Runkleman je dober človek. In vsa sreča, da je prišel Lucas k njemu. Kajti Runkleman je prijazen. Morda se ne bo nikoli zavedel, za kaj pravzaprav gre, a prijazen je vendarle. In Lucas se lahko od njega marsikaj nauči. Runkleman nekaj zares obvlada: kirurgijo. Začenja in že zaključuje. Uren je. Nikakršnih zapletljajev, nobenih premorov, nobene neodločnosti. Razen tega pa ve tisto, kar ve skoraj sleherni zdravnik njegove starosti. Temu se pač ne more nihče izogniti. Celo topi Snider, celo ta te kdaj proseneti. Mladi poznajo pravila. Stari pa poznajo izjeme.

VRTIMO GLOBUS

PARMA — Deseti mednarodni festival univerzitetnih gledališč bo letos v Parmi od 7. do 14. aprila.

●

CORTINA D'AMPEZZO — V soboto se je začel, do 3. marca bo trajal v Cortini d'Ampezzo natečaj športne kinematografije.

●

LONDON — Veliko Britanijo bo zastopal na bližnjem festivalu v Cannesu film »The innocents« z Deborah Kerr, s Petrom Wyngardom in z Michaelom Redgravom v glavnih vlogah.

●

FRANKFURT — Zaradi nedavnih katastrofalnih poplav, ki so zahtevale v severnih pokrajinah več sto smrtnih žrtev in napravile veliko gospodarsko škodo, so v 12 zahodnonemških mestih odpovedali tradicionalne karnevalske sprevode in prireditve.

●

NEW YORK — Poslovni bilten, ki izhaja v New Yorku, je objavil novico, da se namerava italijanska avtomobilska tovarna »Fiat« združiti s francoskima tovarnama »Citroën« in »Simca«.

●

BUDIMPEŠTA — Nad 220.000 prebivalcev Budimpešte je v nekaj dneh zbolelo za gripo. Zdravniki so ugotovili okoli 4000 hujših primerov s komplikacijami. Epidemijo tako imenovane azijske gripe je povzročil virus A-2; bolezen se začne z naglim zviševanjem temperature, s pomanjkanjem teka in s splošnim slabljenjem organizma. Gripa, zaradi katere je izostalo iz šole 12 odstotkov budimpeških otrok, se je razširila tudi na območje Pecsi in Debreczina.

●

NEW YORK — Arhivarji na sedežu OZN — stalno ali priložnostno jih dela 980 — so lani uničili 3,2 milijona spisov in zastarele korespondence. Tako imenovane stranske spise hranijo na sedežu OZN pet, glavne spise petdeset let, za pogodbe in listine svetovnega pomena pa ni določeno, kako morajo ostati v arhivu.

●

LOS ANGELES — Prvi letošnji komet »Harrington Abell«, ki je viden vsakih n let, je zasledil amaterski astronom iz Los Angelesa. Repatica, ki jo je mogoče videti le z močnim teleskopom, se bo 9. marca najbolj približala Soncu. Harvardski observatorij kot kontrolna postaja za astronomske informacije na zahodni polobli je potrdil amaterjeve podatke.

●

ALICANTE — Starejša vdova je vrsto let prodajala pecivo v utij pred neko šolo v Alicantu (Španija). Ko zaradi bolezni ni mogla v prodajalno, je uvedla samopostrežbo: otroci so si sami jemali pecivo in puščali denar v škatlici. Poskus je uspel na vsej črti: vdova je našla ne le potrebni denar, temveč celo nekaj »napitnine«.

●

KATMANDU — Francoski alpinist Lionel Terray je prispel v Katmandu kot sprednja straža odprave, ki se bo skušala povzpeti na himalajski vrh Janu.

Švedska mladina v zrcalu ankete

Vsi so poznali le velikega športnika svoje dežele

Stockholmski list »Svenska Dagbladet« je objavil podatke, ki jih je posredovala anketa med 106 mladinkami in mladinci (14—16 let) v eni izmed šol švedskega glavnega mesta. Anketiranci naj bi uganili imena in funkcije 30 tujih in domačih politikov, pisateljev, umetnikov in športnikov ter razvozlali pet kratic.

Večina anketirancev je pravilno opisala polovico imen. Le vsak deseti je razvozlal kratice (med drugim NATO in OEC), samo enega človeka so poznali vsi: švedskega športnika Dana Vaerena, med tujimi politiki in državniki pa jih je največ vedelo za predsednika Kennedyja. Izmed filmskih umetnikov so skoraj vsi poznali Ingrid Bergman, medtem ko uživa Ingmar Bergman precej manjši sloves; eden izmed anketirancev je zapisal o njem, da izdeluje »grozne filme«.

Dvanajst med skupno 106 dijaki — vsi so se rodili v prvih povojnih letih — ni vedelo, kdo je Hitler. Zanje je druga svetovna vojna nekaj, kar sodi v daljno preteklost. Göringa so mnogi proglasili za danskega ministrskega predsednika, Mussolinija je pravilno označila tretjina dijakov, po mnenju drugih pa je bil operni skladatelj ali avtomobilski dirkač.

Celo o Winstonu Churchillu so nekateri trdili, da je ameriški predsednik, večina pa ga je označila za zunanjega ministra. Neki dijak je zapisal: »To je tisti, ki kar naprej kadi cigaro.«

Zamenjavali so Adenauerja in Eisenhowerja, eden izmed dijakov je Adenauerja označil kot »bivšega predsednika kölnske občine« (kar je bilo nekoč res).

Najmanj so vedeli o Katonu iz klasičnega Rima. Nekateri so bili mnenja, da je to kratica, podobna NATO, drugi pa so ga proglasili za »srbskega nacionalnega pesnika« ali za »predsednika turške države.«

Film o zavarovalnici Lloyd

Družba ABP je posnela dokumentarni film o zgodovini slovite londonske zavarovalnice Lloyd. Zgodba pripoveduje o začetkih v gostilni ob Towerski cesti v 18. stoletju in se končuje s podatkom o sedanjem dohodku 300 milijonov funtov na leto pri zavarovalnih pogodbah, sklenjenih na vseh koncih sveta. Dva primera posebej opisuje dokumentarni film: pogajanja o zavarovanju nekega mostu v Avstraliji in sklenitev zavarovalne pogodbe za jadrnico, kupljeno na razstavi sredstev za plovbo. Ta primera ponazarjata zavarovalni postopek in jamstvo Velike Britanije za sklenjenje pogodbe.

Anketa o londonskem prometu

Okoli 50.000 Londončanov je te dni odgovorilo na vprašanja: Kako prihajate na delovno mesto? Kaj bi po vašem mnenju najučinkoviteje odpravilo pogoste zastoje na najprometnejših cestah glavnega mesta?« Anketa, ki ji minister za promet Marples pripisuje velik pomen, bo trajala deset mesecev, razpisali pa so jo z namenom, da bi dobili kar najboljše napotke za planiranje bodočih prometnih žil in prehodov na londonskih ulicah. »Če javnost ne bo sodelovala,« je rekel prometni minister, »bo zaman naš trud in tudi sredstva za izvedbo zamislij, ki bo stala v celoti 425.000 funtov.«

Za 50-letnico državnosti Arizone, bogate dežele (rude, kmetijstvo) v jugozahodnem delu ZDA, je izdala ameriška poštna uprava spominsko znamko. — Na sliki cvetoči kaktus v mesečini.

V kleti 40 kg heroina

V New Yorku so prišli na sled novi skupini tihotapcev mamil

Doslej največji udarec po tihotapcih mamil je uspel newyorški policiji, ki je na enem mestu zaplenila 40 kg heroina, vrednega na črni borzi okoli 20 milijonov dolarjev. Inšpektor oddelka za narkotike Carey je dejal, da je heroin pripeljala v New York neka francoska ladja. Ta zaplemba je nadaljnje dejanje v razkrivanju tihotapskih kupčij z mamili, v katere je zapleten Jacques Angelvin, bivši sodelavec francoskega radia in televizije.

Heroin so našli pri Antoniu Fuci, ki so ga sredi januarja zaprli skupaj z Angelvinom, s Francozom Scaglio in z dvema sinovoma. Takrat so odkrili enajst kilogramov heroina. Takole se je zgodilo:

Osemnajstega januarja so v New Yorku aretirali Angelvina, istega dne pa so v Brooklynu prijeli Antonia Fuco in njegova sinova ter Francoza Scaglio. Na Fucovem domu so našli 10 kg heroina. Angelvina so obtožili kot glavnega krivca, zato so za izpustitev zahtevali kavcijo 100.000 dolarjev. Še tisti dan so njegov avto odpeljali na policijsko postajo, kjer so ga strokovnjaki natančno pregledali. Našli so pet skrivališč, v vsako izmed njih bi bilo mogoče spraviti 10 kg heroina; v njih so odkrili sledove tega mamila.

Prejšnji petek so Antonia Fuco, ki je po poklicu razkladalec v enem newyorških pristanišč, izpustili proti kavciji 25.000 dolarjev, vendar ga je policija stalno sledila. V soboto zvečer je Antonio Fuca stopil iz svojega skromnega stanovanja v Bronxu — tam živi z ženo in s sinovoma — ter se odpravil v kleti. Trije detektivi so ga presenetili v trenutku, ko je jemal iz skrinje kovček z desetimi kilogrami heroina. V isti skrinji so našli detektivi še dva kovčka, v vsakem izmed njiju pa po 15 kg tega mamila.

Antonio se je srdito branil; enega izmed detektivov so morali s hudimi poškodbami prepeljati v bolnišnico. — V kratkem se bo začela razprava proti Angelvinu, ki je še vedno v newyorških zaporih, in proti njegovim sodelavcem pri tihotapstvu z mamili.

Angleški turisti in Grčija

Londonski »Observer« je razpisal anketo med tistimi bralci, ki se navdušujejo za dopust v tujini. V odgovorih na vprašanje »Kje ste bili v letu 1961?« je bila Grčija na osmem mestu. Naslednje vprašanje: »Kam boste šli na dopust letos?« Grčija se je premaknila na peto mesto. In zadnje vprašanje: »Potovanje v katero deželo bi smatrali za uresničenje svojih sanj?« To pot je bila Grčija prva.

Zlato na živilskem trgu

Na ulicah Léopoldvilla v Kongu so dlje časa prodajali zlato pod roko, v nekaterih primerih pa so z njim mešetarili tudi branjevci na živilskem trgu. Policija je prijela 40 ljudi. Kaže, da je skupina tihotapcev več mesecev skrivaj izkoriščala bogata zlata polja na področju Iturija v Vzhodni pokrajini. Nakopano zlato so prodajali v Léopoldvillu, tihotapili pa so ga tudi izven kongoških meja.

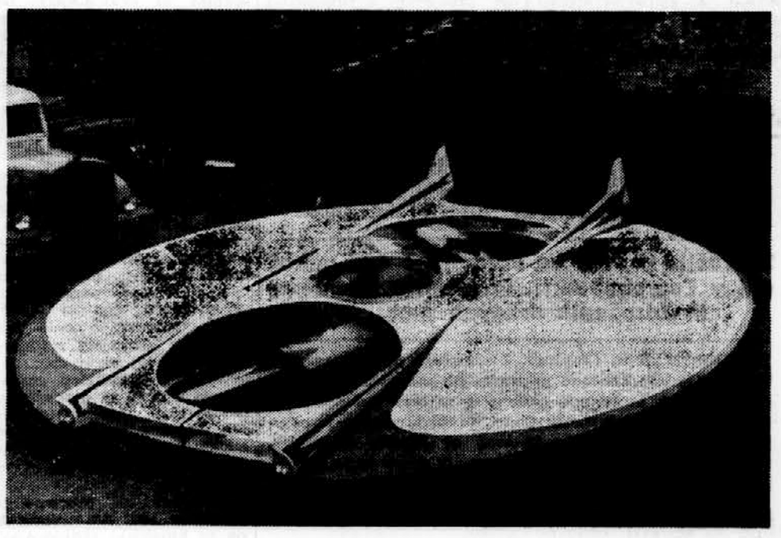

Prvi francoski »leteči krožnik«, ki vzleta kot navadno letalo in kot helikopter, je izdelal Jean Grimaldi iz Morteauxa v Normandiji. Novo letalo ima 7 m premera ter po dva vodoravna in navpična vijaka, ki jih ženeta motorja, katerih vsak ima 28 KM. Konstruktor pravi, da zmore njegov leteči krožnik 150—180 km na uro. Foto AP

Modni časopis za slepe

Združenje francoskih slepih je začelo izdajati revijo, ki prinaša modo, nasvete za ureditev stanovanja in gospodinjske napotke prav kot vsaka druga ženska revija, le s to razliko, da je vse v Braillovi pisavi.

Pariške spletke 50

Tudi spalnica je bila prazna. Prazna je bila tudi kopalnica in omare. Vrnil sem se v dnevno sobo in se ozrl naokoli. Nič. Kaj naj bi bilo ostalo? Čemu naj bi Pindar pustil kaj za seboj — ali Brandeli? Prav nič nisem dvomil, da sta bila ta dva tukaj. Pindar jo je pretepal, preden jo je ubil — nasilno in pokvarjeno dejanje seksualnega psihopata. Tudi o tem nisem dvomil. Pretepal jo je, Brandeli pa je premetaval stvari po stanovanju in iskal — kaj? Dokaz, da je sodelovala s policijo? Toda ta dokaz so vendar imeli, sicer je ne bi ubili.

O tem nisem do konca razmislil. Ugasnil sem luč v dnevni sobi, stopil k oknu in pogledal navzdol. Avto je stal ob pločniku. Kakih šest ljudi se je nagnetlo v prostoru med avtom in hišo. Drugi so prihajali na to mesto. Dva orožnika sta na vso moč drvela na kolesih okrog vogala. In Judy? Samo temna gmota na pločniku. Stopil sem nazaj v sobo in jo začel urejati. Delal sem naglo. Pobral sem vse papirje in postavil pohištvo na pravo mesto. Potem sem šel v spalnico, spravil stvari nazaj v predale in jih zaprl.

Zaklenil sem stanovanje in se začel spuščati po stopnicah. Nobenega tekanja več. Nobene panike, čeprav se mi je v glavi neznansko vrtelo. V meni je rasla in se penila jeza, toda to je bila mirna jeza, podobna nekakšni blaznosti. Vse skupaj je dobilo drugačno obliko — DICA in moja služba pri njih in zločinsko podzemlje, proti kateremu sva se borila. Zlo, ki so ga razširili, in njihovi usodni cilji niso bili nič več nejasni in neotipljivi. Zdaj je postala zadeva osebna in resnična, nekaj, kar sem lahko čutil in okusil. Nekaj, kar sem lahko udaril nazaj, proti čemur sem se lahko bojeval po njihovih pravilih. Hoteli so ubijati. Prav.

Na stopnišču so se prižgale luči in dvigalo se je začelo dvigati. Skril sem se v vežo, dokler ni šlo mimo, potem pa nadaljeval svojo pot. Ustavil sem se pri vežnih vratih in se ozrl po dvorišču. Vrata na ulico so bila odprta in tam je stalo več ljudi, ki so se pogovarjali s hišnico. V kotu na dvorišču je bila mehanična delavnica za popravilo avtomobilov. Dvojna vrata so bila odprta in luči so bile prižgane. Možakar v zamaščenem pajacu je stal pri vratih in gledal proti meni. Napotil sem se proti njemu. Vprašal me je nekaj po francosko in jaz sem mu s težavo pojasnil, da je neka ženska padla z okna. Za njim sem ugledal rampo, ki je držala iz delavnice na bližnjo ulico. Ta je ležala više kot trg. Želel sem mu lahko noč in se napotil proti rampi. Nekaj je zavpil za menoj, toda jaz se nisem ustavil. Na koncu rampe so bila vrata z zapahom. Odrinil sem ga, naglo smuknil na pločnik in zaprl vrata. Pohitel sem po ozki ulici, zavil okrog prvega vogala in prišel na drugo stran otoka. Zagledal sem most, oddaljen kakšen blok, in pospešil stopinje, prekoračil most na desni breg, šel po nabrežju in našel krčmo. Stopil sem vanjo in telefoniral. Poklical sem številko Invalides. Oglasil se je moški.

»125 stanovanje Judy Deprez,« sem dejal in nato odložil slušalko.

Poklical sem številko Kleber in dobil žensko k telefonu.

»Katera številka?«

»Ni važno. Poslušajte.«

»Entendu.«

Deloma se mi je že izoblikoval v glavi bojni načrt. Bil je še nepopoln, toda nekatere točke so bile jasne. »Napravite iz Judy samomor,« sem dejal. »Nobenega povračila. Sam bom opravil z Gratzem. Ženeva.«

Stopal sem po nabrežju kako miljo in si podrobneje izdelal del načrta, ne da bi se dokončno odločil. Zadeva ni bila tako preprosta. Nikakor nisem mogel vnaprej vedeti, kaj bom moral ukrepati, toda če bi se lotil vsake težave z zadostno logiko in odločnostjo, se mi bo posrečilo zadovoljivo improvizirati. No, zdaj sem vsaj postal odločen.

Prekoračil sem Seino in se vrnil v svoje stanovanje. Na tem koncu Boulevarda Raspail je bilo mnogo ljudi. Ljudje, ki so postajali po vežah in so bili videti zaskrbljeni, ali pa ljudje, ki so stopali nekaj metrov odločno, potem pa se nenadoma ustavili in se zagledali v izložbe. Tudi precej avtomobilov je bilo tam parkiranih. Pač pa nisem videl nobenega radijskega avtomobila DICA. Kaj zato? Šel sem skozi dvorišče. V vratarski loži je kot po navadi gorela luč, videl pa nisem nikogar. Popeljal sem se z dvigalom in izstopil na vrhu. Odprl sem vrata. Odprl sem jih kot po navadi s svojim ključem. Prižgal sem luč na hodniku. Nič nenavadnega nisem opazil. Stopil sem v dnevno sobo. Tam pa je bil položaj nekoliko bolj nenavaden. Čakala me je družba.

Dva gospoda z mišičastimi rokami sta me zgrabila, ko sem stopil skozi vrata v dnevno sobo. Prav nič se nista šalila. Vneto sta mi zvila roke na hrbtu, da me je zabolelo, in me peljala do ljubezenskega kotička, kjer sta me posadila na kavč. V obraz ju nisem utegnil natanko pogledati, toda oba sta bila obuta v skrbno negovane čevlje.

Z drobnimi kristali v orkansko oko

Poskusi kažejo, da bo vrtinčaste viharje mogoče odvračati od ogroženih področij

Piloti floridskega letališča so bili pripravljeni: ocukar je vremenoslovni satelit »Tiros-3« mnogo pred vremenoslovnimi postajami na zemeljski površini opozoril na področje izredno nizkega zračnega pritiska, okoli katerega se po navadi zasnuje vrtinčasti vihar, so vsak trenutek pričakovali znamenje za začetek akcije. Pod nadzorstvom tehnikov, vremenoslovcev in letalskih strokovnjakov naj bi se staro streljanje v oblake uveljavilo v tehnično izpopolnjeni in ustrezno učinkovitejši inačici.

Motorji so se ogrevali po nepotrebnem: orkan, ki so mu vremenoslovci kasneje dali ime »Esther« — v določenih letnih časih redno ponavljajoči se vrtinčasti vihar ji zlasti na karibskem območju imajo imena — je divjal sicer tesno vzdolž obale, vendar so morali opustiti misel na akcijo, ki so jo skrbno pripravljali več mesecev.

Pred tremi leti so prvič skušali poseči v vrtincasti vihar s srebrnim jodidom. Ugotovili so: zaradi »metalskih injekcij srebrnega jodida« se je že dokaj močni vihar razklal na dvoje. Medtem ko je prvi del zavil na redko naseljeno področje, kjer je napravil sorazmerno majhno škodo, je drugi močno spremenil smer in opustošil več pokrajin v državi Georgia.

Neuspeh pa ni vzel poguma vremenoslovcem ter fizikom in kemikom kot njihovim zaveznikom. Po preudarku so se odločili ponoviti poskus, vendar s to razliko, da so sklenili uporabiti vsa razpoložljiva sredstva: na newyorški univerzi so se začele raziskave, ki naj bi v treh letih pripravile znanstvene pogoje za odstranitev vrtinčastih viharjev od sicer ogroženih področij; hkrati pripravljajo v Bostonu izstrelek, katerega eksplozija bo razpršila v »orkanskem očesu« (središču viharja) drobcene kristale srebrnega jodida, ki bi orkanu odvzel vlago, ga spremenil v vetrc in ga usmeril na morje.

Vsklajeno s temi načrti, vendar neodvisno od njih bodo nadalje izpopolnjevali vremenoslovne raziskave z umetnimi sateliti. Če bodo imeli zanesljive napovedi, bodo lahko orkane »obdelovali« že na začetni razvojni stopnji, tako da bodo uporabili srebrni jodid šele potem, ko bodo natančno poznali smer, hitrost in jakost določenega viharja.

Barvna televizija namesto reklamnih lepakov?

Če se bo uresničila zamisel angleškega risarja Abrama Gama, se bodo zidni lepaki v dogledni prihodnosti umaknili televizijski reklami, in sicer v tem smislu, da bodo zavodi za reklamo pritrdili na zidovih, namenjenih za stalno reklamo, zaslone iz umetnih snovi, ter nanje v določenih časovnih presledkih po sistemu zaprte televizije projecirali večbarvne reklamne posnetke. Zamisel, ki jo je razložil v predavanju »Plakat v sodobni reklami«, je Game utemeljil s tem, da je v mestih čedalje manj primernih zidov ga lepake, po televizijskem prenosu iz reklamne centrale pa bi se na površini, ki jo zdaj zavzema en sam lepak, lahko zvrstilo tudi več sto reklam dnevno.

Detektor za okvare v kablih

Električno napravo, ki ugotavlja okvare na podvodnih kablih hitreje in natančneje, kot je bilo mogoče doslej, so izdelali tehnični strokovnjaki britanske pošte. »Ugotavljavec okvar« se je že obnesel pri pregledu kabla, ki ga polagajo po svetovnih morjih, tako da bodo medsebojno povezane vse dežele Britanske skupnosti. Naprava pošilja po kablu posebne preizkusne signale s hitrostjo do 160.000 km v sekundi. Morebitne napake zaznamuje katodna elektronka na ladji. Mesto okvare ugotavlja instrument s kremenčevim kristalom, ki lokalizira napako do 70 m natančno, kar znatno zniža reparaturne stroške. Novost se bo uveljavila pri pregledovanju kablov na kopnem in v ustrezni industriji.

Sledovi dinozavrovih nog

V nekem angleškem kamnolomu so našli odtise stopal velikega dinozavra, prazgodovinske živali. Trinajst jasnih odtisov na površini 8x6 m so proučili strokovnjaki, ki sodijo, da so stari vsaj milijon let. Zanimivo je, da je 12 m dolgi in 6 m visoki prazgodovinski dvonožec delal zelo kratke korake, ki so komaj 35 cm vsaksebi.

Za dobro voljo

»Izvoli, draga, dolgo sem ti jo obljubljal...«

»Hvala lepa, za danes bo dovolj!«

Križanka

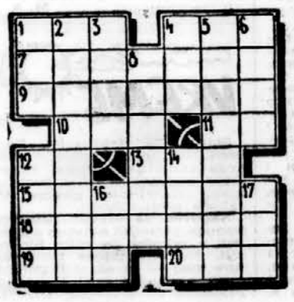

VODORAVNO: 1. bajeslovno podzemlje pri starih Rimljanih, 4. nemški pisatelj pustolovskih romanov (Karl), 7. mesto na italijanski Rivieri, kjer je bil nedavno festival popevk, 9. daljnogled, 10. pritok Rena iz Svice, 11. kratica humanitarne organizacije, 12. gora v Švici, 13. ime srbskega publicista Pincija, 15. mešanci belih in indijanskih staršev, 18. umetna snov za sveče, 19. mongolski poglavar, 20. pogan.

NAVPIČNO: 1. konica, 2. redkost, 3. mesta v Dalmaciji, nekaj časa središče srednjeveške Hrvaške, 4. čebelji izdelek, 2. kemična pevina (znak Am), 6. mesto in grofija v Anglji, 8. vrsta jabolk, 12. industrijsko vejemesto v zahodni Sibiriji, 14. italijanska denarna enota, 16. sanje, 17. velotok v Pakistanu.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. fasada, 7. Piccard, 9. Halle, 10. sli, 12. Mei, 13. til, 14. Asa, 15. atlet, 17. svetlie, 20. Aranka.
NAVPIČNO: 1. F(rance) P(rešeren).

ZGODBO JOŽETA GRADIŠKA

Zmaj v dolini

RIŠE DRAGO STRMEC

268. Menjavali smo se, da ni bil vseskozi isti na sredi klobčiča, kjer je bilo topleje. Popoldne smo hodili in prišli v zanikrn višinski gozd. Sredi mesečne noči je prišla patrola z novico, da se pomika za nami za dva bataljona Nemcev. Komandirji so nas razporedili po hribu. Ležal sem na ledu za borovcem, tiščal premrle roke pod suknjič, poslušal v noč in gledal bela pobočja, ki so se svetila v luninem svetlobi. Onstran globeli je tulil vihar. Čez nas je brilo; tu je veter cvileče zavijal in mrazil do mozga. Že brez njega je zeblo do kosti. Pred jutrom se je stemnilo, ker je mesec zašel. Potem se je začelo.

269. O prvem svitu je prilezla nemška izvidnica desetih vojakov. Ušgali so partizanski rafali. Potem je razen vetra vse utihnilo, tudi vpitje pod nami. Čez dobro uro smo zagledali druge Nemce; previdno so lezli po vsem širokem pobočju. Spodaj se nise prikrivali. Bilo jih je ko mravelj. Vsak izmed njih me lahko ubije, sem vedel. Potem so se nemški vojaki vzpenjali tako, da jih je nekaj ležalo v snegu, drugi so se pa v skokih poganjali naprej, kolikor je bilo mogoče zaradi strmine in snega. Stresala sta me mraz in moreča tesnoba. Vojaki v belih pelerinah so se približali že na dve sto metrov. Napeto sem čakal na znamenje.

270. Naši mitraljezi so na kratko zadrdrali. Nekaj sovražnikov se je poprej vzpelo, preden so popadali v sneg. Tiste je zadelo. Drugi so se prikrili. Slišali smo nemška povelja. Spodaj je tudi ropotalo. Medtem ko je vrelo, so se posamezni vojaki poganjali naprej. Videl sem enega, kje je legel. Spet se je pognal nekaj metrov stran. Ustrelil sem v prazno. To se mi je zgodilo vsakikrat. Sovražni vojaki pod nami so se znali vojskovati. Približevali so se nam. Samo tega ne, da bi se začeli daviti ali se nasajati na bajonete! sem drgetal. Zgrabilo me je, da bi pobegnil. Toda ni bilo kam pobegniti. In bilo bi neodpustljivo.

Nadaljevanje s 1. strani

●

Počasen razplet

OAS za zdaj ne misli na nov udar, da pa hoče s pokoli in pogromi v Alžiriji in s terorjem in zastraševanjem v Franciji ustvariti anarhijo, izzvati odkrite množične spopade med Alžirci in Evropejci v alžirskih mestih in pripraviti vojsko do tega, da bi opustila svojo sedanjo zadržanost in se morebiti pridružila Salanu.

Vlada je danes izdala ukaz, naj vojaške enote, ki so bile doslej v pripravljenosti v Alžiriji in so imele nalogo, da zasedejo mesta, če bi prišlo do udara, neutegoma vkorakajo v Alžir, Oran in Constantine ter »s strogimi preiskavami mestnih četrti preprečijo pokol in kaos«.

V zvezi z akcijami OAS sta vzbudila pozornost dva dogodka. Eden izmen voditeljev francoskih fašistov, bivši polkovnik Argou, ki je bil v odsotnosti obsojen na smrt zaradi organiziranja aprilskega udara, je pobegnil s Kanarskih otokov, kamor so ga na zahtevo francoske vlade internirale Francove oblasti skupaj z Lagaillardom, Orkizom in drugimi zarotniki. Drugi dogodek pa je tale: pariška policija je ateritarala fašističnega morilca Jeana - Marieja Vincenta, organizatorja komandosov OAS.

S. GLUMAC

●●

Industrijska proizvodnja

sklenil ustanoviti koordinacijski odbor, ki bo spremljal gibanje industrijske proizvodnje, da bi pravočasno spoznal vse probleme in primerno ukrepal. Razen tega bo pri zbornici ustanovljena posebna statistično-informativna služba za evidenco konjunkturnih gibanj v proizvodnji in prodaji.

V razpravo je posegel tudi sekretar ZIS za industrijo Danilo Kekić, ki je rekel, da so pospešitev dinamike industrijske proizvodnje, ureditev notranjega trga in odstranitev primanjkljaja plačilne bilance najvažnejše naloge našega gospodarstva v letošnjem letu. Po njegovem mnenju bi morala industrija povečati izvoz in zmanjšati uvoz reprodukcijskega materiala. To vsekakor terja neprimerno večjo uporabo domačega reprodukcijskega materiala in uvoz samo v primerih, ko je to nujno potrebno. Razen tega bi morala uvažati reprodukcijski material predvsem tista podjetja, ki imajo največ možnosti, da tudi izvažajo.

Danilo Kekić je opozoril na nekatere negativne pojave v našem uvozu. Dogajalo se je namreč, da smo pod firmo reprodukcijskega materiala uvažali izdelke in opremo. Danilo Kekić se je zavzel tudi za hitrejše osvajanje proizvodnje artiklov, ki jih izdelujemo po tujih licencah. Po njegovem mnenju bi morali določiti kriterije za osvajanje tujih proizvodov in pospešiti proces ustvarjanja domačih konstrukcij.

Ko je govoril o prodaji in cenah na domačem trgu, je Danilo Kekić pripomnil, da so cene nekaterih proizvodov precej visoke, drugih pa zelo nizke, in zato jih je treba ponovno popraviti, in sicer v dogovoru s proizvajalci. Kekić je rekel, da nekaterim podjetjem velike obveznosti znatno otežkočajo delo. Mnoge organizacije so se namreč zadolžile z zelo kratkim rokom odplačevanja kreditov — na dve, tri in celo na eno leto, kar jim onemogoča pravočasno izpolniti sprejete obveznosti. Zato bi se morala vsaka takšna organizacija obrniti na pristojne organe, da bi ji podaljšali rok odplačevanja kredita. Danilo Kekić je poudaril, da pomanjkanje obratnih sredstev ne bi smelo biti ovira v proizvodnji. Tam, kjer je pomanjkanje obratnih sredstev zelo veliko, bi bilo treba po njegovem mnenju takoj intervenirati.

Razen tega v zveznih organih menijo, da je treba ponovno razdeliti obratna sredstva znotraj industrijskih panog in skupin.

Na seji upravnega odbora so razpravljali tudi o pripravah za revalorizacijo osnovnih sredstev in o uvajanju avtomatizacije v industriji.

●●●

Poskus atentata

riške vlade ogroža varnost DR Vietnama in narodov jugovzhodne Azije«.

»Pravda« piše, da ameriške vojaške enote že tako na široko sodelujejo v vojaških operacijah skupaj z Ngo Din Diemovimi silami, da tega ne zanikajo niti ultrakolonialistične publikacije v ZDA. Ameriške publikacije odkrito navajajo, da ameriški oficirji osebno poveljujejo operacijam Diemovih sil in da z ameriškimi helikopterji in letali prevažajo te sile z enega področja na drugo.

DELO

Brzojavke predsedniku Titu

Beograd, 27. febr. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je prejel od grškega kralja Pavla brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za pozdrave, poslane z »Galeba«, ko je plul po grških teritorialnih vodah.

Prekop posmrtnih ostankov borcev Rdeče armade

Beograd, 27. febr. (Tanjug). Na spominskem pokopališču osvoboditeljev Beograda so danes dopoldne pokopali posmrtne ostanke 79 borcev in dveh oficirjev Rdeče armade, ki so padli oktobra 1944 v večdnevnih bojih za osvoboditev našega glavnega mesta. Posmrtne ostanke sovjetskih borcev so zbrali s širšega področja Beograda in jih pokopali na pokopališču, kjer so že pokopani ostanki velikega števila naših borcev in vojakov Rdeče armade, ki so skupaj sodelovali v osvobajanju glavnega mesta Jugoslavije.

IZJAVA PIETRA NENNIJA

PODPORA SOCIALISTOV NI TRENUTNA POTEZA

Prvi konkretni poskus za zbližanje med katoliško stranko in socialisti je socialistična podpora vladi levega centra

RIM, 27. febr. (Tanjug). Voditelj italijanskih socialistov Pietro Nenni je danes izjavil, da podpora italijanskih socialistov Fanfanijevi vladi levega centra ni samo trenutna poteza v politični taktiki Socialistične stranke.

Gre za perspektivo demokratičnega razvoja,« je poudaril Nenni, »od česar socialisti in krščanski demokrati povsem razumljivo pričakujejo različne rezultate. Socialisti pričakujejo socialistično, krščanski demokrati pa krščansko družbo.«

Nenni je poudaril, da so med katoliško stranko in socialisti na političnem področju desetletja medsebojnih polemik in trenj, da pa se v zadnjih letih kaže možnost medsebojnega zbližanja. Prvi konkretni poskus za zbližanje je socialistična podpora vladi levega centra. Toda za zvezo med socialisti in krščanskimi demokrati kot tudi za sodelovanje socialistov v novi vladi ni bilo nikogar — je rekel Nenni in pripomnil, da se bodo zdaj odprli novi vidiki pred delavskim razredom in vso državo, če bo program uresničen in če bo v italijanski politiki zavladal nov duh. Smo pa šele na začetku, z jasno začrtanimi programskimi mejami, je poudaril Nenni.

Kar zadeva zunanjo politiko, je Nenni izjavil, da »mora nova vlada napeti vse svoje sile, da bi prispevala k popuščanju napetosti v mednarodnih odnosih, kar je moč storiti tudi znotraj blokov«.

Zahtevamo takšno zunanjo politiko — je dejal na koncu Pietro Nenni — ki ne bo slonela na ideoloških krogih, ampak na konkretnem stvarnem urejanju problemov na stalnih pogajanjih in tudi s kompromisi, če bodo potrebni, upoštevajoč samo interese miru, ne pa tudi interese blokov. Takšna zunanja politika italijanske vlade ni samo možna, ampak je tudi obveznost nove vlade.

Delegacija mesta Ljubljane v Milanu

Milano, 27. febr. (Tanjug). Delegacija mesta Ljubljane, ki je prispela v Milano kot gost občine, je danes obiskala nekatera industrijska podjetja ter si ogledala nova stanovanjska naselja in naprave velesejma v tem mestu. Delegacijo Ljubljane je sprejel predsednik milanske občine prof. Cassini. Med svojim bivanjem v Milanu si bodo gostje iz Ljubljane ogledali še več drugih občinskih ustanov in podjetij.

ZAPOZNELI SNEG. Tisti, ki so se že veselili toplega sonca — znanilca zgodnje pomladi — so bili včeraj zjutraj neprijetno presenečeni; precej debela snežna odeja je prekrila Ljubljano in večji del Slovenije. Po sliki sodeč so se čiščenja ljubljanskih ulic to pot lotili pravočasno, tako da se nam ni bati brozge in blata. Foto: Selhaus

S PLENARNEGA SESTANKA CENTRALNEGA KOMITEJA ZK BIH

Izpolnjevanje sklepov III. plenuma

SARAJEVO, 27. febr. (Tanjug.) — Na četrtem plenarnem sestanku Centralnega komiteja ZK Bosne in Hercegovine, ki se je začel danes dopoldne v Sarajevu, so obravnavali izpolnjevanje sklepov tretjega plenuma CK ZKJ.

O tem je govoril v uvodni besedi član Izvršnega komiteja CK BiH Grujo Novaković. Poudaril je, da sta nenehno in vztrajno razvijanje naše demokratične prakse in krepitev družbene kontrole in odgovornosti najučinkovitejši način boja proti birokratičnim in drugim negativnim pojavom. Nekateri ljudje pa še zmerom izkoriščajo naš demokratični razvoj kot prikladno obliko za urejanje raznih osebnih zadev, včasih tudi v škodo družbenih koristi. V nekaterih podjetjih in celo v celih gospodarskih panogah je delavska samouprava znatno zaostala, kar velja za trgovino in gostinstvo, v znatni meri pa tudi za komunalne službe, gozdarstvo, promet in nekatera druga področja.

Ko je analiziral metodo dela partijskih organizacij in njihovih vodstev, je rekel, da člani ZK razumejo potrebo po izoblikovanju sodobnih metod in sloga dela, da pa pri tem prihajajo navzkriž stare navade in nova gledišča. Dostikrat ne razumemo in premalo poglabljamo politično in idejno suran določenih družbenih problemov in pojavov na področju družbenega življenja. Grujo Novaković je nadalje rekel, da so sklepe tretjega plenuma CK ZKJ sprejeli v Hercegovini vsi komunisti in širok krog drugih državljanov z veliko pozornostjo. S svojo politično dejavnostjo so organizacije prispevale znatne napore, da se gledišča in sklepi plenuma uveljavljo.

Še vedno pa je nekaj članov Zveze komunistov, ki ne upoštevajo dovolj moralnega lika in ponekod zlorabljajo svoje funkcije in položaj, se sprijaznijo z negativnimi pojavi v svojem okolju in postanejo nosilci breznačelne lokalistične zagrizenosti. Na drugi strani je tudi nekaj organizacij, v katerih prihaja do izraza mnenje, da so glavne naloge v zvezi s plenumom omejene samo na kaznovanje in izključevanje iz Zveze komunistov.

Plenum se nadaljuje.

Med Ljubljano in Beogradom spet reden letalski promet

Ljubljana, 27. sept. (Tanjug). Od 2. marca bomo imeli med Ljubljano in Beogradom spet reden zračni promet, ki so ga morali lani 31. decembra spričo neugodnih pogojev na ljubljanskem letališču ustaviti. V marcu bodo potniška letala JAT letala po zimskem voznem redu, in sicer z odhodom iz Ljubljane ob 7. uri zjutraj in prihodom v Beograd ob 9,10. Iz Beograda bodo letala odhajala ob 13,15 s prihodom v Ljubljano ob 15,25. Letala bodo letala vsak dan razen nedelje.

POMEN DRUŽBENO-EKONOMSKEGA SODELOVANJA

Beograd, 27. febr. (Tanjug). V navzočnosti predsednika Centralnega sveta ZSJ Svetozarja Vukmanovića, podpredsednikov CS Paška Romca in Ivana Božičevića ter sekretarja Ašera Deleona se je začelo danes v Beogradu posvetovanje predstavnikov delavskih in ljudskih univerz o družbeno-ekonomskem izobraževanju. V uvodnem govoru je Ašer Deleon poudaril, da bi morali dejavnost delavskih in ljudskih univerz na tem področju bolj vskladiti s splošnimi smernicami našega gospodarjenja in družbenega sistema.

Dopoldanski del posvetovanja je bil posvečen družbeno-ekonomskemu izobraževanju v gospodarskih panogah. O izkušnjah v izobraževanju članov ekonomskih enot je govoril predstavnik delavske univerze v Mostarju Aris Nožić, Uroš Čolović pa je govoril o izkušnjah delavske univerze »Djuro Salaj« v Beogradu v sestavljanju programa družbeno-ekonomskega izobraževanja z vidika zbiranja in razdelitve dohodka.

V razpravi so izrazili mnenje, da bi se bilo treba v programih za vodilni kader v gospodarstvu bolj usmeriti na družbeno-ekonomsko izobraževanje. Vlasta Matejić z delavske univerze »Djuro Salaj« je rekel, da nekatere ankete kažejo, da ta kader ni dovolj strokovno usposobljen in da pomanjkljivo družbeno-ekonomsko znanje negativno vpliva na izpopolnjevanje družbeno-ekonomskega sistema in na nekatere poslovne rezultate.

Posvetovanje, ki ga je organiziral Centralni svet ZSJ, se je popoldne nadaljevalo z obravnavanjem družbeno-ekonomskega izobraževanja v javnih in družbenih službah.

PLENUM ZVEZE KMETIJSKIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV LRS

Kmetijski strokovnjak naj bo v proizvodnji

Vodstvo ekonomskih enot naj prevzamejo zlasti tudi mladi tehniki in agronomi

LJUBLJANA, 27. febr. — Hiter korak, ki ga ubira razvoj sodobne kmetijske proizvodnje na vasi in družbena vlaganja, ki bodo preobrazbo kmetijstva še pospešila, nalagajo kmetijskim strokovnjakom velike odgovornosti. Zato je danes plenum Zveze kmetijskih inženirjev in tehnikov Slovenije obširno razpravljal o vlogi kmetijskega strokovnjaka v sedanjem razvoju kmetijstva.

Udeleženci plenuma so v razpravi največ omenjali poglavitno nalogo kmetijskih strokovnjakov, da z neposredno organizacijo tehnološkega procesa in proizvodnje prispevajo k uresničitvi obsežno zastavljenih načrtov. Težko je namreč uvajati sodobne načine kmetijske proizvodnje tam, kjer vodijo ekonomske enote ljudje, ki se še niso otresli drobne kmečke miselnosti. Kljub vsej prizadevnosti so taki delovodje le neke vrste nadzorniki in evidenčarji, ne pa organizatorji in usmerjevalci proizvodnje. Na plenumu je obveljalo mnenje, da bi morali vodstvo ekonomskih enot prevzeti mladi kmetijski tehniki in agronomi.

Toda, tudi to so ugotovili udeleženci plenuma, mladi tehniki se ponekod raje nagibajo k upravni službi, pisarniškemu načrtovanju in usmerjanju proizvodnje, namesto da bi prevzeli svoje delo neposredno na delovnem mestu v hlevu, na polju in drugod v proizvodnem procesu. Razen tega so udeleženci razprave omenili potrebo, da kmetijski strokovnjak, ki vodi ekonomsko enoto, tudi praktično opravlja ves proces in neposredno poseže vanj, kadar je to nujno. Popolnoma zgrešena je miselnost, da ročno delo ne pristoja več šolanemu strokovnjaku.

Razprava na plenumu je opozorila tudi na nevarnost, da se kmetijski strokovnjaki spremenijo v tehnokrate, kajti ponekod se je že primerilo, da so izdelali obširne proizvodne programe, niso pa pri tem upoštevali družbeno političnih pogojev na vasi. Zato je nujno, da se strokovnjaki ne zapirajo v ozek krog svojega strokovnega poslanstva, temveč da vsklajujejo svoje delo z družbeno političnimi in gospodarskimi razmerami na vasi. Prav tako je prišlo do veljave mnenje, da bi kmetijski strokovnjaki pri iskanju tehnoloških ureditev ko pokazali mnogo več pobude in samostojnosti.

Vzporedno s temi problemi so udeleženci obravnavali tudi izobraževanje na delovnem mestu in težave, v katere je zašlo kmetijsko šolstvo. Zaključki, ki jih bo plenum posredoval občinskim podružnicam, bodo v mnogočem prispevali k večji zavzetosti in jasnejšim smotrom kmetijskih strokovnjakov pri izvajanju odgovornih proizvodnih nalog.

M. Remec

»Evropski Cape Canaveral« na Švedskem

Stockholm, 27. febr. Vse kaže, da bodo na skrajnem severu Švedske, v okolici Kirune, začeli čez nekaj časa urejati »evropski Cape Canaveral«. Po nekaterih vesteh iz vladnih krogov so na Švedskem pripravljeni sprejeti predlog o ustanovitvi skupnega raketnega centra. Predlog je te dni sprozila evropska organizacija za raziskovanje vesolja, v kateri je 11 zahodnoevropskih držav.

Stavka italijanskih gradbenih delavcev

Rim, 27. febr. (TASS). — Danes je začelo stavkati kakih 60.000 italijanskih gradbenih delavcev. Delavci so odšli s svojih delovnih mest in se zbrali okrog Koloseja, kjer so imeli protestno zborovanje. Zahtevali so, naj delodajalci dosledno spoštujejo nacionalno kolektivno delovno pogodbo. Prav tako so zahtevali, da je treba skleniti novo delovno pogodbo, ki bo zajamčila, da se bo zboljšal materialni položaj delavcev.

Na zborovanju sta govorila sekretar rimske delavske zbornice in sekretar pokrajinske sindikalne organizacije gradbenih delavcev. Sklenili so, da se bo stavka nadaljevala, dokler bodo delodajalci odklanjali delavske zahteve.

ZAPLETEN POLOŽAJ V LAOSU

Provokacije Bun Umovih enot

Premier Suvana Fuma in Bun Um sta v zvezi z ustanovitvijo koalicijske vlade predložila vsak svoj predlog

HANOJ, 27. febr. (TASS.) Laoški radio je objavil, da se na področju Nam Ta nadalje zbirajo Bun Umove upornIške sile. Z ameriškimi letali so na to področje prepeljali nad 40 uporniških čet, med katerimi so tudi padalci, mobilne enote in tako imenovani prostovoljski odredi.

V zadnjih dneh se tudi ponavljajo provokacije uporniških enot na področjih severno od Nam Ta, kjer upornIška letala bombardirajo in obstreljujejo položaje enot zakonite laoške vlade. Cete generala Nosavana so izvedle hud napad na vas Sai Hun, vendar so se bile prisiljene umakniti po protinapadu patriotičnih sil. Uporniki so izgubili v teh bojih 27 vojakov, medtem ko je bilo 31 ujetih.

Laoški radio poroča o spopadih med oficirji in vojaki v uporniških enotah kot tudi med uporniki in njihovimi tujimi svetovalci. Čedalje več vojakov Bun Umove vojske prestopa k laoški patriotični vojski.

Reuter poroča iz Vientiana, da je laoški premier Suvana Fuma včeraj odpotoval na sestanek s princem Sufanuvongom, da bi razpravljala o predlogih za ustanovitev koalicijske laoške vlade, o katerih sta razpravljala na petdnevnih razgovorih v Vientianu Suvana Fuma in šef desničarskega režima Bun Um.

Minister za informacije Bun Umovega režima Buavan Norazing je na tiskovni konferenci izjavil, da sta premiera Suvana Fuma in Bun Um na razgovorih ponudila vsak svoj predlog o poravnavi spora v zvezi z ustanovitvijo koalicijske vlade. Suvana Fuma je predlagal, naj bodoči predsednik koalicijske vlade prevzame najvažnejši ministrstvi — za obrambo in notranje zadeve, medtem ko bi ostale resore v 19-članski vladi razdelili med pristaše treh laoških skupin. Vse tri bi imele v obrambnem ministrstvu po enega predstavnika — pomočnika obrambnega ministra.

Bun Um pa je predlagal, naj bi laoški kralj vodil vlado, v kateri bi bili predsedniki šestih vladnih komisij. Predstavnik Bun Umovega režima je izjavil, da ne enega ne drugega predloga »niso še dokončno zavrgli in lahko oba pomenita osnovo za razpravo.«

»SVET BREZ BOMBE« V ZAGREBU

ZASEDANJE KONČANO

Sporočilo o delu bo objavljeno čez nekaj dni v Zagrebu, Akri, Frankfurtu, Londonu in Združenih državah Amerike

ZAGREB, 27. febr. (Tanjug). Z današnjo plenarno sejo v Zagrebu je bilo končano pripravljalno zasedanje za konferenco v Akri, ki bo pod geslom »Svet brez bombe« sredi tega leta v glavnem mestu Gane. Na štiridnevnem pripravljalnem zasedanju je sodelovalo 40 javnih, družbenih, znanstvenih in političnih delavcev iz 18 držav Azije, Afrike, Evrope in ZDA kot tudi iz Jugoslavije.

Na pripravljalnem zasedanju so sestavili osnovne dokumente za konferenco v Akri, ki se nanašajo na boj za ohranitev miru na svetu in na atomsko razorožitev, na miroljubno izkoriščanje atomske energije, na probleme v zvezi z gospodarskim položajem na svetu itd.

Kakor pričakujejo, bo sporočilo o delu in rezultatih pripravljalne konference objavljeno čez nekaj dni hkrati v Zagrebu in Akri, v Frankfurtu, Londonu in v ZDA.

Danes popoldne bo sestanek pripravljalnega odbora, na katerem bodo pregledali delo in sklepe pripravljalne konference v Zagrebu.

Za udeležence pripravljalne konference bo predsedstvo Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, v prostorih, v katerih je bilo zasedanje, priredilo drevi slovesen sprejem.

Jutri bodo udeleženci pripravljalne konference obiskali bližnjo okolico Zagreba.

Poslanica predsednika Kennedyja de Gaullu

Pariz, 27. febr. (Reuter). Ameriški pravosodni minister Robert Kennedy je danes izročil posebno poslanico predsednika ZDA Johna Kennedyja predsedniku francoske republike Charlesu de Gaullu. Vsebine poslanice niso objavili. Ameriški krogi pa pravijo, da poslanica izraža »simpatije ter zaupanje v prijateljstvo med francoskim in ameriškim narodom«.

Nova sovjetska nota o Berlinu

Moskva, 27. febr. (Reuter). Veleposlaništvom ZDA Velike Britanije in Francije v Moskvi so sinoči izročili novo sovjetsko noto o berlinskem problemu. Vsebina note ni znana. Zvedelo pa se je, da sovjetska vlada v noti pojasnuje svoje stališče, da zahodnega Berlina ni moč obravnavati kot del Zahodne Nemčije in da zato zahodnonemški politiki ne smejo obiskovati tega mesta.

Konkurenca Volkswagnu

New York, 27. febr. (Tanjug). Avtomobilska družba Ford je napovedala, da pošlje jeseni na trg nov majhen avto, opisan kot konkurenca Volkswagna. Avto se bo imenoval »Kardinal« in bo štirisedežen. Motor bo imel štiri cilindre z zmogljivostjo 60 KS. Motor bo na sprednji strani avtomobila. Posamezne dele za ta avto bodo izdelovali v ZDA, nekatere pa v Zahodni Nemčiji. Z novimi avtomobili naj bi ustregli tistim potrošnikom, ki hočejo imeti cenejša in manjša vozila.

Telegrami

ODLOŽENA IZSTRELITEV SATELITA. — CAPE CANAVERAL. V Cape Canaveralu so včeraj odložili izstrelitev satelita — sončnega observatorija v zemeljsko orbito. V sporočilu uprave za aeronavtiko in vesolje je rečeno, da so izstrelitev odložili za nekaj dni, da bi preverili mehanizem tridelne rakete, na kateri so med prejšnjimi poskusi ugotovili nekatere pomanjkljivosti.

U TANT POVABIL GLENNA V OZN. — NEW YORK. Vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tant je povabil prvega ameriškega kozmonavta podpolkovnika Johna Glenna, naj obišče sedež svetovne organizacije. Glenn bo prispel v New York v četrtek. Newyorška občina mu bo priredila parado in uradni sprejem.

PROTESTNA ZBOROVANJA NA JAPONSKEM. — TOKIO. V japonskem glavnem mestu so bila včeraj množična protestna zborovanja kmetijskih delavcev iz raznih krajev Japonske proti vladni politiki cen kmetijskih pridelkov. Kmetijski delavci zahtevajo znižanje davkov in ugodnejše življenjske pogoje. Okrog 20.000 rudarjev in industrijskih delavcev je hkrati na protestnem zborovanju zahtevalo zajamčene minimalne mezde. Po zborovanjih so bile velike demonstracije pred japonskim parlamentom.

NAJVEČJA MADŽARSKA ELEKTRIČNA CENTRALA. — BUDIMPEŠTA. Pri Szazhalmobattu, 7 km od Budimpešte, bodo zgradili največjo madžarsko električno centralo, in sicer v okviru drugega madžarskega petletnega plana. Prva turbina bo v pogonu že prihodnje leto.

ŠEST MILIJARD DRAHEM ZA JAVNE INVESTICIJE. — ATENE. Grčija bo letos porabila kakih 6 milijard drahem za javne investicije, približno 200 milijonov več kot lani. Vojaški izdatki Grčije bodo znašali približno toliko kot lani — nekaj nad 3 milijarde drahem.

Več kot milijon dinarjev škode

LJUBLJANA, 27. febr. — Vinjenj voznik Leopold Skrjanc je včeraj ob 13.50 vozil tovorni avtomobil iz Ljubljane proti Polju. Nenadoma je zapeljal na levo in se zaletel v tovorni avtomobil, ki ga je pripeljal nasproti voznik Viktor Peternelj. Škoda na vozilih znaša 1,200.000 dinarjev.

TRČENJE V ŠENTVIDU

LJUBLJANA, 27. febr. — Voznik Marjan Zupančič se je včeraj ob 13.50 peljal z osebnim avtomobilom proti Šentvidu. Za njim je vozil trolejbus voznik Rudi Hotujec. V Šentvidu je osebni avtomobil nenadoma obstal, trolejbus pa se je zaletel vanj. Avtomobil je zaneslo še v vozilo, ki ga je pripeljal za njim Drago Štemberger. Škode na vozilih je za okrog 430.000 dinarjev.

PRIKOLICA SE JE PREVRNILA

NOVO MESTO, 27. febr. — Po avtomobilski cesti iz Ljubljane proti Zagrebu je v nedeljo ob 22.55 voznik Josip Mendihovič iz Umaga vozil tovornjak s prikolico. V Krakovskem gozdu je prehiteval nek drugi tovornjak s prikolico, ki pa je začel voziti počasneje. Voznik Mendihovič je zavrl, pri tem pa je prikolico začelo zanašati. Voznik je prenehal zavirati in prehiteval naprej, ko pa sta bili vozili vštric, se je prikolica nenadoma prevrnila. Škoda na vozilu znaša približno 300.000 dinarjev. Na prikolici je bilo 11,200 kg limon; škode, ki jo je nesreča povzročila, tovoru, še niso ocenili.

AVTOMOBIL V OBCESTNI KAMEN

CELJE, 27. febr. — Predvčerajšnjim ob 13.55 se je peljal Božidar Pelan z osebnim avtom po cesti iz Maribora proti Celju. Na ovinku v vasi Verpete mu je pripeljal nasproti avtobus. Petan je zavrl, pri tem pa je vozilo na zasneženi cesti zaneslo v obcestni kamen. Škoda na avtomobilu znaša okrog 450 tisoč dinarjev.

NESREČA PRI PREHITEVANJU

NOVO MESTO, 27. febr. — Na avtomobilski cesti v Poljanskem klancu se je davi ob 4.20 zgodila prometna nesreča. Nemški državljan Peter Jorg Zollner je hotel z osebnim avtomobilom obvoziti tovornjak, ki je stal ob cesti. Nasproti pa mu je pripeljal tovornjak - hladilnik in osebni avtomobil se je znašel v »skarjah«. Trčenje je terjalo za 150.000 din škode.

AVTOMOBIL SE JE PREVRNIL

POSTOJNA, 27. febr. — Včeraj ob 17.30 se je na zasneženi cesti med Planino in Postojno prevrnil osebni avtomobil, ki ga je vozil Karlo Rupel. Škoda na vozilu znaša okrog 130.000 dinarjev.

POŽAR V ILIRSKI BISTRICI

POSTOJNA, 27. febr. — V nedeljo ob 20. je izbruhnil požar na gospodarskem poslopju Franca Vičiča v Gregorčičevi ulici v Ilirski Bistrici. Zgorelo je za okrog 400.000 dinarjev sena in drv. Ogenj so pogasili gasilci iz Ilir. Bistrice, vojaki in domačini. Vzrok požara še ni ugotovljen.

POŽAR V KAMNIŠKEM »ODPADU«

LJUBLJANA, 27. febr. — Včeraj zjutraj je izbruhnil požar v poslovalnici podjetja »Odpad« v Kamniku. Zgorela je baraka in odpadni material. Škodo cenijo na okrog 750.000 dinarjev. Ogenj je verjetno povzročila električna peč.

OGENJ V SENIKU

KOPER, 27. febr. — V nedeljo, nekaj po polnoči, je izbruhnil požar v seniku gospodarskega poslopja Ane Baruca iz Kostabone. Poslopje je zgorelo do tal. Gasilci iz Kopra so požar omejili. Škoda znaša okrog 350.000 dinarjev. Vzrok požara še ni ugotovljen.

OBRAVNAVA V NOVEM SADU

V DVEH LETIH — OD DELAVCA DO VELIKEGA PODJETNIKA

NOVI SAD, 27. febr. (Tanjug). Pred novosadskim sodiščem se je danes nadaljevalo zaslišavanje obtoženca Petra Pejovića. V dobrih dveh letih je postal ta zasebni obrtnik iz revnega zidarskega delavca v Peči velik podjetnik gradbenih del v Baču. V tem času je opravil na kombinatu »Vojvodina« gradbena dela v vrednosti 58 milijonov in prek raznih mahinacij zaračunal 13,500.000 več, kakor so bila vredna opravljena gradbena dela. Od te razlike je njegov brat Blagota Pejović izplačal bivšemu direktorju kombinata Radovanu Pavičeviću in nadzornemu organu za gradbene objekte Stevanu Kuzmanoviću v obliki podkupnine nad 5 milijonov.

Petar Pejović je tudi danes pred sodiščem trdil, da ni vedel za izplačilo podkupnine, ker je bil samo formalno prijavljen kot podjetnik, vse posle pa je vodil baje pod njegovim imenom njegov brat Blagota. Kot zastopniku svojega na pol pismenega brata Blagote je pomagal pri vodenju gradbenih knjig Stevan Kuzmanović, ki je tako zlorabljal funkcijo nadzornega organa.

Petar Pejović je tudi danes pred sodiščem izjavil, da je začel dvomiti o pravilnosti teh poslov, pa ga je Blagota prepričeval, da lahko Pavičeviću in Kuzmanoviću v polni meri zaupa.

»V takšnem položaju,« pravi Petar, sem delal kot redni delavec in s skupino delavcev gradil objekte, situacije za plačevanje del pa so sestavljali Kuzmanović, Pavičević in Blagota, ki so si razdelili dobiček, pridobljen na podlagi lažnih obračunov.«

Obravnava se nadaljuje.

IZ VČERAJŠNJE DRUGE IZDAJE

NOVA ZMAGA PIRCA

SKOPJE, 26. febr. Rezultati VI. kola državnega šahovskega prvenstva: Janošević : Sofrevski 1:0, Matanović : Puc odloženo, Mihaljčišin : Udovčić odloženo, Ugrinović : Mejić 1:0, Minić : Ćirić remi, Pirc : Bukić 1:0, Damjanović : Lukić remi, Kozomara : Sokolov prekinjeno, Marović : Ostojić remi, Smailbegović : Buljovčić prekinjeno.

Stanje po VI kolu: Bukić 4, Matanović 3,5 (1), Janošević, Lukić 3,5, Marović, Sokolov, Ćirić, Pirc 3 (1), Ugrinović, Minić 3, Mihaljčišin 2,5 (1), Mejić 2,5, Smailbegović, Buljovčić, Udovčić, Damjanović 2 (2), Ostojić 2, Kozomara 1,5 (2), Puc 1 (3), Sofrevski 0 (1).

Medconski šahovski turnir

STOCKHOLM, 26. febr. — Rezultati prekinjenih partij medconskega šahovskega turnirja. XVI. kolo: Geller : Barcza remi; **XVII. kolo:** Portisch : Bolbochan remi, Bilek : dr. Filip remi, Barcza : Korčnoj 0:1, Gligorić : Olafsson 1:0, Benkö : Uhlmann 1:0, Janovsky : German 1:0, Schweber : Quellar remi; **XVIII. kolo:** Petrosjan : Pomar 1:0, Geller : Fischer remi, Stein : Gligorić odloženo, Korčnoj : Bisguier remi, dr. Filip : Barcza 1:0.

Stanje po XVIII. kolu: Fischer 13,5, Geller 12,5, Petrosjan, dr. Filip 11,5, Gligorić 11 (1), Korčnoj 11, Benkö 10,5 (+), Uhlmann, Pomar 10, Portisch 10 (+), Stein 9 (1), Bolbochan 9, Bilek 8,5, Olafsson 8,5 (+), Barcza 7,5, Bisguier 7, Janovsky 6 (1), Schweber 6, Bertok, Teschner 5,5, German, 5, Quellar 4 (1, +), Aaron 3 (+).

Piberl – Jovanović 1:1

Zagreb, 26. febr. — V drugi partiji šahovskega dvoboja za naslov državne prvakinje za leto 1961 je Katarina Jovanović premagala Miro Piberl po 44. potezah v zaprti varianti sicilijanke. Jovanovićeva je že v otvoritvi dosegla minimalno prednost zaradi osamljenega črnega kmeta. Ker v nadaljevanju Piberlova z menjavami ni poenostavila pozicije, je beograjska mojstrska kandidatinja osvojila zapored dva kmeta in na koncu celo točko. Stanje dvoboja je tako po drugi partiji izenačeno 1:1.

M. A.

VREME

Stanje 27. februarja: Nad Sredozemljem je področje nizkega zračnega pritiska. Frontalne motnje, ki so v zvezi z njim, imajo smer gibanja od zahoda proti vzhodu.

Napoved za sredo: Zmerno, pozneje pretežno oblačno z dežjem v zahodni in južni Sloveniji. Najnižje nočne temperature med —3 in —8. V Primorju okoli 0, dnevne med 0 in 4. V Primorju do 6 stopinj Celzija.

Pisma bralcev

Povzročil bom prometno nesrečo

Tovariš urednik,
prej ali slej lahko pride do avtomobilske nesreče. Razbita bosta dva avtomobila. Koliko ljudi bo ranjenih, mrtvih, boste v svarilo drugim šoferjem zapisali v Delu. Tajništvo za notranje zadeve bo poslalo uslužbence na kraj nesreče, fotografirali bodo razbitine s filmi, ki smo jih kupili za devizna sredstva. Ugotovili bodo, koliko alkohola je bilo v krvi ponesrečenih. DOZ bo na račun skupnosti ugotavljal odškodninske stroške — stroške nepreviden ga šoferja.

Le malo je šoferjev, ki ne bi mogli povedati kaj o nesreči, ki se zgodi, kadar človek dela za družino, ko se mu zaradi izčrpanosti za trenutek zapro oči nad krmilom. Če je bilo vozilo tedaj brezhibno, ni ubralo svoje poti, vse se je dobro izteklo; če pa je bilo nekje pri motorju, krmilu ali gumah pokvarjeno . . . tedaj o tem govorimo kasneje.

Brezvesten šofer povozil otroka, prevrnil avtomobil — itd. Morda pa je bil še preveč vesten, saj je šel zaradi razmer, ki vladajo pri nas — razložil jih bom — v smrt.

Najprej bodo pristojni organi ugotavljali: morda je bil vinjen. Delodajalec se bo opravičil: pred kratkim je bil šofer z vozilom pred komisijo, ki je ugotovila — vozilo brezhibno.

Pa vendar sta delovali dve sili, ki ju ne more uravnavati voznik, vodili pa sta naravnost v nesrečo.

Zastopništvo uvozne službe — n. pr. Interexport Ljubljana — sploh ne ve, kakšne dele in koliko teh imajo v skladišču za vse tipe avtomobilov, ki jih kot podjetje zastopa. Nadomestne dele lahko dobe le tisti, ki imajo svoja devizna sredstva ali pa si jih »nabavijo«. Toda »čez četrt leta«. Za dinarje ni rezervnih delov.

V mehaničnih servisih imajo nekaj rezervnih delov, večidel drobnjarije. Zaradi pomanjkljive mehanizacije delajo večkrat primitivno, pri čemer tudi poškodujejo nova vozila, ki so jih lastniki dali v servisni pregled. V takšnih servisih ne morejo pregledati vozila tako kot določajo predpisi.

Šoferji, zastopniki posameznih tipov avtomobilov in servisi vemo, da so vozila pokvarjena, slabo oskrbovana, da niso brezhibna. Nihče od naštetih pa si ne more pomagati po redni poti. To velja predvsem za avtomobile VW, ki jih je pri nas veliko, saj so za naše razmere zelo pripravni.

Po trgovinah lahko za dinarje kupimo najrazličnejše uvožene predmete (ki jih izdelujemo tudi sami) — le rezervnih delov za avtomobile ni moč kupiti. Nekateri se v sili zatekajo v protizakonite devizne manipulacije in si kupujejo rezervne dele po črni borzi.

Zato, tovariš urednik, kaj naj storimo, da ne bo že jutri še več nesreč? Kdo nam bo odgovoril in pomagal?

Viktor Vrbnjak,
Ljubljana, Titova 13/V.

»Na Drini most«

Tovariš urednik,
v DELU z dne 4. t. m. berem, da je izšla v slovenskem prevodu kot ljudska izdaja našega prvega Nobelovega nagrajenca Iva Andrića povest »Na Drini most«. Te izdaje še nisem videl, poznam pa prvi prevod tega dela izpod peresa Toneta Potokarja. Tedaj je bil naslov »Most na Drini« — kar je pravilen slovenski naslov. Pri nas imamo namreč most na Savi, most na Dravi i. pd., Srbi pa na Savi ćuprija, na Dravi ćuprija itd. Med našim in srbskim slogom je jezikovna razlika; mislim pa, da je prav, če obdržimo to razliko.

Razen »Na Drini ćuprija« je napisal Ivo Andrić tudi povestico »Na Žepi ćuprija«, ki je leta 1947 izšla v slovenskem prevodu T. Potokarja z naslovom »Most na Žepi«. Ali bomo dobili to povest v ponatisu tudi z naslovom »Na Žepi most«?

Če se oprimemo srbsko-slovenskega jezikovnega sloga, ki ga nakazuje naslov »Na Drini most«, bomo morali imeti tudi na Savi most, na Dravi most i. pd., kaj kmalu pa bi morali spremeniti naslov železniške postaje na goriški progi iz »Most na Soči v Na Soči most«.

Ne vem, ali je sprožil to novost prevajalec ali založnik, za prevod sta namreč odgovorna oba, čut za slovenski jezik pa meni in, mislim še komu, ne da, da bi se strinjal z njo. Ali ni mogoče, da spet dobimo prevod »Most na Drini«?

Pavle Flerè,
Ljubljana

Pojasnilo prevajalca

Na pismo tovariša Flerèta sem dolžan odgovor takó njemu kot slovenski javnosti. Res je, da je Andrićevo najbolj znano pripovedno delo izšlo v prvi slovenski izdaji (1948) z naslovom »Most na Drini«. Ko sem takrat prevajal naslov, se je tudi meni zdelo najbolj prav, da ga prevedem tako. Za drugo (1959) in tretjo izdajo (1962) pa sem naslov spremenil v »Na Drini most« in tak bo vsaj v mojem prevodu moral ostati tudi v prihodnje.

Zakaj tako, bom skušal razložiti. Ko je DZS pred več kot tremi leti želela ponatisniti Andrićevo delo, sem že vnaprej opozoril uredništvo, da bo treba naslov spremeniti in da bom to tudi storil. Gre namreč za stilistični odtenek, ki je pomemben in ga kaže ohraniti tudi v prevodu, če hočemo biti zvesti izvirniku. Seveda moram kot popolnoma zmotno zavrniti celotno dokazovanje tovariša Flerèta glede poglavitnega dela pisma, v katerem bi rad dokazal, »da je med našim in srbskim slogom jezikovna razlika«. Vse tisto je čisto iz trte izvito. Poglejmo!

V vsakdanjem kot v književnem govoru bo vsakdo takó na Slovenskem kot v Srbiji ali kjerkoli na srbskohrvaškem jezikovnem področju dejal: most na Savi, ćuprija (ali most) na Drini. Potemtakem ni v sestavi srbohrvaškega in slovenskega jezika glede tega prav nobenega razločka. Dokaz, da je temu tako in da je naslov »Na Drini ćuprija« in »Na Drini most« izjemen glede besednega reda tako v slovenščini kot v srbohrvaščini, je naslov drugega znanega Andrićevega dela, kratke novele »Most na Žepi« (tak naslov ima namreč novela v izvirniku, ne pa »Na Žepi ćuprija«, kot bi tovariš Flerè rad in kot trdi). Če namreč tudi z manj občutljivim ušesom primerjamo izvirna Andrićeva naslova »Most na Žepi« in »Na Drini ćuprija«, nam bo takoj razumljivo, da je v našem primeru Andriću šlo za nekaj čisto drugega, ko je besedo »ćuprija« postavil na konec.

Ko sem se pred leti odločil za naslov »Na Drini most«, nisem razen samega sebe nikogar vprašal, če je tako prav. Niti avtorja ne. Pač pa sem čutil, da se naslov mora glasiti tako in samo tako, ker je v tej obliki poetičnejši. Le slutil sem, da je pisatelj dal kroniki tak naslov iz posebnega razloga, ker verjetno obstoji ali ljudska pesem ali ljudsko izročilo, ki ga opravičuje. Mimogrede lahko povem še to, da je razen slovenskega le še francoski prevajalec (tako izjavlja sam Andrić) vsaj deloma skušal ohraniti to slogovno fineso, ko je prevodu dal naslov »Il est un pont sur la Drina«.

Za potrdilo, da sem imel prav, ko sem naslov spremenil, naj navedem še izvirno Andrićevo pojasnilo, ki ga je zapisal 21. t. m. Takole se glasi: »Naslov ‚Na Drini ćuprija' potiče iz narodne uzrečice: ‚Ostade kao na Drini ćuprija'. Građenje tога mosta trajalo je, izgleda, dugo i bilo na razne načine ometano, dok veštom graditelju nije najposle pošlo za rukom da most ostvari i postavi. Stoga se i danas kaže, kad neka stvar izgleda neostvarljiva pa na kraju ipak, posle mnogih napora, bude ostvarena — ‚ostade kao na Drini ćuprija'. Drugu polovinu te uzrečice uzeo sam kao naslov tega romana.«

Z gornjo Andrićevo razlago, s katero je avtor prvič doslej pojasnil nastanek naslova svoje najbolj znane kronike in hkrati potrdil upravičenost slovenskega naslova »Na Drini most«, zaključujem svoje pojasnilo.

Tone Potokar

Vsaj vljudnosti si želimo

Tovariš urednik,
bilo je pred tedni na avtobusnem postajališču v Celju. Ta dan je bilo zelo hladno. Čas, ko bi moral avtobus pripeljati, je že zdavnaj minil. Poleg mene je čakala starka, vsa drgetajoča od mraza. Slednjič, po polurni zamudi, je avtobus le pripeljal.

Vstopali smo naglo in brez besed. Vsakdo je imel vprašanje na jeziku, toda oglasil se ni nihče. Pričakovali smo, da bosta šofer in njegov spremljevalec zamudo opravičila. Toda ravnala sta tako, kakor da bi bila zamuda umevna sama po sebi.

Menim, da je avtobusno podjetje uslužnostno podjetje, ki bi se moralo truditi za čimveč potnikov. Kot tako bi moralo biti s potniki bolj prijazno in do njih bolj uslužno, predvsem takrat, kadar gre za zamude.

In še nekaj: Velenjčani si želijo javno izobešenega avtobusnega voznega reda, ki naj bi se ga vsako uro vozeči avtobusi tudi zares natanko držali. Skratka, želijo si, da bi avtobusno podjetje skrbelo za udobno vožnjo svojih potnikov.

V. Šmajs,
Velenje

Vprašanja in odgovori

Invalidska pokojnina

S. Č. — Čeprav Vas je invalidska komisija spoznala za invalida I. kategorije zaradi bolezni od 1. 11. 1961 dalje, Vam je Zavod za socialno zavarovanje odrekel priznanje invalidske pokojnine, ker imate le 28 let pokojninske dobe in ker v zadnjih 5 letih pred invalidnostjo nimate 40 mesecev delovne dobe. Ali je ta odločba pravilna?

Odgovor: Ker je Vaše zadnje delovno razmerje in s tem tudi svojstvo zavarovanja prenehalo že leta 1957, bi bili zavarovani za invalidnost, ki je posledica bolezni, in bi lahko pridobili pravice iz invalidskega zavarovanja po zakonu o invalidskem zavarovanju le v primeru, če bi imeli najmanj 30 let pokojninske dobe. Ker pa ta pogoj pri Vas ni izpolnjen, do invalidske pokojnine res niste upravičeni.

Ponovna odmera pokojnine po IV. noveli k ZPZ

H. I. — Upokojeni ste bili kot železniški uslužbenec. Po odloku o ponovni prevedbi pokojnin železniških uslužbencev Vam je bila prevedena starostna pokojnina po 9. čl. v zvezi s 13. čl. uredbe iz leta 1952 kot visokokvalificiranemu delavcu z razvrstitvijo v IX. pokojninski razred. Po 3. odst. 211. člena zakona o pok. zavarovanju Vam je bila ob prevedbi na zahtevo določena osebna pokojnina po VIII. zavarovalnem razredu. Pri ponovni odmeri pokojnine po IV. noveli k zak. o pok. zavarovanju ste bili razvrščeni v VI. zavarovalni razred. Zahtevali ste, da se Vam na novo odmeri pokojnina kot uslužbencu z višjo strokovno izobrazbo, pa Vam je bila zahteva zavrnjena, češ da Vam pokojnina ne more biti znova odmerjena kot uslužbencu. Ali je to pravilno?

Odgovor: Ker ste bili razvrščeni ob prevedbi pokojnine po odloku o prevedbi pokojnin železniškega osebja po 9. čl. uredbe iz leta 1952 in po določbah zakona o pokojninskem zavarovanju v pokojninski oz. zavarovalni razred kot visokokvalificiran delavec (II. kategorije delovnega mesta), Vaša zahteva, da se Vam po IV. noveli k zakonu o pok. zavarovanju ponovno odmeri pokojnina kot uslužbencu, ni utemeljena. Za to odmero pridejo v poštev le določbe 1. odst. 22. čl. navedene novele, po kateri Vam je bila glede na svojstvo delavca (II. kategorije delovnega mesta) in pokojninsko dobo pravilno na novo odmerjena osebna pokojnina z razvrstitvijo v VI. zavarovalni razred, ki je po tabeli iz 1. odst. 22. čl. novele najvišji zavarovalni razred, v katerega so lahko razvrščeni upokojeni delavci.

Eksekutivni prometni uslužbenci

G. T. — Zaradi ponovne prevedbe pokojnine po novem 213. čl. zakona o pok. zavarovanju bi radi vedeli, kdo je bil po zakonu o ugotovitvi pravice do pokojnine železniški prometni uslužbenec?

Odgovor: Po 3. odst. 7. čl. zakona o ugotovitvi pravice do pokojnine in o upokojitvi državnih uslužbencev (Ur. l. FLRJ št. 93/46) so šteli med eksekutivne prometne uslužbence: strojevodje, podstrojevodje, kurjače, pomožne kurjače, vlakovodje in podvlakovodje, vlakovne manipulante in podmanipulante, sprevodnike, podsprevodnike, zavirače in maneverske uslužbence.

Posvojitev

C. Z. — Ker Vam je bila za vnuka, ki ga dejansko preživljate, odrečena upravičenost do otroškega dodatka, ker niso izpolnjeni pogoji 14. čl. uredbe o otroškem dodatku, bi ga radi posvojili, da bi zanj kot posvojenca imeli pravico do otroškega dodatka. Ali je posvojitev možna?

Odgovor: Po izrecni določbi 7. čl. zakona o posvojitvi, posvojitev sorodnika v ravni črti, kakor tudi brata in sestre ni mogoča.

Nadomestilo za ločeno življenje

H. K. — Dobili ste zaposlitev pri ljudskem odboru izven kraja, v katerem živite s svojo družino. Ali Vam bo v primeru, če v kraju zaposlitve ne boste dobili stanovanja za družino, pripadalo nadomestilo za ločeno življenje?

Odgovor: Pravico do nadomestila za ločeno življenje boste imeli po 2. odst. 40. čl. uredbe o povračilih potnih in drugih stroškov javnih uslužbencev, če ste bili sprejeti v službo brez natečaja. Kolikor pa ste bili sprejeti v službo po natečaju, bi Vam šlo nadomestilo le v primeru, če je bilo v natečaju navedeno, da bodo imeli tisti, ki bodo sprejeti v službo iz drugega kraja, pravico do tega nadomestila.

Odrek soglasja za zamenjavo stanovanj

F. R. — Stanodajalec je odrekel soglasje za zamenjavo stanovanja. Kam se lahko zoper ta odrek, ki je po Vašem mnenju neupravičen, pritožite?

Odgovor: Stanodajalec sme odreči soglasje za zamenjavo stanovanj le v primeru, če je stanovanje namenjeno izključno le za ožji krog ljudi, nosilec stanovanjske pravice, ki naj se z zamenjavo vseli v to stanovanje, pa ne pripada temu krogu, ali če je bilo nosilcu stanovanjske pravice, ki naj se z zamenjavo vseli, odpovedano prejšnje stanovanje po njegovi krivdi. — Tisti, ki mu je bilo odrečeno soglasje za zamenjavo stanovanja, lahko v 15 dneh, ko mu je bil odrek sporočen, predlaga pri okrajnem sodišču, naj to sodišče v nepravdnem postopku ugotovi, da ima pravico do zamenjave.

KUPON ZA PRAVNO POSVETOVALNICO »DELA«

● **METLIKA**

POMOČ DRŽAVLJANOV PRI GRADNJAH

Investicije komunalnega značaja zelo bremene proračun ObLO Metlika. Poleg sredstev iz skladov in natečajev se je bilo treba usmeriti tudi na krajevne prispevke samih državljanov:

V Metliki bodo prebivalci sami letos pomagali pri gradnji komunalnih naprav.

V Podzemlju so za gradnjo osemletke vaščani že lani zbrali več kot 1 milijon dinarjev. Akcija se letos nadaljuje.

Na Suhorju grade kulturni dom, ki bo veljal blizu 18 milijonov dinarjev. Akcija se je začela že lansko jesen. Dom bo predvidoma že letos dograjen.

V Drašičih se prebivalci pripravljajo na gradnjo gasilskega doma, ki bi bil njihov kulturni dom. Sedaj zbirajo sredstva in material.

V Rosalnicah bodo letos dogradili gasilski dom in postavili spomenik žrtvam fašizma. Spomenik ne bo imel le krajevnega značaja, saj je tam pokopanih več kot 80 borcev iz hrvaških in slovenskih brigad. Ker bo gradnja draga, bo potrebna širša akcija, saj domačini sami ne bi zmogli tolikega bremena.

Na Radovici tudi domačini sami urejujejo gasilski dom.

V Gradacu grade kulturni dom in popravljajo pota. **M. P.**

HITRO PRIPRAVLJENO KOSILO

Juha z ocvrtim kruhom, riž z jetrcami, zélena v solati.

Juha: pripravimo jo iz vode, v kateri se je kuhala zélena. Posebej naredimo prežganje iz masti in žlice moke. Ko je moka že zarumenela, pridamo še majhen košček presnega masla. Prežganje damo v vodo, ko smo zéleno že odvzeli. Ko juha pet minut vre, jo malo popramo in pridamo žlico smetane. Juho zboljšamo z dadin jušnim dodatkom. V juho damo ocvrte kruhove kocke ali pa samo v rezance narezan in posušen kruh.

Riž z jetrcami: petintrideset dekagramov riža, petindvajset dekagramov mehkih govejih jetrc (ali svinjskih), deset dekagramov hamburške prekajene slanine, žlica masti, dve žlici drobno narezane čebule, sol in naribani sir.

V mast damo čebulo. Ko postane »steklena«, pridamo na rezance narezano slanino. Ko tudi ta postane prozorna, dodamo v kocke zrezana jetra. Ko te spremene barvo, dodamo še riž. Malo pražimo, nakar zalijemo še s toliko tople vode, kolikor je bilo riža. Solimo, premešamo in kuhamo dvajset minut do pol ure. K rižu damo naribani sir.

Zélena v solati: potrebujemo en ali dva gomolja zélene, tri žlice olja, eno žlico vinskega kisa ali limoninega soka, sol, poper, čebulo.

Gomolje skrbno umijemo, odstranimo vso nečistočo; kuhamo v topli, osoljeni in prav malo okisani vodi. Vodo okisamo zato, da ostane zélena lepo bela. Kuhano zéleno olupimo. Zéleno nato zrezemo na tanke rezine, ki jih v skledi poljemo z omako. Le to pripravimo iz olja, kisa ali limoninega soka, popra in drobno zrezane čebule. Po potrebi solato še solimo.

● **TRŽIČ**

PESTRA DEJAVNOST DELAVSKE UNIVERZE

Delavska univerza v Tržiču si je za tekočo sezono zastavila obširne in zahtevne naloge. Precej so jih že izvedli — tako so za podjetja tržiške občine s pomočjo občinskega sindikalnega sveta pripravili šolo za delavsko samoupravljanje, kvalifikacijske tečaje za člane ZB, šolo za starše v Tržiču in Križah ter šolo za življenje v Tržiču. V teku pa so trenutno: večerna politična šola, politična šola za člane LMS, politična predavanja, ekonomska srednja šola za odrasle ter administrativna šola za odrasle in tečaji nemškega (tri stopnje) in angleškega jezika (dve stopnja) ter esperanta. Ves čas pa so v večjih krajih občine tudi poljudnoznanstvena predavanja, ki jih ljudje z zanimanjem in v velikem številu obiskujejo. P. G.

Borci NOB naj se še tesneje vključijo v življenje komune

Ljubljana, 27. febr. — Na letni konferenci organizacije Zveze borcev NOV občine Center so poudarili, da se morajo borci še bolj vključevati v naše družbeno življenje. Seznaniti se morajo z vsemi problemi komune, ker je glede socialnih in stanovanjskih problemov prav slaba informiranost včasih vzrok za kritiko. Organizacije ZB se morajo še bolj posvetiti družbeno politični vzgoji članov.

Predlagali so tudi, da bi v večjih podjetjih ustanovili aktive ZB, ki bi reševale probleme borcev. Poleg tega bi skrbele tudi za obujanje tradicij NOV. V šolah pa naj bi v posebnih krožkih s predavanji in izleti v partizanske kraje seznanjali mladino v NOV. Udeleženci konference so poudarili, da bo v bodoče potrebno še bolj smotrno zbirati dokumentacijo, ki je zlasti internirancev in zapornikov pomanjkljiva. Opozorila so tudi na veliko zanimanje borcev za šolanje in prekvalifikacijo ter na nenehno skrb za otroke padlih borcev.

V prihodnje bo vodila organizacijo ZB skupščina, ki jo bodo sklicevali pri obravnavanju vseh važnejših problemov. Tako bo omogočeno široko demokratično odločanje članov ZB. Občinski odbor ZB, ki bo vodil delo organizacije med zasedanji skupščine, bo imel zaradi tega manj članov. **J. J.**

● **NOVA GORICA**

OSTREJŠE KAZNI ZA PREKRŠKE

Na seji ObLO Gorica so obravnavali poročilo sodnika za prekrške, največ pa so govorili o osnutku odloka o dopolnilnem proračunskem prispevku iz osebnega dohodka delavcev. Sprejeli so tudi odloke s priporočili, ki bodo pripomogli k uspešnejšemu delovanju javnih služb in razvoju gospodarskih panog.

Iz poročila občinskega sodnika za prekrške Edvarda Birse je bilo videti, da so se lani primeri prekrškov skoraj podvojili. K temu sta pripomogla strožji nadzor raznih inšpekcij in postaj LM ter združitev občin Dobrovo, Kanal in Nova Gorica v eno komuno, ki ima prebivalstva za pol goriškega okraja. 1291 prekrškov so ugotovili na javnih cestah, vseh pa je bilo 2833. Med njimi so bili nedovoljena sečnja lesa, prevažanje živine brez potnega dovoljenja, prestopki zoper javni red in mir itd.

Ljudski odborniki so se izjavili za učinkovitejšo preventivno vzgojo državljanov in ostrejše kazni ter nadzor. Ugotovili so, da avtomobilska šola v Novi Gorici nima ustreznih prostorov in učilnic ter predlagali, da ji je treba omogočiti nemoteno delo za vzgojo šoferjev in amaterjev. Ta šola naj bi imela po njihovem tečaje po vseh večjih krajih komune, kjer se za to pokaže potreba. Tak tečaj že imajo v Opatjem selu na Krasu, v kratkem pa se bo pričel tudi v Kostanjevici. Kot zagotavlja vodstvo šole, bo tečaje organiziralo povsod tam, kjer se prijavi vsaj 40 kandidatov. -jp

PROSPEKTI O TURISTIČNIH ZMOGLJIVOSTIH KOMUN

V goriškem okraju bodo letos vložili izdatna sredstva za napredek turizma in gostinstva. Goriška turistična zveza bo prihodnji mesec izdala prospekte o naravnih lepotah in turističnih zmogljivostih občin Nova Gorica, Tolmin, Ajdovščina in Idrija. Prospekti bodo izšli v skupni nakladi 80.000 izvodov. V nakladi 10.000 izvodov je pred kratkim izšel turistični prospekt Nove Gorice. Izdala sta ga hotel »Park« in novogoriški »Avtoprometa«.

Pričakujejo, da bo letošnja turistična sezona uspešna tudi zaradi večje in sistematične propagande. — Največ gostov si obetajo v Gornjem Posočju. **M. D.**

● **BLED**

DOSEDANJE DELO IN NAČRTI RIBIŠKE DRUŽINE

Na plenumu ribiške družine na Bledu je bilo iz poročil razvidno, da je poleg rednih članov družine lovilo v vodah družine — Savi Bohinjki in Blejskem jezeru — 56 članov in 383 inozemcev. Med njimi je bilo največ Avstrijcev, Italijanov, Nemcev in drugih. To pomeni, da družina precej prispeva k razvoju turizma na Bledu in že zato zasluži, da podpro njeno delo. Velik odlov pa zahteva tudi večje vlaganje. Po njihovih podatkih so vložili v Savo okoli 15.000 mladic lipana, 6000 mladic potočne postrvi in še 13.000 iker potočne postrvi. V jezero pa so vložili 5000 mladic ščuk.

Poleg tega pa so vložili še v gojitveni potok Rečico 12.000 potočnih postrvi in v jezerca v Grinščah 9400 mladic rašenk ter 100 rakovih samic. Jezerce na Rečici so očistili in obnovili ter žele tam zarediti ribe amerikanke za konsum. Nameravajo namreč zalagati hotele na Bledu, ker je potreba po teh ribah zelo velika.

Razen ostalih načrtov za vlaganje v prihodnje pa so sklenili obnoviti gospodarsko poslopje, kar so delno že opravili. Tam bodo imeli svoje društvene prostore in pa ribjo restavracijo. Za to delajo sedaj načrte. Na bivšem perilniku pripravljajo valilnico za lipane, in sicer za alpskega lipana, ki je najbolj primeren za Savo. V bližini pa delajo zdaj bazene za postrvi amerikanke.

Vse to so lepi načrti in bo moral upravni odbor vložiti dosti dela, če bo hotel vse opraviti. **B. B.**

Naš fotozapisek

V zadnjem času pripeljejo avtobusi, zlasti z Dolenjske, v Ljubljano večkrat kakšnega divjega prašiča za lovsko zadrugo. Tudi okrog teh-le se je zbralo nekaj mimoidočih radovednežev. Foto: Kaše

S SEJE OBEH ZBOROV ObLO TRBOVLJE

105 STANOVANJ NA LETO

Na seji Občinskega ljudskega odbora v Trbovljah so se zavzeli, da je potrebno še letos rešiti vprašanje devetinpetdesetih družin na Dobrni, ki žive v slabih stanovanjskih razmerah zaradi vgrezanja zemlje kot posledice novega načina zasipavanja v rudniku. Pri tem naj podjetja, predvsem rudnik in cementarna, upoštevajo pri dodeljevanju novih ali drugih stanovanj kot prve družine iz Dobrne. Za dvaindvajset družin upokojencev pa bodo iz najetega posojila Ob LO zgradili ustrezna nova stanovanja. Odborniki so še poudarili, da je treba izseljene stanovanjske hiše na Dobrni takoj porušiti, ker se ne izplačajo nobena popravila na dotrajanih zgradbah, vodovodu, razsvetljavi ipd.

V Trbovljah bodo zgradili povprečno 105 stanovanj na leto, kar popolnoma zadostuje naravnemu prirastku prebivalcev in amortizaciji stanovanjskega sklada. Plan stanovanjske izgradnje predvideva, da bodo nadalje v 5 letih zgradili približno 54% standardnih stanovanj, 17% bolj zahtevnih in 29% cenenih. Povprečna vrednost slednjih je 2,000.000 din za 40 m².

Na sobotni seji ObLO Trbovlje so odborniki razpravljali še o komunalni dejavnosti v letu 1961 in planu za letošnje leto, sprejeli sklep o povišanju prometnega davka v gostinstvu in maloprodaji v trgovini ter imenovali komisiji za sestavo statusa in družbenega plana občine. -pb

● **KAMNIK**

OBRAVNAVANJE PRAVILNIKOV

V ponedeljek, 26. februarja, se je sestal zbor proizvajalcev ObLO Kamnik. Na seji, ki ji je prisostvoval tudi republiški ljudski poslanec Tomo Brejc, so govorili o novosprejetih pravilnikih o delitvi osebnih dohodkov in čistega dohodka v gospodarskih organizacijah.

Posebne komisije pri zboru proizvajalcev so analizirale večino pravilnikov. Na seji pa so podrobneje obravnavali pravilnik podjetij Titana, Stola, Kamnika, Usnja in Modelita. Ostale pa bodo proučili na prihodnjih sejah. Zbor proizvajalcev je sprejel več priporočil, ki naj bi jih kolektivi upoštevali pri izpolnitvi svojih pravilnikov. **F. S.**

● **KRIŽEVCI**

PRIPRAVE ZA GRADNJO NOVE ŠOLE

Stara šola v Križevcih v Prekmurju je že precej časa pretesna — eno učilnico imajo celo v zadružnem domu — zato so prebivalci šolskega okoliša sklenili, da bodo zgradili ustrezno poslopje za popolno osemletno šolo. Ko bo mraz popustil, bodo začeli pripravljati zemljo za izdelavo zidakov. Razen opeke, ki jo bodo napravili z brezplačnim delom, bodo pripravili tudi drug gradbeni material. **J-k**

TOVARNA MUZIKE — V tovarni glasbil v Mengšu predvidevajo, da bodo letos izdelali blizu 7000 harmonik različnih tipov od 12 do 120 basov. Poleg harmonik so glavni proizvodi te tovarne še kitare, jazz garniture in šolski inštrumentarij. To je garnitura glasbil, namenjena osnovnemu pouku glasbe v šolah. Glasbila, izdelana v Mengšu, poznajo tudi v tujini. Skoraj četrtino vrednosti proizvodnje izvozijo v zahodne države. Predvsem kitare in kontrabasi gredo dobro v promet. Letos pripravljajo serijsko proizvodnjo majhne harmonike, ki so ji dali ime »Marina«. Takšne harmonike, namenjene predvsem otrokom, je bilo doslej težko dobiti. Tovarniška cena tega izdelka bo približno 18.000 dinarjev. V »Melodiji« pripravljajo tudi prototip električne kitare. Foto: Z. Deniša

Pomenki

Tovarna cementa in salonita v Anhovem sodi k podjetjem, ki hitro odpravljajo vzroke nesreč in razvijajo zdravstveno varstvo kolektivov. V goriškem okraju zaradi slabe higiensko-tehnične zaščite in zanemarjanja zdravstvene vzgoje proizvajalcev nezgode pri delu zelo počasi nazadujejo in zato je anhovski primer tembolj zanimiv. Šef obratne ambulante dr. STANE ZAGORIČNIK je pojasnil poglavitne nadrobnosti o zdravstvenem varstvu in pobudah za nadaljnjo zdravstveno prosvetljevanje kolektiva.

— Ste v Anhovem morda omejili azbestozo, ki je v industriji cementa in salonita najbolj poklicna bolezen?

— Lotili smo se odločnih ukrepov in upamo, da bo azbestobo moč kmalu omejiti. Delavcem so fotografirali pljuča in srce v goriški bolnišnici, zdaj pa skupaj s Centralnim di-

spanzerjem za poklicne bolezni in Zavodom za zdravstveno in tehnično varstvo iz Ljubljane proučujemo nadaljnje ukrepe. Predvsem bo treba z raznimi tehnološkimi in organizacijskimi zboljšavami čimbolj zmanjšati količino azbestnega prahu na posameznih delovnih mestih. Morda bodo potrebne tudi zamenjave nekaterih delavcev, seveda pa bomo še naprej bdeli nad obolenji zaradi azbestoze.

— Obratna ambulanta ima lahko velik delež pri zmanjševanju nesreč, gotovo pa je pomembno tudi sodelovanje službe za higiensko-tehnično zaščito. Kakšne so izkušnje pri vas?

— V naši tovarni smo uveljavili tesno sodelovanje med obratno ambulanto, službo higiensko-tehnične zaščite in z aktivom RK. Komisije RK so posredovale veliko predlogov za zboljšanje zdravstvenega varstva ter delovnih in življenjskih razmer žensk. V podjetju je zaposleno okoli 400 delavk in v zadnjem času jih precej sodeluje v komisijah RK. V ambulanti smo že uvedli posvetovalnico za žene, trikrat mesečno pa ordinira tudi zdravnik-ginekolog iz Postojne.

— Kaže torej, da imajo samoupravni organi razumevanje za zdravstveno varstvo. Imate na voljo dovolj sredstev?

—S sistematičnim zdravstvenim prosvetljevanjem smo šele začeli in delo terja velika sredstva. Toda delavski svet in upravni odbor z razumevanjem spremljati prizadevanja obratne ambulante in zagotavljata potrebna sredstva. V naši tovarni smo lani, recimo, samo za zdravstveno preventivo porabili okoli 3 milijone dinarjev. In dalje: na slikanje pljuč in srca je bilo poslanih 443 delavcev, vsako slikanje pa je stalo 2000 dinarjev.

— Videti je, da so prostori ambulante pretesni?

— Prostori res ne ustrezajo, zlasti, ker bomo v tovarni kmalu dobili tudi stomatologa. Toda gre za prehodne težave, delavski svet je namreč že sprejel sklep o zgraditvi novega poslopja za obratno ambulanto. **M. D.**

● **CERKNICA**

USPEL FESTIVAL DRAMSKIH DEL

V soboto in nedeljo je občinski komite LM Cerknica organiziral festival dramskih del. Nastopili so mladinski aktivi iz Starega trga, Rakeka in Unca. Kvaliteta nastopajočih je bila na zadovoljivi višini, le izbira prikazanih del ni bila najboljša, saj so vsi trije aktivi nastopili s komedijami.

Najboljši na festivalu je bil mladinski aktiv Rakeka, ki se je predstavil z Novakovo komedijo »Dobrodošla miss Agata«. Za aktivom iz Rakeka so se zvrstili mladinski aktivi Kovinoplastike iz Starega trga pri Ložu in mladinski aktiv z Unca, ki je prvikrat nastopil in ima vse možnosti za hiter napredek.

Organizacija festivala je bila vseskozi dobra. Žal, da se ga nekateri mladinski aktivi iz cerkniške občine niso udeležili. **(žm)**

DELO

Nadaljevanje s 1. strani

Počasen razplet

OAS za zdaj ne misli na nov udar, da pa hoče s pokoli in pogromi v Alžiriji in s terorjem in zastraševanjem v Franciji ustvariti anarhijo, izzvati odkrite množične spopade med Alžirci in Evropejci v alžirskih mestih in pripraviti vojsko do tega, da bi opustila svojo sedanjo zadržanost in se morebiti pridružila Salanu.

Vlada je danes izdala ukaz, naj vojaške enote, ki so bile doslej v pripravljenosti v Alžiriji in so imele nalogo, da zasedejo mesta, če bi prišlo do udara, neutegoma vkorakajo v Alžir, Oran in Constantine ter »s strogimi preiskavami mestnih četrti preprečijo pokol in kaos«.

V zvezi z akcijami OAS sta vzbudila pozornost dva dogodka. Eden izmen voditeljev francoskih fašistov, bivši polkovnik Argou, ki je bil v odsotnosti obsojen na smrt zaradi organiziranja aprilskega udara, je pobegnil s Kanarskih otokov, kamor so ga na zahtevo francoske vlade internirale Francove oblasti skupaj z Lagaillardom, Orkizom in drugimi zarotniki. Drugi dogodek pa je tale: pariška policija je ateritarala fašističnega morilca Jeana - Marieja Vincenta, organizatorja komandosov OAS.

S. GLUMAC

Industrijska proizvodnja

sklenil ustanoviti koordinacijski odbor, ki bo spremljal gibanje industrijske proizvodnje, da bi pravočasno spoznal vse probleme in primerno ukrepal. Razen tega bo pri zbornici ustanovljena posebna statistično-informativna služba za evidenco konjunkturnih gibanj v proizvodnji in prodaji.

V razpravo je posegel tudi sekretar ZIS za industrijo Danilo Kekić, ki je rekel, da so pospešitev dinamike industrijske proizvodnje, ureditev notranjega trga in odstranitev primanjkljaja plačilne bilance najvažnejše naloge našega gospodarstva v letošnjem letu. Po njegovem mnenju bi morala industrija povečati izvoz in zmanjšati uvoz reprodukcijskega materiala. To vsekakor terja neprimerno večjo uporabo domačega reprodukcijskega materiala in uvoz samo v primerih, ko je to nujno potrebno. Razen tega bi morala uvažati reprodukcijski material predvsem tista podjetja, ki imajo največ možnosti, da tudi izvažajo.

Danilo Kekić je opozoril na nekatere negativne pojave v našem uvozu. Dogajalo se je namreč, da smo pod firmo reprodukcijskega materiala uvažali izdelke in opremo. Danilo Kekić se je zavzel tudi za hitrejše osvajanje proizvodnje artiklov, ki jih izdelujemo po tujih licencah. Po njegovem mnenju bi morali določiti kriterije za osvajanje tujih proizvodov in pospešiti proces ustvarjanja domačih konstrukcij.

Ko je govoril o prodaji in cenah na domačem trgu, je Danilo Kekić pripomnil, da so cene nekaterih proizvodov precej visoke, drugih pa zelo nizke, in zato jih je treba ponovno popraviti, in sicer v dogovoru s proizvajalci. Kekić je rekel, da nekaterim podjetjem velike obveznosti znatno otežkočajo delo. Mnoge organizacije so se namreč zadolžile z zelo kratkim rokom odplačevanja kreditov — na dve, tri in celo na eno leto, kar jim onemogoča pravočasno izpolniti sprejete obveznosti. Zato bi se morala vsaka takšna organizacija obrnit; na pristojne organe, da bi ji podaljšali rok odplačevanja kredita. Danilo Kekić je poudaril, da pomanjkanje obratnih sredstev ne bi smelo biti ovira v proizvodnji. Tam, kjer je pomanjkanje obratnih sredstev zelo veliko, bi bilo treba po njegovem mnenju takoj intervenirati.

Razen tega v zveznih organih menijo, da je treba ponovno razdeliti obratna sredstva znotraj industrijskih panog in skupin.

Na seji upravnega odbora so razpravljali tudi o pripravah za revalorizacijo osnovnih sredstev in o uvajanju avtomatizacije v industriji.

Poskus atentata

riške vlade ogroža varnost DR Vietnama in narodov jugovzhodne Azije«.

»Pravda« piše, da ameriške vojaške enote že tako na široko sodelujejo v vojaških operacijah skupaj z Ngo Din Diemovimi silami, da tega ne zanikajo niti ultrakolonialistične publikacije v ZDA. Ameriške publikacije odkrito navajajo, da ameriški oficirji osebno poveljujejo operacijam Diemovih sil in da z ameriškimi helikopterji in letali prevažajo te sile z enega področja na drugo.

Brzojavke predsedniku Titu

Beograd, 27. febr. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je prejel od grškega kralja Pavla brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za pozdrave, poslane z »Galeba«, ko je plul po grških teritorialnih vodah.

Prekop posmrtnih ostankov borcev Rdeče armade

Beograd, 27. febr. (Tanjug). Na spominskem pokopališču osvoboditeljev Beograda so danes dopoldne pokopali posmrtne ostanke 79 borcev in dveh oficirjev Rdeče armade, ki so padli oktobra 1944 v večdnevnih bojih za osvoboditev našega glavnega mesta. Posmrtne ostanke sovjetskih borcev so zbrali s širšega področja Beograda in jih pokopali na pokopališču, kjer so že pokopani ostanki velikega števila naših borcev in vojakov Rdeče armade, ki so skupaj sodelovali v osvobajanju glavnega mesta Jugoslavije.

IZJAVA PIETRA NENNIJA

PODPORA SOCIALISTOV NI TRENUTNA POTEZA

Prvi konkretni poskus za zbližanje med katoliško stranko in socialisti je socialistična podpora vladi levega centra

RIM, 27. febr. (Tanjug). Voditelj italijanskih socialistov Pietro Nenni je danes izjavil, da podpora italijanskih socialistov Fanfanijevi vladi levega centra ni samo trenutna poteza v politični taktiki Socialistične stranke.

Gre za perspektivo demokratičnega razvoja,« je poudaril Nenni, »od česar socialisti in krščanski demokrati povsem razumljivo pričakujejo različne rezultate. Socialisti pričakujejo socialistično, krščanski demokrati pa krščansko družbo.«

Nenni je poudaril, da so med katoliško stranko in socialisti na političnem področju desetletja medsebojnih polemik in trenj, da pa se v zadnjih letih kaže možnost medsebojnega zbližanja. Prvi konkretni poskus za zbližanje je socialistična podpora vladi levega centra. Toda za zvezo med socialisti in krščanskimi demokrati kot tudi za sodelovanje socialistov v novi vladi ni bilo nikogar — je rekel Nenni in pripomnil, da se bodo zdaj odprli novi vidiki pred delavskim razredom in vso državo, če bo program uresničen in če bo v italijanski politiki zavladal nov duh. Smo pa šele na začetku, z jasno začrtanimi programskimi mejami, je poudaril Nenni.

Kar zadeva zunanjo politiko, je Nenni izjavil, da »mora nova vlada napeti vse svoje sile, da bi prispevala k popuščanju napetosti v mednarodnih odnosih, kar je moč storiti tudi znotraj blokov«.

Zahtevamo takšno zunanjo politiko — je dejal na koncu Pietro Nenni — ki ne bo slonela na ideoloških krogih, ampak na konkretnem stvarnem urejanju problemov na stalnih pogajanjih in tudi s kompromisi, če bodo potrebni, upoštevajoč samo interese miru, ne pa tudi interese blokov. Takšna zunanja politika italijanske vlade ni samo možna, ampak je tudi obveznost nove vlade.

Delegacija mesta Ljubljane v Milanu

Milano, 27. febr. (Tanjug). Delegacija mesta Ljubljane, ki je prispela v Milano kot gost občine, je danes obiskala nekatera industrijska podjetja ter si ogledala nova stanovanjska naselja in naprave velesejma v tem mestu. Delegacijo Ljubljane je sprejel predsednik milanske občine prof. Cassini. Med svojim bivanjem v Milanu si bodo gostje iz Ljubljane ogledali še več drugih občinskih ustanov in podjetij.

ZAPOZNELI SNEG. Tisti, ki so se že veselili toplega sonca — znanilca zgodnje pomladi — so bili včeraj zjutraj neprijetno presenečeni; precej debela snežna odeja je prekrila Ljubljano in večji del Slovenije. Po sliki sodeč so se čiščenja ljubljanskih ulic to pot lotili pravočasno, tako da se nam ni bati brozge in blata. Foto: Šelhaus

S PLENARNEGA SESTANKA CENTRALNEGA KOMITEJA ZK BiH

Izpolnjevanje sklepov III. plenuma

SARAJEVO, 27. febr. (Tanjug). V Sarajevu je zaključil svoje delo IV. plenum CK Zveze komunistov Bosne in Hercegovine. Na zaključku plenuma je govoril sekretar Centralnega komiteja ZK BiH Djuro Pucar.

Djuro Pucar je med drugim dejal, da so mnoge organizacije Zveze komunistov v BiH proučile po III. plenumu CK ZKJ svoje pomanjkljivosti in sprejele vrsto ukrepov za njihovo odpravo ter krepitev politične odgovornosti članov ZK, kakor tudi organizacij in komitejev v celoti. Dalje je Pucar poudaril, da se bo treba v prihodnje boriti z večjo doslednostjo za uresničevanje skupaj sprejetih stališč. Zatem je ostro obsodil lokalistične pojave, partikularizem in šovinizem ter poudaril, da je njihov vpliv na politični položaj in enotnost naroda zelo škodljiv in povzroča nezadovoljstvo pri delovnih ljudeh. Prav tako je kritiziral pojave birokratske samovolje, ki se kažejo v raznih smereh in na raznih ravneh tako v delitvi in gospodarjenju s sredstvi kakor tudi s sprejemanjem takšnih sklepov, ki na sedanji stopnji razvoja niso učinkoviti.

Na koncu je Pucar opomnil, da je bila konstruktivna kritika v Zvezi komunistov vedno močno orožje v boju proti raznim pomanjkljivostim. Takšno kritiko je treba gojiti tudi danes in zahtevati od ljudi, ki delajo napake, naj pravilno razumejo konstruktivno kritiko. Ta kritika mora biti zasnovana na splošnih družbenih interesih, ker je samo tako mogoče odpravljati napake in doseči večje uspehe v oblikovanju naše socialistične skupnosti.

Plenum je kooptiral v CK ZK BiH Rato Dugonjića in Nijaza Dizdarevića. Hkrati je plenum izbral Rata Dugonjića tudi za člana izvršnega komiteja CK ZK BiH.

Med Ljubljano in Beogradom spet reden letalski promet

Ljubljana, 27. sept. (Tanjug). Od 2. marca bomo imeli med Ljubljano in Beogradom spet reden zračni promet, ki so ga morali lani 31. decembra spričo neugodnih pogojev na ljubljanskem letališču ustaviti. V marcu bodo potniška letala JAT letala po zimskem voznem redu, in sicer z odhodom iz Ljubljane ob 7. uri zjutraj in prihodom v Beograd ob 9,10. Iz Beograda bodo letala odhajala ob 13,15 s prihodom v Ljubljano ob 15,25. Letala bodo letala vsak dan razen nedelje.

Konkurenca Volkswagnu

New York, 27. febr. (Tanjug). Avtomobilska družba Ford je napovedala, da pošlje jeseni na trg nov majhen avto, opisan kot konkurenca Volkswagna. Avto se bo imenoval »Kardinal« in bo štirisedežen. Motor bo imel štiri cilindre z zmogljivostjo 60 KS.

POMEN DRUŽBENO-EKONOMSKEGA SODELOVANJA

Beograd, 27. febr. (Tanjug). V navzočnosti predsednika Centrainega sveta ZSJ Svetozarja Vukmanovića, podpredsednikov CS Paška Romca in Ivana Božičevića ter sekretarja Ašera Deleona se je začelo danes v Beogradu posvetovanje predstavnikov delavskih in ljudskih univerz o družbeno-ekonomskem izobraževanju. V uvodnem govoru je Ašer Deleon poudaril, da bi morali dejavnost delavskih in ljudskih univerz na tem področju bolj vskladiti s splošnimi smernicami našega gospodarjenja in družbenega sistema.

Dopoldanski del posvetovanja je bil posvečen družbeno-ekonomskemu izobraževanju v gospodarskih panogah. O izkušnjah v izobraževanju članov ekonomskih enot je govoril predstavnik delavske univerze v Mostarju Ariš Nožić, Uroš Čolović pa je govoril o izkušnjah delavske univerze »Djuro Salaj« v Beogradu v sestavljanju programa družbeno-ekonomskega izobraževanja z vidika zbiranja in razdelitve dohodka.

V razpravi so izrazili mnenje, da bi se bilo treba v programih za vodilni kader v gospodarstvu bolj usmeriti na družbeno-ekonomsko izobraževanje. Vlasta Matejić z delavske univerze »Djuro Salaj« je rekel, da nekatere ankete kažejo, da ta kader ni dovolj strokovno usposobljen in da pomanjkljivo družbeno-ekonomsko znanje negativno vpliva na izpopolnjevanje družbeno-ekonomskega sistema in na nekatere poslovne rezultate.

Posvetovanje, ki ga je organiziral Centralni svet ZSJ, se je popoldne nadaljevalo z obravnavanjem družbeno-ekonomskega izobraževanja v javnih in družbenih službah.

PLENUM ZVEZE KMETIJSKIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV LRS

Kmetijski strokovnjak naj bo v proizvodnji

Vodstvo ekonomskih enot naj prevzamejo zlasti tudi mladi tehniki in agronomi

LJUBLJANA, 27. febr. — Hiter korak, ki ga ubira razvoj sodobne kmetijske proizvodnje na vasi in družbena vlaganja, ki bodo preobrazbo kmetijstva še pospešila, nalagajo kmetijskim strokovnjakom velike odgovornosti. Zato je danes plenum Zveze kmetijskih inženirjev in tehnikov Slovenije obširno razpravljal o vlogi kmetijskega strokovnjaka v sedanjem razvoju kmetijstva.

Udeleženci plenuma so v razpravi največ omenjali poglavitno nalogo kmetijskih strokovnjakov, da z neposredno organizacijo tehnološkega procesa in proizvodnje prispevajo k uresničitvi obsežno zastavljenih načrtov. Težko je namreč uvajati sodobne načine kmetijske proizvodnje tam, kjer vodijo ekonomske enote ljudje, ki se še niso otresli drobno kmečke miselnosti. Kljub vsej prizadevnosti so taki delovodje le neke vrste nadzorniki in evidentičarji, ne pa organizatorji in usmerjevalci proizvodnje. Na plenumu je obveljalo mnenje, da bi morali vodstvo ekonomskih enot prevzeti mladi kmetijski tehniki in agronomi.

Toda, tudi to so ugotovili udeleženci plenuma, mladi tehniki se ponekod raje nagibajo k upravni službi, pisarniškemu načrtovanju in usmerjanju proizvodnje, namesto da bi prevzeli svoje delo neposredno na delovnem mestu v hlevu, na polju in drugod v proizvodnem procesu. Razen tega so udeleženci razprave omenili potrebo, da kmetijski strokovnjak, ki vodi ekonomsko enoto, tudi praktično obvlada ves proces in neposredno poseže vanj, kadar je to nujno. Popolnoma zgrešena je miselnost, da ročno delo ne pristoja več šolanemu strokovnjaku.

Razprava na plenumu je opozorila tudi na nevarnost, da se kmetijski strokovnjaki spremenijo v tehnokrate, kajti ponekod se je že primerilo, da so izdelali obširne proizvodne programe, niso pa pri tem upoštevali družbeno političnih pogojev na vasi. Zato je nujno, da se strokovnjaki ne zapirajo v ozek krog svojega strokovnega poslanstva, temveč da vsklajujejo svoje delo z družbeno političnimi in gospodarskimi razmerami na vasi. Prav tako je prišlo do veljave mnenje, da bi kmetijski strokovnjaki pri iskanju tehnoloških ureditev tako pokazali mnogo več pobude in samostojnosti.

Vzporedno s temi problemi so udeleženci obravnavali tudi izobraževanje na delovnem mestu in težave, v katere je zašlo kmetijsko šolstvo. Zaključki, ki jih bo plenum posredoval občinskim podružnicam, bodo v mnogočem prispevali k večji zavzetosti in jasnejšim smotrom kmetijskih strokovnjakov pri izvajanju odgovornih proizvodnih nalog.

M. Remec

Hammarskjöldova smrt nepojasnjena?

Ženeva, 27. febr. (AP). — Vladni eksperti Velike Britanije in Švedske so danes izjavili, da »ni dokazov o sabotaži« ob fatalni smrti bivšega generalnega sekretarja OZN Hammarskjölda, ki je izgubil življenje v letalski nesreči pri Ndoli v Severni Rodeziji 17. septembra lani.

»Evropski Cape Canaveral« na Švedskem

Stockholm, 27. febr. Vse kaže, da bodo na skrajnem severu Švedske, v okolici Kirune, začeli čez nekaj časa urejati »evropski Cape Canaveral«. Po nekaterih vesteh iz vladnih krogov so na Švedskem pripravljeni sprejeti predlog o ustanovitvi skupnega raketnega centra.

Stavka italijanskih gradbenih delavcev

Rim, 27. febr. (TASS). — Danes je začelo stavkati kakih 60.000 italijanskih gradbenih delavcev. Delavci so odšli s svojih delovnih mest in se zbrali okrog Koloseja, kjer so imeli protestno zborovanje. Zahtevali so, naj delodajalci dosledno spoštujejo nacionalno kolektivno delovno pogodbo. Prav tako so zahtevali, da je treba skleniti novo delovno pogodbo, ki bo zajamčila, da se bo zboljšal materialni položaj delavcev.

ZAPLETEN POLOŽAJ V LAOSU

Provokacije Bun Umovih enot

Premier Suvana Fuma in Bun Um sta v zvezi z ustanovitvijo koalicijske vlade predložila vsak svoj predlog

HANOJ, 27. febr. (TASS.) Laoški radio je objavil, da se na področju Nam Ta nadalje zbirajo Bun Umove upornIške sile. Z ameriškimi letali so na to področje prepeljali nad 40 uporniških čet, med katerimi so tudi padalci, mobilne enote in tako imenovani prostovoljski odredi.

V zadnjih dneh se tudi ponavljajo provokacije uporniških enot na področjih severno od Nam Ta, kjer uporniška letala bombardirajo in obstreljujejo položaje enot zakonite laoške vlade. Cete generala Nosavana so izvedle hud napad na vas Sai Hun, vendar so bile prisiljene umakniti po protinapadu patriotičnih sil. Uporniki so izgubili v teh bojih 27 vojakov, medtem ko je bilo 31 ujetih.

Laoški radio poroča o spopadih med oficirji in vojaki v uporniških enotah kot tudi med uporniki in njihovimi tujimi svetovalci. Cedalje več vojakov Bun Umove vojske prestopa k laoški patriotični vojski.

Reuter poroča iz Vientiana, da je laoški premier Suvana Fuma včeraj odpotoval na sestanek s princem Sufanuvongom, da bi razpravljala o predlogih za ustanovitev koalicijske laoške vlade, o katerih sta razpravljala na petdnevnih razgovorih v Vientianu Suvana Fuma in šef desničarskega režima Bun Um.

Minister za informacije Bun Umovega režima Buavan Norazing je na tiskovni konferenci izjavil, da sta premiera Suvana Fuma in Bun Um na razgovorih ponudila vsak svoj predlog o poravnavi spora v zvezi z ustanovitvijo koalicijske vlade. Suvana Fuma je predlagal, naj bodoči predsednik koalicijske vlade prevzame najvažnejši ministrstvi — za obrambo in notranje zadeve, medtem ko bi ostale resore v 19-članski vladi razdelili med pristaše treh laoških skupin. Vse tri bi imele v obrambnem ministrstvu po enega predstavnika — pomočnika obrambnega ministra.

Bun Um pa je predlagal, naj bi laoški kralj vodil vlado, v kateri bi bili predsedniki šestih vladnih komisij. Predstavnik Bun Umovega režima je izjavil, da ne enega ne drugega predloga »niso še dokončno zavrgli in lahko oba pomenita osnovo za razpravo.«

Telegrami

ODLOŽENA IZSTRELITEV SATELITA. — CAPE CANAVERAL. V Cape Canaveralu so včeraj odložili izstrelitev satelita — sončnega observatorija v zemeljsko orbito.

U TANT POVABIL GLENNA V OZN. — NEW YORK. Vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tant je povabil prvega ameriškega kozmonavta podpolkovnika Johna Glenna, naj obišče sedež svetovne organizacije.

PROTESTNA ZBOROVANJA NA JAPONSKEM. — TOKIO. V japonskem glavnem mestu so bila včeraj množična protestna zborovanja kmetijskih delavcev iz raznih krajev Japonske proti vladni politiki cen kmetijskih pridelkov. Kmetijski delavci zahtevajo znižanje davkov in ugodnejše življenjske pogoje.

ŠEST MILIJARD DRAHEM ZA JAVNE INVESTICIJE. — ATENE. Grčija bo letos porabila kakih 6 milijard drahem za javne investicije, približno 200 milijonov več kot lani. Vojaški izdatki Grčije bodo znašali približno toliko kot lani — nekaj nad 3 milijarde drahem.

ALBANSKA GOSPODARSKA DELEGACIJA V EGIPTU — KAIRO. V Kairu so se danes začeli gospodarski razgovori med delegacijama ZAR in Albanije.

VOLITVE V BOLGARIJI — SOFIJA. Po uradnih podatkih so dobili kandidati Otačestvenega fronta na volitvah za Narodno sobranje 99,90% glasov. Volilo je 99,71% vpisanih volivcev.

OSVOBODITEV ZAHODNEGA IRIANA ZA VSAKO CENO — DŽAKARTA. General Nasution je danes dejal, da bo Zahodni Irian, ne glede na način, priključen matični državi še letos. Nasution je dodal, da bo prišlo do priključitve tudi za ceno vojne.

NACIONALNI SVET ALŽIRSKE REVOLUCIJE SE ZASEDA — TRIPOLIS. Današnja seja Sveta je trajala devet ur. Po njej niso objavili nikakega sporočila. Pričakujejo, da bo Svet zasedal tudi nocoj in verjetno še jutri.

Več kot milijon dinarjev škode

LJUBLJANA, 27. febr. — Vinjeni voznik Leopold Škrjanc je včeraj ob 13.50 vozil tovorni avtomobil iz Ljubljane proti Polju. Nenadoma je zapeljal na levo in se zaletel v tovorni avtomobil, ki ga je pripeljal nasproti voznik Viktor Peternelj. Škoda na vozilih znaša 1,200.000 dinarjev.

TRČENJE V ŠENTVIDU

LJUBLJANA, 27. febr. — Voznik Marjan Zupančič se je včeraj ob 15.50 peljal z osebnim avtomobilom proti Šentvidu. Za njim je vozil trolejbus voznik Rudi Hotujec. V Šentvidu je osebni avtomobil nenadoma obstal, trolejbus pa se je zaletel vanj. Avtomobil je zaneslo še v vozilo, ki ga je pripeljal za njim Drago Stemberger. Škode na vozilih je za okrog 430.000 dinarjev.

PRIKOLICA SE JE PREVRNILA

NOVO MESTO, 27. febr. — Po avtomobilski cesti iz Ljubljane proti Zagrebu je v nedeljo ob 22.55 voznik Josip Mendihović iz Umage vozil tovornjak s prikolico. V Krakovskem gozdu je prehiteval nek drugi tovornjak s prikolico, ki pa je začel voziti počasneje. Voznik Mendihović je zavrl, pri tem pa je prikolico začelo zanašati. Voznik je prenehal zavirati in prehiteval naprej, ko pa sta bili vozili vštric, se je prikolica nenadoma prevrnila. Škoda na vozilu znaša približno 300.000 dinarjev. Na prikolici je bilo 11.200 kg limon; škode, ki jo je nesreča povzročila tovoru, še niso ocenili.

AVTOMOBIL V OBCESTNI KAMEN

CELJE, 27. febr. — Predvčerajšnjim ob 13.55 se je peljal Božidar Pelan z osebnim avtom po cesti iz Maribora proti Celju. Na ovinku v vasi Verpete mu je pripeljal nasproti avtobus. Petan je zavrl, pri tem pa je vozilo na zasneženi cesti zaneslo v obcestni kamen. Škoda na avtomobilu znaša okrog 450 tisoč dinarjev.

NESREČA PRI PREHITEVANJU

NOVO MESTO, 27. febr. — Na avtomobilski cesti v Poljanskem klancu se je davi ob 4.20 zgodila prometna nesreča. Nemški državljan Peter Jörg Zollner je hotel z osebnim avtomobilom obvoziti tovornjak, ki je stal ob cesti. Nasproti pa mu je pripeljal tovornjak - hladilnik in osebni avtomobil se je znašel v »škarjah«. Trčenje je terjalo za 150.000 din škode.

AVTOMOBIL SE JE PREVRNIL

POSTOJNA, 27. febr. — Včeraj ob 17.30 se je na zasneženi cesti med Planino in Postojno prevrnil osebni avtomobil, ki ga je vozil Karlo Rupel. Škoda na vozilu znaša okrog 150.000 dinarjev.

POŽAR V ILIRSKI BISTRICI

POSTOJNA, 27. febr. — V nedeljo ob 20. je izbruhnil požar na gospodarskem poslopju Franca Vičiča v Gregorčičevi ulici v Ilirski Bistrici. Zgorelo je za okrog 400.000 dinarjev sena in drv. Ogenj so pogasili gasilci iz Ilir. Bistrice, vojaki in domačini. Vzrok požara še ni ugotovljen.

POŽAR V KAMNIŠKEM »ODPADU«

LJUBLJANA, 27. febr. — Včeraj zjutraj je izbruhnil požar v poslovalnici podjetja »Odpad« v Kamniku. Zgorela je baraka in odpadni material. Škodo cenijo na okrog 750.000 dinarjev. Ogenj je verjetno povzročila električna peč.

OGENJ V SENIKU

KOPER, 27. febr. — V nedeljo, nekaj po polnoči, je izbruhnil požar v seniku gospodarskega poslopja Ane Baruča iz Koštabone. Poslopje je zgorelo do tal. Gasilci iz Kopra so požar omejili. Škoda znaša okrog 350.000 dinarjev. Vzrok požara še ni ugotovljen.

OBRAVNAVA V NOVEM SADU

V DVEH LETIH — OD DELAVCA DO VELIKEGA PODJETNIKA

NOVI SAD, 27. febr. (Tanjug). Pred novosadskim sodiščem se je danes nadaljevalo zaslišavanje obtoženca Petra Pejovića. V dobrih dveh letih je postal ta zasebni obrtnik iz revnega zidarskega delavca v Peči velik podjetnik gradbenih del v Baču. V tem času je opravil na kombinatu »Vojvodina« gradbena dela v vrednosti 58 milijonov in prek raznih mahinacij zaračunal 13,500.000 več, kakor so bila vredna opravljena gradbena dela. Od te razlike je njegov brat Blagota Pejović izplačal bivšemu direktorju kombinata Radovanu Pavičeviču in nadzornemu organu za gradbene objekte Stevanu Kuzmanoviću v obliki podkupnine nad 5 milijonov.

Petar Pejović je tudi danes pred sodiščem trdil, da ni vedel za izplačilo podkupnine, ker je bil samo formalno prijavljen kot podjetnik, vse posle pa je vodil baje pod njegovim imenom njegov brat Blagota. Kot zastopniku svojega na pol pismenega brata Blagote je pomagal pri vodenju gradbenih knjig Stevan Kuzmanović, ki je tako zlorabljal funkcijo nadzornega organa.

Petar Pejović je tudi danes pred sodiščem izjavil, da je začel dvomiti o pravilnosti teh poslov, pa ga je Blagota prepričeval, da lahko Pavičeviču in Kuzmanoviću v polni meri zaupa.

»V takšnem položaju,« pravi Petar, sem delal kot ročni delavec in s skupino delavcev gradil objekte, situacije za plačevanje del pa so sestavljali Kuzmanović, Pavičević in Blagota, ki so si razdelili ‚dobiček', pridobljen na podlagi lažnih obračunov.«

Obravnava se nadaljuje.

»SVET BREZ BOMBE« V ZAGREBU

ZASEDANJE KONČANO

ZAGREB, 27. febr. (Tanjug). Z današnjo plenarno sejo v Zagrebu je bilo končano pripravljalno zasedanje za konferenco v Akri, ki bo pod geslom »Svet brez bombe« sredi tega leta v glavnem mestu Gane. Na štiridnevnem pripravljalnem zasedanju je sodelovalo 40 javnih, družbenih, znanstvenih in političnih delavcev iz 18 držav Azije, Afrike, Evrope in ZDA kot tudi iz Jugoslavije.

Tu so nocoj objavili tudi sporočilo ob koncu pripravljalnega sestanka za konferenco v Akri. V sporočilu poudarjajo, da so na tem pripravljalnem sestanku določili osnove za razpravo na konferenci. Prav tako je rečeno, da so bili med plodno in učinkovito razpravo pripravljena poročila. Ta poročila se nanašajo na zmanjšanje mednarodne napetosti, metode učinkovite inšpekcije in kontrole razorožitve, spreminjanje sedanjih vojnih jedrskih materialov v materiale za miroljubne namene, preprečevanje nadaljnje širitve jedrskega orožja, gospodarske probleme razorožitve in na pregled poglavitnih problemov — lakote, bolezni, neznanja, revščine in suženjstva. Poročila vsebujejo tudi konkretne pobude za urejanje naštetih vprašanj v svetu brez bombe.

Na pobudo dr. Ivana Supeka, profesorja zagrebške univerze in predsednika jedrske sekcije Jugoslovanske lige za mir in neodvisnost ter enakopravnost narodov so sprejeli tudi deklaracijo, v kateri pozivajo prebivalce vseh držav, naj od svojih vlad zahtevajo pozitiven odgovor na iskanje možnosti za ustanovitev neatomskega kluba, kar sedaj preiskuje vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN.

Spor med Kubo in ZDA

NEW YORK, 27. februarja (AFP—AP). Varnostni svet je nocoj obravnaval kubansko pritožbo, v kateri so ZDA obtožene, da so kršile ustanovno listino OZN, ker so na konferenci v Punta del Este izsilile sklepe o sankcijah proti Kubi, in sicer brez pooblastila Varnostnega sveta.

Medtem ko je britanski delegat Patrick Dean dejal, da ni razlogov, zaradi katerih bi bilo treba ponovno razpravljati o tem problemu v Varnostnem svetu, je ganski delegat menil, da je treba dati Kubi priložnost za obrazložitev tega primera. Ta delegat je še dejal, da ni treba napraviti ničesar, kar bi enemu članov OZN osporavalo pravico do pritožbe.

Poslanica predsednika Kennedyja de Gaullu

Pariz, 27. febr. (Reuter). Ameriški pravosodni minister Robert Kennedy je danes izročil posebno poslanico predsednika ZDA Johna Kennedyja predsedniku francoske republike Charlesu de Gaullu. Vsebine poslanice niso objavili. Ameriški krogi pa pravijo, da poslanica izraža »simpatije ter zaupanje v prijateljstvo med francoskim in ameriškim narodom«.

Nova sovjetska nota o Berlinu

Moskva, 27. febr. (Reuter). Veleposlaništvom ZDA Velike Britanije in Francije v Moskvi so sinoči izročili novo sovjetsko noto o berlinskem problemu. Vsebina note ni znana. Zvedelo pa se je, da sovjetska vlada v noti pojasnuje svoje stališče, da zahodnega Berlina ni moč obravnavati kot del Zahodne Nemčije in da zato zahodnonemški politiki ne smejo obiskovati tega mesta.

Državno šahovsko prvenstvo

SKOPJE, 27. febr. V nadaljevanju prekinjenih in preloženih partij državnega šahovskega prvenstva so bili doseženi naslednji rezultati: Sofrevski : Ćirić remi, Kozomara : Buljovčić prekinjeno v boljšem položaju za Buljovčića, Udovčič : Damjanović prekinjeno v nejasnem položaju.

Stanje po VI. kolu: Bukić 4, Matanović 3,5 (1), Janošević, Lukić, Sokolov, Ćirić 3,5, Marović, Pirc 3 (1), Ugrinović, Minić 3, Mihaljčišin 2,5 (1), Mejić Damjanović, Udovčič, Smailbegović, Buljovčić 2 (2), Kozomara 2 (1), Ostojić 2, Puc 1 (3), Sofrevski 0,5.

MEDCONSKI ŠAHOVSKI TURNIR

POMAR PREMAGAL GELLERJA

STOCKHOLM, 27. febr. Rezultati XIX. kola medconskega turnirja: Schweber : Stein 0:1, Gligorić — Petrosjan preložena zaradi bolezni Petrosjana, Fischer : Korčnoj prekinjeno v boljšem položaju za Fischerja, Bisguier : dr. Filip remi, Barcza : Bolbochan prekinjeno, Bilek : Bertok remi, Portisch : Uhlmann 1:0, Aaron : Teschner 0:1, Janovsky : Olafsson prekinjeno, German : Quellar prekinjeno.

Stanje po XIX. kolu: Fischer 13,5 (1), Geller 12,5, dr. Filip 12, Petrosjan 11,5 (1), Gligorić 11 (2), Korčnoj 11 (1), Pomar 11, Portisch 11 (+), Benkö 10,5, Stein 10 (1), Uhlmann 10, Bolbochan 9 (1), Bilek 9, Olafsson 7,5 (1, +), Barcza 7,5 (1), Bisguier 7,5, Teschner 6,5, Janovsky 6 (2), Bertok, Schweber 6, German 5 (1), Quellar 4 (2, +), Aaron 3 (1, +).

Šahovski dvoboj Piberl — Jovanović

ZAGREB, 27. febr. — Tretja partija šahovskega dvoboja za naslov državne prvakinje med Piberlovo in Jovanovićevo je bila prekinjena v dobljenem položaju za Jovanovićevo. Piberlova je prišla v Rubinsteinovi varianti francoske obrambe kmalu do pobude, toda v poziciji borbi je ponovno napravila več napak. Slovenska prvakinja je v slabšem položaju. Črtovovala kvaliteto, nakar je prišla do taktičnih možnosti. V obočasni časovni stiski je Jovanovićeva napravila napako, toda Piberlova ni izkoristila prehoda v remi končnico in Jovanovićeva ima tako ob kmetu več dobljen položaj. M. A.

VREME

Napoved za sredo: Zmerno, pozneje pretežno oblačno z dežjem v zahodni in južni Sloveniji. Najnižje nočne temperature med —3 in —8, v Primorju okoli 0, dnevne med 0 in 4, v Primorju do 6 stopinj Celzija.